

495 9140072

๗ 4510

๒.3

การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยและความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้
ชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์กับการสอนตามคู่มือครู

ปริญญานิพนธ์

ของ

ปราโมทย์ ชูเดช

10 ก.ย. 2536

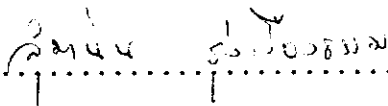
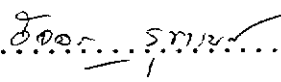
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

กันยายน 2536

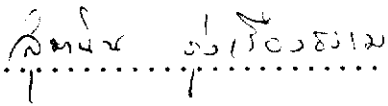
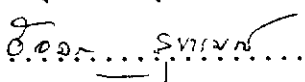
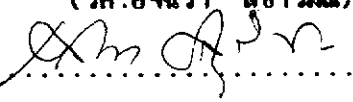
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุม และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นว่าสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

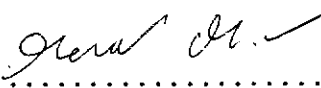
คณะกรรมการควบคุม

 ..... ประธาน
(ผศ. สumanee รุ่งเรืองธรรม)
 ..... กรรมการ
(รศ. อัจฉรา สุขารมณ์)

คณะกรรมการสอบ

 ..... ประธาน
(ผศ. สumanee รุ่งเรืองธรรม)
 ..... กรรมการ
(รศ. อัจฉรา สุขารมณ์)
 ..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อ. เสริมศักดิ์ สุรวัดลม)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

 ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่ 15 เดือน กันยายน พ.ศ. 2535

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
สุมานิม รุ่งเรืองธรรม รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์ และอาจารย์เสวิมศักดิ์ สุรวัลลภ
ซึ่งเป็นผู้นำให้แนวคิด คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องในการทำการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสามเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
อาจารย์สาลินี ภูติกนิษฐ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการทดลอง
และเก็บข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์พิศศรี แจ้งไพโร อาจารย์ชูศรี บุญยฤทธิ์ และ
ขอขอบใจ คุณธัญสวรรค์ ชูเดช ที่คอยให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ปราโมทย์ ชูเดช

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ความสำคัญของ การศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	10
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนเมนิคอร์ส.....	10
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดการสอนเมนิคอร์ส.....	30
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือครูภาษาไทย.....	35
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ.....	36
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ.....	41
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	45
3	วิธีดำเนินการค้นคว้า.....	46
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
	การสร้างและการหาคู่มือภาพเครื่องมือ.....	47
	การดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	52
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	53

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	59
เปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	60
เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง.....	61
เปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์ส ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง.....	62
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	63
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	63
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	63
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	66
อภิปรายผล.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	70

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก.....	83
ภาคผนวก ก.....	84
ภาคผนวก ข.....	86
ภาคผนวก ค.....	178
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	194

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงความแตกต่างของชุดการสอนนิคอร์สและบทเรียนโมดูล	12
2	ขั้นตอนการพัฒนานิคอร์สตามทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ	18
3	แบบแผนการทดลอง	52
4	ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	59
5	ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม	60
6	ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง	61
7	ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง	62
8	แสดงค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดความสามารถ ในการใช้ภาษาไทย	85

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 วงจร I-P-O ของชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์	
เรื่อง ความสนใจในวัดเขมาภิรตาราม.....	6
2 วงจร I-P-O ของชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์	
เรื่อง ไชยชา.....	7
3 วงจร I-P-O ของชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์	
เรื่อง แม่ศรีเรือน.....	7
4 วงจร I-P-O ของกิจกรรมชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์.....	21
5 วงจร I-P-O ในชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์.....	22
6 ตัวอย่างต่าง ๆ ของวงจรในชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์.....	23
7 วงจร I-P-O รวมของโปรแกรมอิเล็กทรอนิกส์.....	24

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติ และเป็นปัจจัยในการสร้างเสริมเอกภาพของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 5) การสอนภาษาไทยให้นักเรียนสามารถใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ให้สัมพันธ์กัน จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งเพื่อจะได้นำความรู้ทางภาษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช. 2533) ซึ่งเน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ของตน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 1)

จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของภาษาไทย ในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติ และใช้ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 9) ในแนวทางการปฏิบัติ นั้น ผลการเรียนรู้การสอนภาษาไทยที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เกิดจากปัญหาหลายประการคือ ทางโรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอน ครูผู้สอนยึดวิธีสอนตามแนวเดิม คือ ใช้บรรยาย ไม่ฝึกหัดความรู้ หรือวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้สอน (สารศึกษานิเทศก์. 2529 : 80-81) ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 : 9) ที่กล่าวว่าครูยังมีลักษณะเป็นศูนย์กลางของการเรียน ให้ความรู้ด้วยการบรรยาย ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเต็มที่ จากงานวิจัยของณรงค์ อุ๋นมอง (2521 : 557) พบว่า ครูภาษาไทยร้อยละ 88 สอนภาษาไทยด้วยวิธีสอนแบบรายงาน พอสรุปได้ว่าปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับวิธีสอนภาษาไทย เกิดจากครูผู้สอน ที่เน้นการสอนเพื่อเนื้อหาวิชามากกว่าจะสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล (ก่อ สวัสดิพานิช. 2526 : 11-12) การเรียนในลักษณะเช่นนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ ด้านความรู้ ความเข้าใจจากคำพูดของครูเท่านั้น แต่

การเรียนรู้ในระดับสูงขึ้นไป เช่น การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่านั้น นักเรียนยังได้รับการส่งเสริมอย่างมาก จากการศึกษาของกองวิจัยการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านความคิดในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนทั้งประเทศ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดแล้วอยู่ในระดับควรปรับปรุง (กองวิจัยการศึกษา. 2530 : 45)

จากสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยดังกล่าว พบว่าควรได้รับการปรับปรุงในเรื่องวิธีสอนมากที่สุด ครูควรใช้กิจกรรมการสอนที่ทำให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียน (วิรุฑธ วิเชียรโชติ. 2521 : 36) องค์ประกอบสำคัญที่อำนวยในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด คือการให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างเหมาะสม ให้โอกาสได้ซักถาม แสดงความคิดเห็น ให้ร่วมทำงานเป็นกลุ่ม ให้การเสริมแรง ค้นหาข้อมูลย้อนกลับและการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน ครูใช้อุปกรณและเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ (บุญชม ศรีสะอาด. 2524 : 8) ซึ่งสอดคล้องกับ เยาวพา เคะคุปต์ (2517 : 7) ที่วิจัยพบว่า การเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้เป็นผู้มีส่วนร่วมต่อการเรียนรู้ของตน จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้กับผู้อื่น นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนให้รู้จักคิดหาเหตุผลด้วยตนเอง ไม่ควรรับแต่คำบอกเล่าจากครู การได้รับการฝึกฝนจะทำให้สติปัญญาแตกฉาน เป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบและการควบคุมตนเอง (สุคใจ เหล่าสุนทร. 2510 : 36) ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูควรพัฒนาวิธีสอนด้วยการนำนวัตกรรมการศึกษาที่น่าสนใจมาใช้ประกอบการเรียน การสอน เพื่อให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลตามต้องการ นวัตกรรมมีหลายรูปแบบ เช่น การจัดศูนย์การเรียน บทเรียนไมโคร บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอนมินิคอร์ส เป็นต้น

การใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส (Minicourse) เป็นนวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะเป็นชุดการสอนที่สร้างขึ้นโดยอาศัยหลักการจากระบบการเรียนให้ผู้เรียนสามารถ ตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้อย่างคล่องตัว และรับการย้อนกลับได้ทันที (Meyer. 1978 : 1-2) จากลักษณะของชุดการสอนมินิคอร์สที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะ เรื่องจบสมบูรณ์ในตัวเอง

เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมกลุ่มใช้โซเชียลมีเดีย และมีการจัดกิจกรรมหลายรูปแบบ เพื่อตอบสนองให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์อย่างรวดเร็ว (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. 2529 : 113-116) ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มทำให้มีความร่วมมือในการทำงานกับผู้อื่น ฝึกความมีระเบียบวินัย และส่งเสริมความรับผิดชอบในตัวเอง (เวรดี วงศ์พรหมเมธ. 2521 : 33)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างชุดการสอนมินิคอร์สวิชาภาษาไทยและทดลองสอน เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทย และความรับผิดชอบของนักเรียนโดยเปรียบเทียบกับแผนการสอนตามคู่มือครู เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการสอนวิชาภาษาไทยต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส กับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส กับการสอนตามคู่มือครู
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยชุดการสอนมินิคอร์สก่อนและหลังการทดลอง
4. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนและหลังการทดลอง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางการปรับปรุงการสอนวิชาภาษาไทยโดยนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาเข้ามาช่วยทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยน่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 6 ห้องเรียน นักเรียน 240 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน 80 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดังนี้

2.1 สุ่มห้องเรียนด้วยวิธีการจับฉลากเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 ห้องเรียนจากจำนวน 6 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 80 คน

2.2 สุ่มห้องเรียนเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองดำเนินการสอนโดยชุดการสอนมินิคอร์ส ส่วนกลุ่มควบคุมดำเนินการสอนตามคู่มือครู

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาวิชาภาษาไทยจากหนังสือเรียน ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 เฉพาะเรื่องต่อไปนี้

3.1 เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร

3.2 เรื่องไขภาษา

3.3 เรื่องแม่ศรีเรือน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การทดลองครั้งนี้กระทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้เวลาทดลองกลุ่มละ 16 คาบ ๆ ละ 45 นาที จำนวน 8 สัปดาห์

5. ตัวแปรที่ศึกษา

5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการสอน 2 วิธี คือ

5.1.1 วิธีการสอนโดยชุดการสอนมินิคอร์ส

5.1.2 วิธีการสอนตามคู่มือครู

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

5.2.1 ความสามารถในการใช้ภาษาไทย

5.2.2 ความรับผิดชอบของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดการสอนมินิคอร์ส (Minicourse) หมายถึง ชุดการสอนที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ แต่ละตอนจบสมบูรณ์ในตัวเองโดยกำหนดกิจกรรมเพื่อการเรียนและชุดการสอนที่มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้ภายในเวลาไม่เกิน 8 คาบ มุ่งฝึกทักษะและเน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน ซึ่งจัดไว้เป็นกลุ่ม โดยมีครูเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรม กิจกรรมของการเรียนในแต่ละตอนจัดเป็นวงจรต่อเนื่องกันไป ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ ซึ่งมีส่วนประกอบ 3 ส่วนคือ ปัจจัยป้อน กระบวนการ ผลผลิต โดยรวมหลาย ๆ กิจกรรมต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ ในแต่ละตอนจะมีข้อมูลย้อนกลับทันที ซึ่งสามารถวัดได้ว่า ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้หรือไม่ภายในระยะเวลาที่กำหนด ชุดการเรียนมินิคอร์สนี้เมื่อประกอบ 6 ประการคือ

1.1 คำแนะนำ หลักการและเหตุผล โครงสร้าง จุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1.2 กิจกรรมผู้เรียนหมายถึง การศึกษาจากวิดีโอ สไลด์ประกอบคำบรรยาย ศูนย์การเรียนรู้ แผ่นภาพโปรงใส ให้ความร่วมมือ ดูแลและแนะนำผู้เรียนในขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรมหรือฝึกทักษะภายในกลุ่ม

1.3 กิจกรรมครูหมายถึงการให้ความร่วมมือ ดูแล และแนะนำผู้เรียนในขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรมหรือฝึกทักษะภายในกลุ่ม

1.4 การประเมินผลหมายถึงการทำแบบฝึกหัดจากคู่มือกิจกรรมของผู้เรียน การทำรายงาน การอภิปรายของตัวแทนแต่ละกลุ่ม

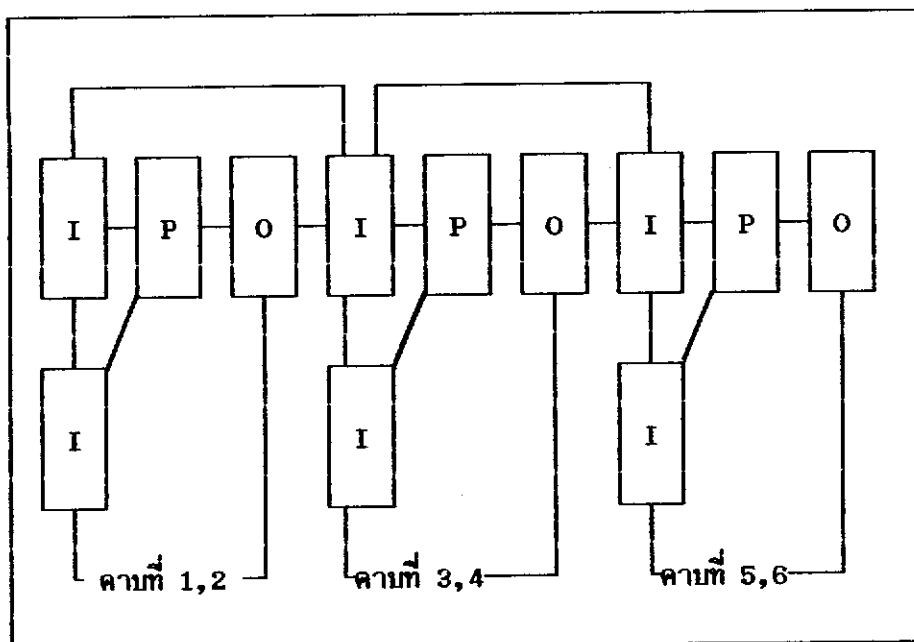
1.5 เนื้อหาเสริม หมายถึง การจัดเอกสารประกอบความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติม

1.6 เอกสารหมายถึง จุลสาร สื่อ แผนภูมิ สำหรับผู้ใช้ประกอบการเรียนการสอน

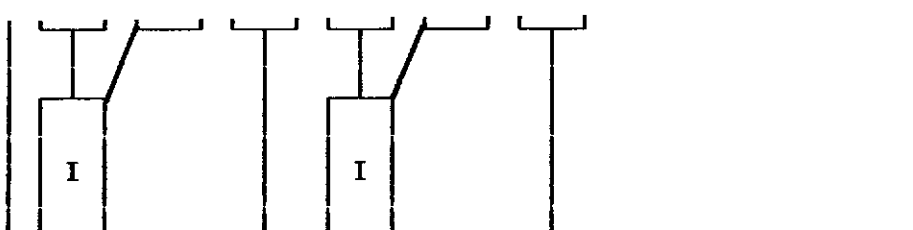
2. การสอนภาษาไทยโดยชุดการสอนมินิคอร์ส หมายถึง การสอนภาษาไทยในกลุ่มทดลองโดยใช้เนื้อหาจากหนังสือภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการขึ้นตอนการสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อยของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเรียบเรียงเป็นภาษาไทย โดย กวรรณิการ์ แฉ่มเกษร (2526 : 7-8) โดยแบ่งเป็น 3 ชุด ดังนี้

2.1 ชุดการสอนมินิคอร์ส เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร ใช้เวลาเรียน

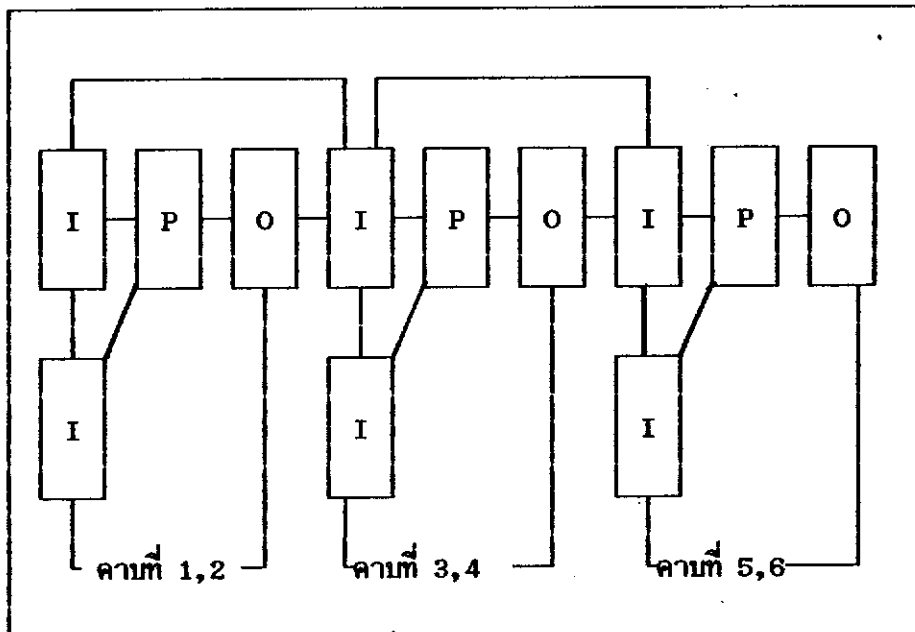
6 คาบ

ภาพประกอบ 1 วงจร I-P-O ของชุดการสอนมินิคอร์ส เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร

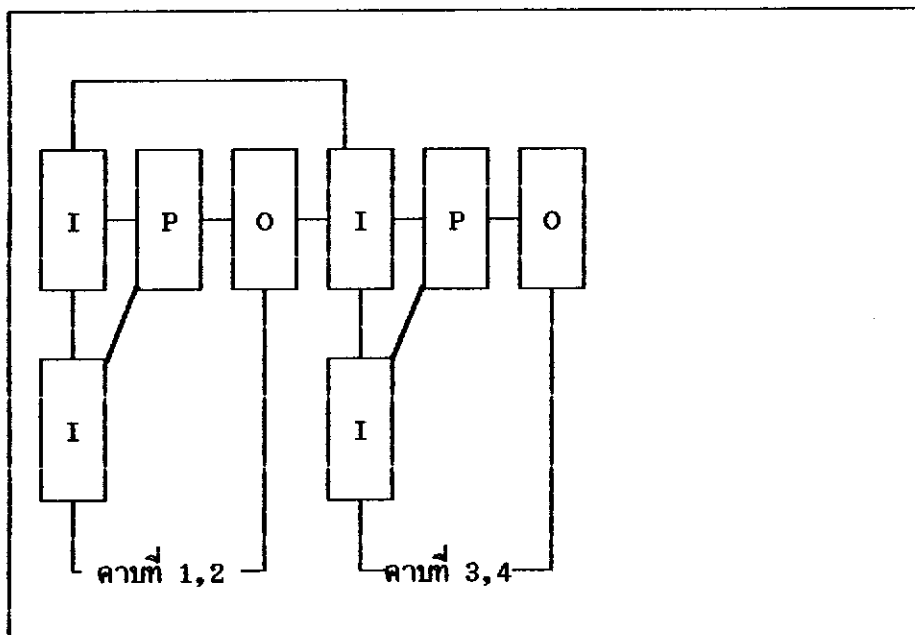

2.2 ชุดการสอนนิโครัส เรื่องไวยากรณ์ ใช้เวลาเรียน 6 คาบ

ภาพประกอบ 2 วงจร I-P-O ของชุดการสอนนิโครัส เรื่องไวยากรณ์

2.3 ชุดการสอนนิโครัส เรื่องแม่ศรีเรือน ใช้เวลาเรียน 4 คาบ

ภาพประกอบ 3 วงจร I-P-O ของชุดการสอนนิโครัส เรื่องแม่ศรีเรือน

ลำดับขั้นในการสอนมีดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดความต้องการของผู้เรียน เป็นพฤติกรรมก่อนดำเนินการสอนจะมีการทดสอบก่อนเริ่มเรียนเพื่อกำหนดขอบเขตของจุดมุ่งหมายการเลือกเนื้อหา และความรู้ที่นักเรียนควรจะได้รับ

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนจะช่วยทำให้ครูและนักเรียนดำเนินการเรียนการสอนไปตามขอบข่ายที่กำหนดและมีการกำหนดความรู้ ทักษะ และทัศนคติด้วย

ขั้นที่ 3 กำหนดเนื้อหา เลือกสรรกำหนดเนื้อหาวิชาและจัดลำดับเนื้อหาให้เกิดประโยชน์และโอกาสที่ผู้เรียนจะบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้มากที่สุด

ขั้นที่ 4 กำหนดกลวิธีและวิธีสอน กลุ่มเวลา แหล่งวิทยากร จัดกิจกรรมหลาย ๆ แบบ เข้าเสริมในการสอน เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การตอบปัญหาสั้น ๆ เป็นต้น และกำหนดอุปกรณ์การเรียนการสอนควบคู่กันไป

ขั้นที่ 5 การวัดผลสัมฤทธิ์ จะต้องกำหนดรูปแบบการวัดผลสัมฤทธิ์ของขั้นตอนการสอนไว้ล่วงหน้า โดยคำนึงถึงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และกระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญ

ขั้นที่ 6 ประเมินผลการเรียน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

3. การสอนตามคู่มือแนวการสอนภาษาไทย หมายถึง การสอนภาษาไทยในกลุ่มควบคุมที่ผู้วิจัยดำเนินการกิจกรรมตามแผนการสอนที่สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวการสอนจากคู่มือแนวการสอนภาษาไทยโรงเรียนกลุ่ม 3 กรุงเทพมหานคร มีลำดับขั้นการสอน ดังนี้

3.1 ขั้นนำ

3.1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

3.1.2 ทบทวนความรู้เดิมนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้แผ่นภาพ การตั้งคำถาม การอภิปราย การอ่านในใจจากข้อความที่ครูแจกให้

3.2 ขั้นสอน

3.2.1 ครูอธิบายเนื้อหา ยกตัวอย่างประกอบการซักถามของนักเรียน

3.2.2 ดำเนินการสอนตามข้อเสนอแนะในคู่มือครู เช่น ให้นักเรียน
ร่วมกันอภิปราย โต้เถียง การแสดงบทบาทสมมติ การทำแบบฝึกหัด
ด้วยบทเรียน

3.3 ชั้นสรุป

3.3.1 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาที่เรียน

3.3.2 นักเรียนซักถามปัญหา เรื่องที่ยังไม่เข้าใจ

3.4 ชั้นประเมินผล

3.4.1 นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน ทำรายงาน จัดนิทรรศการ

3.4.2 นักเรียนทำแบบทดสอบ

3.4.3 สอนซ่อมเสริมในจุดประสงค์ที่นักเรียนไม่บรรลุตามจุดประสงค์
การเรียนรู้

4. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย หมายถึง พฤติกรรมในการใช้ภาษาไทย
ของนักเรียนในการตอบแบบทดสอบเพื่อวัดความสามารถในด้านการฟัง การพูด การอ่าน
และการเขียน โดยมีจุดเน้น ดังนี้

ความสามารถในการฟัง หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญ
และสรุปความสำคัญจากเรื่องที่ฟังได้

ความสามารถในการพูด หมายถึง ความสามารถในการพูด ลำดับเรื่อง อธิบาย
ความ อภิปรายและใช้ถ้อยคำในการพูดได้เหมาะสม

ความสามารถในการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านเพื่อสรุปความ
ตีความ จับใจความสำคัญและวิเคราะห์ข้อความที่อ่านได้

ความสามารถในการเขียน หมายถึง ความสามารถในการเขียนความเรียง
แสดงความคิดเห็นและการใช้ภาษาสำหรับการเขียนได้ถูกต้องเหมาะสม

5. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความตั้งใจที่จะทำงาน หรือปฏิบัติหน้าที่การงาน
ของตนด้วยความเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร อดทน ต่ออุปสรรคไม่ย่อท้อ มีความละเอียด
รอบคอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง พยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น
รู้จักวางแผนและป้องกันความบกพร่องเสื่อมเสียในงานที่ตนรับผิดชอบ ความรับผิดชอบนี้วัดได้
จากคะแนนตอบแบบสอบถามของวัดนา สิ่งหล่มกฤธิ์ (2527 : 122-128) ซึ่งผู้สอนได้ทำ
การปรับปรุงและตรวจสอบหาคุณภาพแล้ว

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนมินิคอร์ส
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือครูภาษาไทย
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนมินิคอร์ส

ความหมายของชุดการสอนมินิคอร์ส

อาเพค (APEID. 1982 : 4) ให้ความหมายของมินิคอร์สว่า คือรายวิชาย่อยที่ยืดหยุ่นได้และเนื้อหาจบสมบูรณ์ในตัวเอง หรือเป็นการฝึกงานเป็นกลุ่ม ปกติการเรียนรู้อาศัยสื่อและยุทธวิธีหลายแบบพร้อมกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ชัดเจน จนสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ในการเรียนได้ในระยะเวลาอันสั้น โดยมีพื้นฐานสร้างจากรูปแบบทางเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยไม่จัดเป็นชุดเพื่อใช้เรียนอิสระและไม่สร้างเป็นหน่วยย่อยประกอบวิชาหนึ่งวิชาใดโดยเฉพาะ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (ม.ป.ป. 1) กล่าวว่า มินิคอร์ส คือชุดการสอนที่มีความยืดหยุ่นและเปิดเสรีในตัวเองอย่างสมบูรณ์ใช้ได้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยทั่วไปจะใช้สื่อและยุทธวิธีหลายประเภท มีวัตถุประสงค์ชัดเจน สามารถบรรลุได้ในระยะเวลาอันสั้น ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นหลัก มิได้จัดเป็นกล่องให้ศึกษาอย่างอิสระ และไม่สร้างเป็นหน่วยย่อยประกอบวิชาหนึ่งวิชาใดเป็นการเฉพาะ จบในตัวเอง สิ่งสำคัญคือ มินิคอร์สเน้นที่

กลุ่มสัมพันธ์มากกว่าการศึกษาเป็นรายบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว

เสาวลักษณ์ รัตวิชัย (2528 : 113) เรียกชุดการสอนนี้ว่า ชุดการสอนรายวิชาย่อย โดยได้ให้ความหมายว่า เป็นชุดการสอนหรือชุดการอบรมสำหรับรายวิชาหนึ่ง ๆ ซึ่งมีความยืดหยุ่น และจบสมบูรณ์ในตัวเอง โดยเน้นวิธีการเชิงระบบ มีวัตถุประสงค์ชัดเจนและมีขั้นตอนการดำเนินการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ให้บรรลุเป้าหมายได้ภายในระยะเวลาสั้น ๆ เช่น 2 - 3 หรือ 4 - 8 ชั่วโมง โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามาช่วยเสริมในการวางแผน การสอนจะเน้นการจัดกิจกรรม ในลักษณะปฏิสัมพันธ์สำหรับผู้เรียนเป็นกลุ่ม โดยใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ สื่อการเรียนและกลวิธีการสอนหลายแบบ ผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสอนและควบคุมกิจกรรม ให้เป็นไปตามวิธีที่กำหนดไว้ ชุดการสอนนี้ไม่ได้จัดเป็นชุดเพื่อศึกษาเป็นรายบุคคล แต่เน้นการจัด การเรียนการสอนเป็นกลุ่ม

ดั่งนี้จึงสรุปได้ว่า มินิคอร์ส คือชุดการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อใช้สอนเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่ง โดยนำมาจัดเรียงลำดับขั้นตอนให้เป็นระบบและกระชับ มีลักษณะตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียน จบสมบูรณ์ในตัวเอง มีจุดประสงค์การเรียนการสอนที่เด่นชัด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ บรรลุจุดมุ่งหมายทางการเรียนได้ภายในระยะเวลาอันสั้น โดยกำหนดกิจกรรม เวลา และ สื่อการสอนไว้อย่างชัดเจน เน้นกิจกรรมกลุ่มมากกว่ารายบุคคล มุ่งฝึกทักษะและส่งเสริม การร่วมกิจกรรมจากสื่อและยุทธวิธีหลายแบบ โดยมีครูเป็นผู้คอยแนะนำช่วยเหลือ

ความแตกต่างระหว่างชุดการสอนมินิคอร์ส

มินิคอร์สพัฒนามาจากบทเรียนโมดูลตามที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 121) กล่าวว่า บทเรียนโมดูล หมายถึง กิจกรรมการเรียนที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแสดงถึง สมรรถภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างก็ได้ รูปแบบของโมดูลนั้นจะเป็นบทเรียน หรือหน่วยเรียนหน่วยหนึ่งหน่วยใดที่จบในตนเอง สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้แน่นอนและชัดเจน ส่วนกาญจนา เกียรติประวัตติ (2526 : 185) ได้ให้ความหมาย ว่า บทเรียนโมดูลเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมที่ระบุ

ไว้ในจุดมุ่งหมาย โมดูลอาจจะมีรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น เป็นสไลด์ภาพ การทดลอง หรือ หนังสือและเอกสาร ขึ้นอยู่กับประโยชน์ใช้สอยของแต่ละวิชา นอกจากนี้ ประภาเทพ สุวรรณ (2525 : 5) ได้ให้ความหมายว่าโมดูล คือชุดการสอนที่สร้างขึ้นสำหรับหน่วยการสอนหน่วยหนึ่ง ๆ ของรายวิชา มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเองแต่ละหน่วย ก่อนที่จะเรียนหน่วยต่อ ๆ ไป นักเรียนสามารถควบคุมระยะเวลาของการเรียนและเนื้อหาให้เหมาะสมกับตนเองได้และอาจศึกษาด้วยตนเองหรืออาจใช้โมดูลร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ก็ได้

นอกจากนี้ชุดการสอนมินิคอร์สและบทเรียนโมดูลยังมีความแตกต่างกันทั้งในส่วนประกอบคุณลักษณะ ตลอดจนขั้นตอนการสร้าง ซึ่งพอจะสรุปความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนดังนี้

ตาราง 1 แสดงความแตกต่างของชุดการสอนมินิคอร์สและบทเรียนโมดูล

ชุดการสอนมินิคอร์ส	บทเรียนโมดูล
<ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินตามขั้นตอนทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ - เรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ แต่เน้นกระบวนการกลุ่ม - ผู้เรียนต้องบรรลุจุดประสงค์ในระยะเวลาที่กำหนด - ผู้เรียนจะมีกิจกรรมเหมือน ๆ กัน เป็นส่วนมาก - ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดการสอนตามคู่มือครู - เป็นรายวิชาย่อยที่ยืดหยุ่นได้ - ไม่เป็นหน่วยหนึ่งของรายวิชาใดโดยเฉพาะ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้สื่อการเรียนต่าง ๆ ที่จำเป็น - เน้นการเรียนด้วยตนเองและเป็นส่วนบุคคล - ผู้เรียนใช้เวลาไม่น้อยตามความสามารถของตนเอง ไม่จำเป็นต้องใช้เวลาเท่ากัน - ผู้เรียนแต่ละคนไม่จำเป็นต้องทำกิจกรรมเหมือนกันหมด - ผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษา - เป็นหน่วยการเรียน - เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาใดวิชาหนึ่ง

ส่วนประกอบของชุดการสอนมินิคอร์ส

ชุดการสอนมินิคอร์สมีส่วนประกอบ 6 ส่วน ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน.

2528 : 6)

1. หลักการและเหตุผล คำแนะนำ จุดมุ่งหมาย และวิธีใช้ โครงสร้าง แบบแผนการสอน
2. รายละเอียด หรือคู่มือครู ในการดำเนินการ
3. กิจกรรมนักเรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุดในการเรียน
4. การประเมินผล ใช้วิธีการสังเกต การทำงานของนักเรียน การตอบคำถาม

การสรุปการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นต้น

5. เนื้อหาเสริม เพื่อการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
6. อุปกรณ์ สื่อ แผนภูมิ ฯลฯ สำหรับครูใช้ประกอบการเรียนการสอน

คุณลักษณะของชุดการสอนมินิคอร์ส

ชุดการสอนมินิคอร์สพัฒนามาจากมหาวิทยาลัยแมคควอรี ออสเตรเลีย มีคุณลักษณะ

ดังนี้ (APEID. 1982 : 6 - 8)

1. ตอบสนองความต้องการเฉพาะเรื่อง (Responsive to Need) ชุดการสอนมินิคอร์สแต่ละชุดสร้างขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะเรื่อง ซึ่งความต้องการเหล่านี้เกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ภายหลังจากการกำหนดวงตัวบุคลากร การกำหนดสถานที่ในการเรียนการสอน หรือได้รับการสนับสนุนจากนโยบายของโรงเรียนที่มีอิสระในการเรียนการสอนด้วยตนเอง

2. จบสมบูรณ์ในตัวเอง (Self - Contained) ชุดการสอนมินิคอร์สแต่ละชุดจะจบสมบูรณ์ในตัวเองและจะไม่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนมินิคอร์สชุดอื่น ๆ ลักษณะที่เป็นอิสระของชุดการสอนมินิคอร์สนี้สามารถทำให้ครูดำเนินการสอนไปได้ทันทีซึ่งตรงกับความต้องการของผู้เรียน

3. ใช้ระยะเวลาอันสั้น (Short Duration) ชุดการสอนมินิคอร์สไม่ควรรใช้เวลาด

ในการเรียนมากกว่า 1 วัน และในแต่ละชุดควรให้เกิดการเรียนรู้ภายใน 8 ชั่วโมง บางครั้งอาจแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ช่วงละ 4 ชั่วโมงก็ได้ ระยะเวลานี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมได้คือ ไม่ควรเกิน 6 ชั่วโมง

4. มีวัตถุประสงค์การเรียนการสอนที่ชัดเจน (Clear Objectives) ด้วยเหตุที่ชุดการสอนนิโคร์สแต่ละชุดใช้เวลาเพียง 8 ชั่วโมง ดังนั้นจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของวิชาที่ชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญมากและจะต้องสามารถบรรลุได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

5. มุ่งฝึกทักษะ (Skills Orientation) รูปแบบของชุดการสอนนิโคร์สเหมาะกับการฝึกทักษะต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ การใช้คำถาม การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ หรือการใช้โปรแกรมประเมินค่า

6. มีการเข้าร่วมกิจกรรมโดยทั่วถึง (Wide Participation) ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของชุดการสอนนิโคร์ส คือผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันจากกิจกรรมต่าง ๆ

7. มีกิจกรรมการเรียนหลายรูปแบบ (Varied Learning Activities) ชุดการสอนนิโคร์สแต่ละชุดจะใช้ยุทธวิธีการสอนหลายรูปแบบ เพื่อให้เหมาะสมและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ในระยะเวลาอันสั้น ควรมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมในการเรียนการสอนบ่อย ๆ ซึ่งอาจจะใช้วิธีการแบ่งกลุ่มและมีการเปลี่ยนกลุ่มใหม่เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันออกไป

8. ใช้สื่อหลายประเภท (Variety of Media) ชุดการสอนนิโคร์สเกือบทุกชุดจะใช้สื่อหลายประเภท เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เช่น สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เทป โทรทัศน์ สไลด์ ภาพยนตร์ สไลด์เทป ทัศนูปกรณ์ และสื่ออื่น ๆ

9. กำหนดขั้นตอนแน่นอน (Structured Programme) ในทุกกิจกรรมจะใช้ยุทธวิธีและสื่อต่าง ๆ โดยใช้เวลาประมาณ 15 - 30 นาที ในแต่ละกิจกรรม ชุดการสอนนิโคร์สแต่ละชุดจะกำหนดขั้นตอนไว้เป็นลำดับอย่างละเอียด เพื่อให้สัมพันธ์กับเนื้อหาและวัตถุประสงค์

1. ชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มบุคคลที่จะนำไปแก้ปัญหาเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของตนเอง โดยใช้เวลาอันสั้น (8 ชั่วโมง) จึงทำให้มีการเลือกใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสมและมีการใช้สื่อที่สนับสนุนอย่างสอดคล้องกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด ชุดการสอนรายวิชาย่อยนี้มีความเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ในตัวเอง เป็นผลทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนชุดใดก่อนก็ได้ตามความต้องการที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน
2. การจัดวางแผนโปรแกรมการเรียนรู้นี้ จะจัดวางไว้อย่างดี โดยจัดลำดับเนื้อหาตามหลักวิชาการ เลือกสรรยุทธวิธีและวิธีการต่าง ๆ อย่างรอบคอบ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นจะมีการเลือกใช้ยุทธวิธีมากมายหลายแบบ และผู้เรียนจะต้องมีการรวมกลุ่มหลายครั้ง ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย เพื่อให้เหมาะสมกับยุทธวิธีนั้น ๆ
3. กิจกรรมของชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์ จะเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์การเรียนรู้นี้ และการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นและสนใจ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าขั้นตอนในการดำเนินการ กิจกรรม วิธีการและการใช้อุปกรณ์เหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่
4. กิจกรรมของกลุ่มย่อย จะมีการสร้างบรรยากาศในการให้ความร่วมมือกัน โดยมีการตัดสินใจแบบประชาธิปไตย ผลงานที่แสดงออกมาเป็นลักษณะผลงานกลุ่ม ในแต่ละกิจกรรมผู้เรียนสามารถที่จะวิเคราะห์ยุทธวิธีที่นำมาใช้ในกระบวนการได้ โดยผู้สอนจะเปิดโอกาสให้มีการอภิปราย ถกปัญหา และประเมินผลในเชิงวิเคราะห์กิจกรรมนั้น ๆ ด้วย
5. ผู้เรียนแต่ละคนมาจากที่ต่าง ๆ กัน มีพื้นฐานประสบการณ์การศึกษาไม่เหมือนกัน จึงมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นผู้สอน จึงต้องจัดกิจกรรมในแต่ละโปรแกรมให้เปิดกว้าง มีความเป็นกลาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกกิจกรรม เลือกกลุ่ม ซึ่งมีทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ และจะต้องใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสมเพื่อก่อให้เกิดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ เช่น การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษากรณีตัวอย่าง ฯลฯ

6. จะมีการสอนแทรกทักษะและแนวคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนลงในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมซ้ำ ๆ ทำให้เกิดความชำนาญในทักษะนั้น ๆ และผู้เรียนสามารถที่จะประเมินผลความก้าวหน้าของตนเองได้หลังจากปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ๆ และรู้ว่าตนเองได้บรรลุถึงเป้าหมายที่ได้คาดหวังแล้วหรือยัง

7. ผู้เรียนจะยอมรับว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เคารพความรู้อีกคน ความคิดเห็นของผู้ร่วมเรียนทุกคน ร่วมกันตัดสินใจแบบประชาธิปไตย ไม่มีการบังคับขู่เข็ญ การจัดกิจกรรมทุกอย่างเพื่อสร้างเสริมความสามัคคี ลดการแข่งขันชิงดีกัน และสามารถเลือกเรียนชุดการสอนรายวิชาย่อยเองได้

8. ผู้สอนจะแสดงความกระตือรือร้น และสนใจต่อผู้เรียนในการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ เพราะถือว่าความกระตือรือร้นของผู้สอนเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุด ที่ทำให้ผู้เรียนอยากเรียน และถ้าผู้เรียนในกลุ่มมีความสนใจ ยอมรับในบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน ก็จะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน เมื่อมีการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ จะมีการเสริมแรงทางบวกให้กับผู้เรียน แต่จะไม่มีการเสริมแรงทางลบแก่ผู้เรียนที่ประสบผลสำเร็จน้อย

9. กิจกรรมการเรียนการสอนในชุดการสอนมินิคอร์ส เป็นการเลียนแบบพฤติกรรม เช่น ชุดการสอนมินิคอร์ส เรื่องการบรรยายก็จะจัดกิจกรรมในเรื่องการบรรยายพร้อม ๆ ไปด้วยการสอนเรื่องนี้ แล้วให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์กิจกรรมนั้นด้วยความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด

10. การประเมินผลผู้เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์ส มีไว้เพื่อตัดสินใจว่าได้หรือตก แต่เป็นการประเมินว่าผู้เรียนได้พัฒนาตนเองไปแค่ไหน และจะเป็นการประเมินเกี่ยวกับผลงานและกระบวนการของกิจกรรมเท่านั้น ไม่มีการตำหนิติเตียนหรือทำโทษใด ๆ กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองตามหลักเกณฑ์ที่ได้วางไว้หรือการตัดสินใจร่วมกันในกลุ่มผู้เรียน หรือ บางครั้งผู้เรียนอาจจะพัฒนาหลักเกณฑ์การประเมินผลของตนเองได้

จะเห็นว่าหลักการสอนในชุดการสอนมิกโคร์ส ประยุกต์มาจากหลักการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ ที่จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ขั้นตอนการสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อย

ชุดการสอนรายวิชาย่อยมีพื้นฐานการสร้างจากรูปแบบเทคโนโลยีทางการศึกษา ในขั้นแรกของการสร้างใช้ทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ โดยนักเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

ตาราง 2 ขั้นตอนการพัฒนาไมโคร์สตามทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ (Apeid. 1982 : 9)

	กระบวนการและขั้นตอนตามระบบของทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ	คำอธิบายประกอบ
1	กำหนดความต้องการและความจำเป็น	ความต้องการและความจำเป็น คือสิ่งที่ได้จากความต้องการ และปัญหาที่วิเคราะห์แล้ว ซึ่งจะเป็นหลักการและเหตุผลของการสร้างโครงสร้างของรายวิชาย่อย
2	กำหนดกลุ่มเป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้รับบริการ ผู้เรียนหรือผู้ที่ประสงค์จะหาความรู้เพิ่มเติม
3	กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป	วัตถุประสงค์ทั่วไปต้องเฉพาะเจาะจงและชัดเจนตรงกับความต้องการและความจำเป็น จึงจะเกิดประโยชน์
4	กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ	วัตถุประสงค์เฉพาะทุกข้อจะต้องเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติและวัดได้

ตาราง 2 (ต่อ)

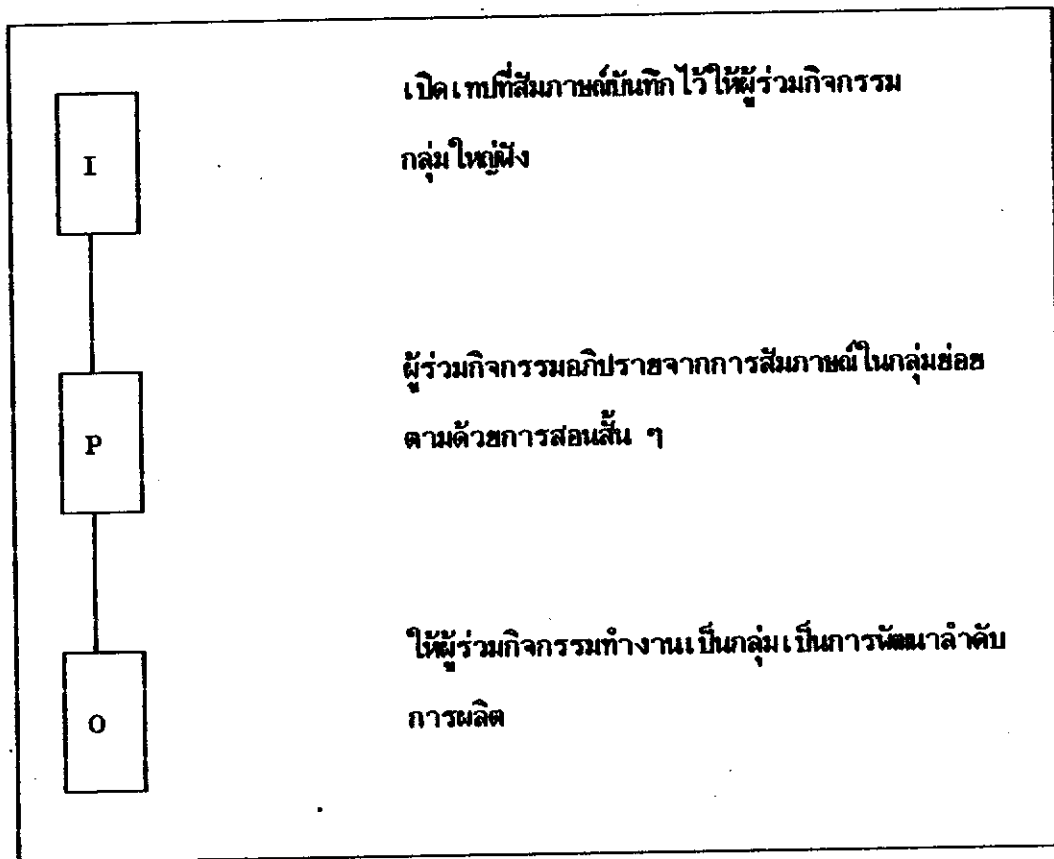
	กระบวนการและขั้นตอนตามระบบของ ทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ	คำอธิบายประกอบ
5	สำรวจความเป็นไปได้ของทรัพยากร สื่อและข้อมูล	ทรัพยากร สื่อ ข้อมูลและเอกสารประกอบ ต่าง ๆ มีความจำเป็นที่สุด ต้องใช้ให้เหมาะสม กับท้องถิ่น
6	การเขียนโครงสร้าง	โครงสร้างจะต้องมีกำหนดเวลาที่แน่นอน แต่ละกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ระบุ ไว้แต่ละข้อและมีปัจจัยอื่น กระบวนการ และผลผลิตครบวงจรต่อเนื่องกันไปอย่างชัดเจน
7	การพัฒนากิจกรรมและสื่อประกอบ ตามโครงสร้าง	ในการพัฒนากิจกรรมตามโครงสร้าง ควร ประกอบไปด้วย 1. คำอธิบายรายวิชา 2. คู่มือดำเนินกิจกรรมสำหรับครู 3. รายละเอียดกิจกรรมสำหรับผู้เรียน 4. เอกสารประกอบความรู้ 5. การประเมินผลและเครื่องมือ 6. สื่อที่ใช้ประกอบ
8	การทดลอง	เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนมาจากที่ต่างกัน การ ทดลองควรทำหลายครั้ง เพื่อจะได้ข้อมูลที่ เชื่อมั่นได้พอสมควร

ตาราง 2 (ต่อ)

	กระบวนการและขั้นตอนตามระบบของ ทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ	คำอธิบายประกอบ
9	การปรับปรุงแก้ไข	ขั้นตอนนี้เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก แต่จำเป็นต้องทำ อย่างยิ่ง เพื่อการพัฒนาทางคุณภาพ และ ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอน รูปแบบ จึงควรอยู่ในลักษณะที่สามารถปรับปรุงและ แก้ไขได้ตลอดเวลา

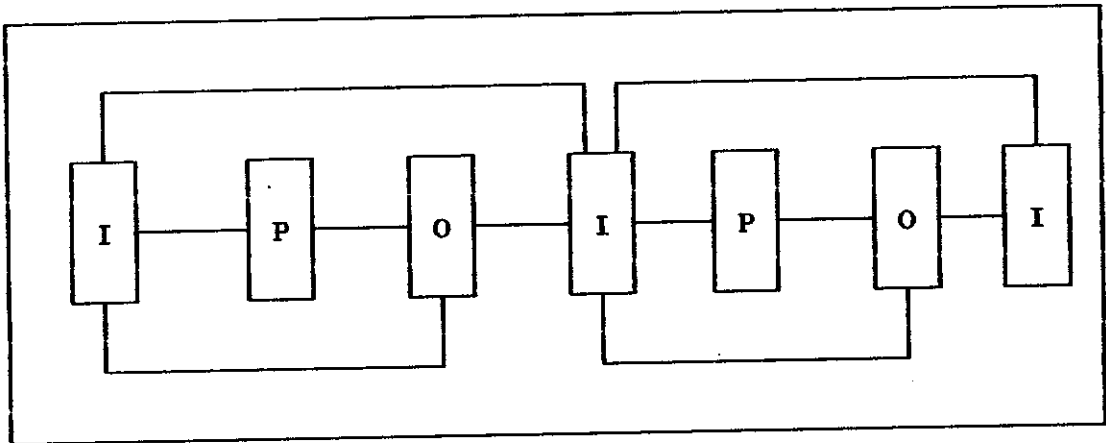
ในการสร้างชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์ต้องใช้พื้นฐานของเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยใช้
ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ทุกโปรแกรมการเรียนจะเสนอกิจกรรมในลักษณะของปฏิกริยาถูกใช้
การเฝ้าและตอบสนอง โดยการตอบสนองแต่ละครั้งทำให้เกิดแรงเสริม เช่น ความพอใจ
ต่อตนเองการยอมรับกลุ่มและอื่น ๆ เป็นต้น

ดังภาพประกอบต่อไปนี้

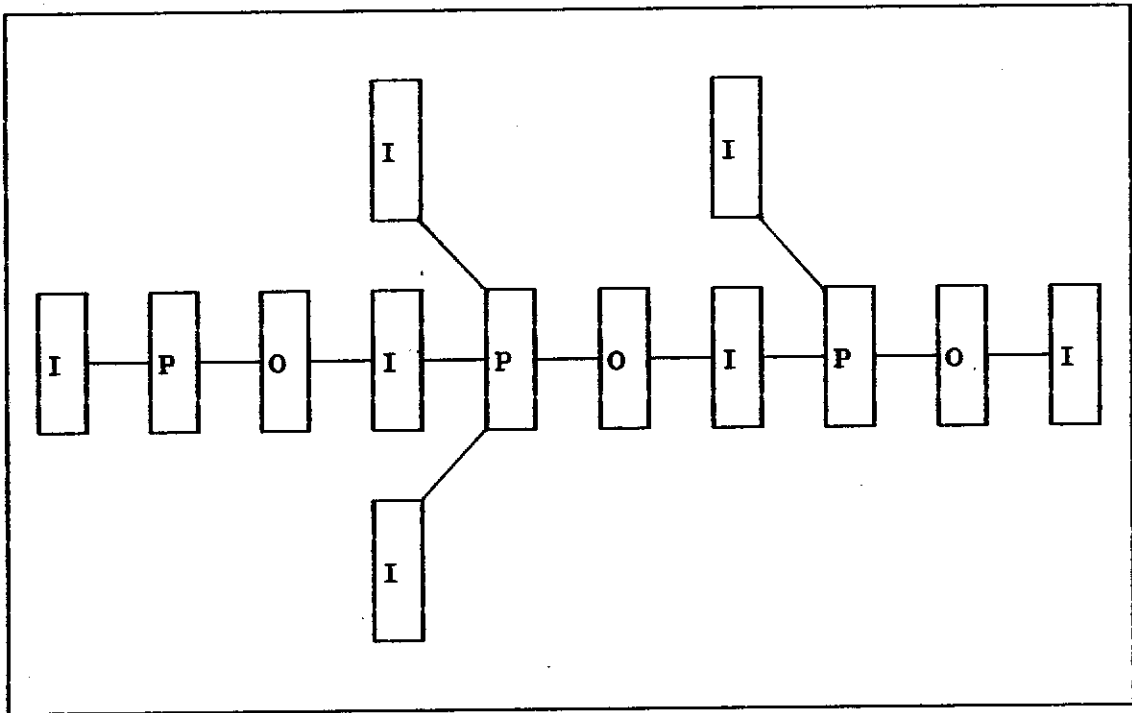
ภาพประกอบ 4 วงจร I - P - O ของกิจกรรมชุดการสอนนิโคอร์ส

วงจร Input—Process—Output เชื่อมโยงกันเป็นเส้นตรง แต่ละครั้ง
จะมีผลกับ Input ในชุดนี้และในวงจรต่อไปนี้

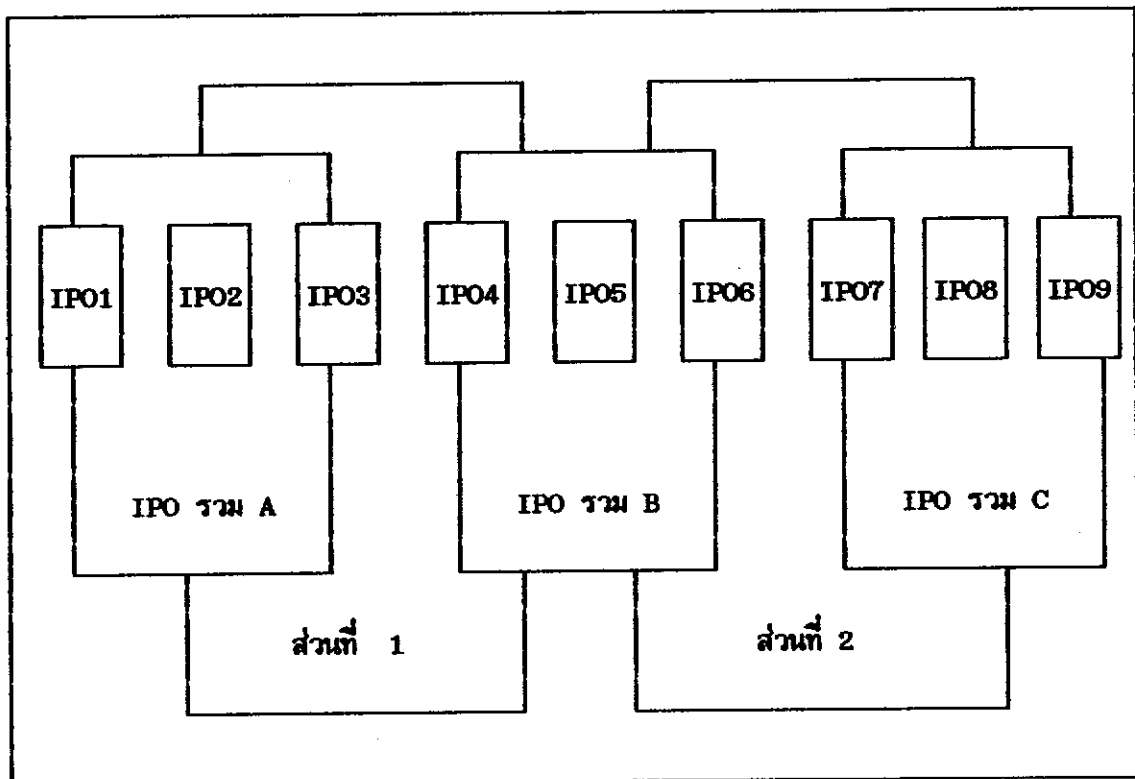
ภาพประกอบ 5 วงจร I - P - O ในชุดการสอนไมโครวิส

ในบางโปรแกรมวงจรหนึ่งอาจมีขบวนการ Input ตั้งแต่ 2 หรือมากกว่าก็ได้

ภาพประกอบ 6 แผนภูมิตัวแปรต่าง ๆ ของวงจรในชุดการสอนไมโครส

รูปแบบ I - P - O อาจทำกันขึ้น เรียกว่า "วงจรมิติเศษ" โดยในแต่ละวงจรเป็นตัวเชื่อมโยงไปใน I - O (อาจเท่ากับปฏิสัมพันธ์ไม่ เร็ว - สมอง) ตาม I - O หนึ่งจะตอบสนองต่องานในที่แรกคือ I และส่วนที่ 2 คือ O ของแต่ละโปรแกรม

ภาพประกอบ 7 วงจร IPO รวมของโปรแกรมมิกอร์ส

ชุดการสอนมิกอร์สส่วนใหญ่ประกอบด้วย 4 - 5 วงจร ในเวลา 8 ชั่วโมง แต่ไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง และไม่เกิน 9 ชั่วโมง

การสอนที่เป็นระบบ (Meyer. 1978 : 1 - 4)

การสอน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน การสอนที่ดีจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างมีแบบแผน พฤติกรรมใหม่ เนื้อหา กลวิธี และแหล่งวิชาที่จะช่วยให้บรรลุการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะสามารถศึกษากำหนดล่วงหน้าได้โดยผ่านแผนการสอนที่เป็นระบบดังกล่าว นอกจากนี้ในแผนการสอนจะมีการวัดผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมไว้ด้วย เพื่อตรวจสอบหรือประเมินผลสำเร็จของการสอนโดยส่วนร่วมและแยกตามองค์ประกอบ

แนวคิดเชิงระบบ (System Analysis) นั้นเป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาใหม่โดยมีเป้าหมายที่มีความต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์สอดคล้องและมีประสิทธิภาพด้วยพร้อมกันไปถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ดำเนินไปอย่างมีระบบจะต้องได้รับการประเมินวิเคราะห์ถึงคุณค่า ความสำคัญและประสิทธิภาพที่ได้รับสอดคล้องกับเป้าหมายมากที่สุดเพียงใดยุ่ตลอดเวลา

ขั้นตอนการจัดโปรแกรมการสอนอย่างมีระบบ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2527 : 2)

ขั้นที่ 1 กำหนดพฤติกรรมเมื่อเข้าสู่บทเรียน

ก่อนที่จะเริ่มการสอนและพัฒนาเข้าสู่บทเรียน จำเป็นต้องรู้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนให้มากที่สุด เช่น ผู้เรียนได้ผ่านการเรียนอะไรมาบ้างเกี่ยวกับวิชาที่จะเรียน เคยเรียนหรือกำลังเรียนวิชาอะไรบ้างที่สัมพันธ์กับวิชานี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านมาเป็นอย่างไร เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้มีผลต่อการกำหนดขอบเขตของจุดมุ่งหมายการเลือกเนื้อหาบทเรียน และระดับความรู้ที่ผู้เรียนควรจะได้รับ

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมาย

ขั้นนี้เป็นขั้นที่สำคัญมาก ในการจัดโปรแกรมการสอนใดก็ตาม จุดมุ่งหมายที่ชัดเจนจะช่วยทั้งครูและผู้เรียนรู้ถึงขอบข่ายของการสอนรวมทั้งเนื้อหา ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จะได้รับและทำการวัดผลสัมฤทธิ์ด้วย

ขั้นที่ 3 กำหนดและจัดลำดับเนื้อหา

เมื่อได้กำหนดจุดมุ่งหมายแล้ว ก็จะต้องเลือกสรรกำหนดเนื้อหาวิชาและจัดลำดับเนื้อหาให้ได้เกิดประโยชน์และโอกาสที่ผู้เรียนจะบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้มากที่สุด

ขั้นที่ 4 กำหนดยุทธวิธีการสอน การจัดกลุ่ม จัดเวลา จัดแบ่งช่วงเวลาและกำหนดทรัพยากร

กลวิธีการสอน หมายถึง วิธีการสอนแบบทั่วไปที่นำมาประยุกต์ใช้กับแต่ละหัวข้อรายวิชา เช่น การบรรยายหน้าชั้นเรียน การแบ่งกลุ่มทำงานย่อยหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น ส่วน "วิธีการสอน" หมายถึง กิจกรรม รายละเอียด เช่น ในกลวิธีแบ่งกลุ่มย่อย อาจมีวิธีการสอนทั้งการอภิปราย การแสดงบทบาท หรือการตอบปัญหาสั้น ๆ เป็นต้น กลวิธีจะใช้เมื่อจบเนื้อหาแต่ละหัวข้อเท่านั้น ส่วนวิธีการสอนจะใช้เมื่อมีการจัดแบ่งกลุ่ม แบ่งเวลา และจัดแบ่งช่วงเวลาแล้ว สำหรับทรัพยากรที่ต้องใช้ควรกำหนดเจาะจงลงไป อาจจะเป็นทรัพยากรที่เป็นมนุษย์หรือวัตถุ ซึ่งรวมถึงอุปกรณ์การเรียนการสอนก็ได้ ขั้นตอนที่ 4 นี้ จะต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดในขั้นตอนที่ 2 และ 3 ทุกลักษณะ รวมทั้งต้องสอดคล้องกับข้อมูลพฤติกรรมของผู้เรียนเมื่อเข้าสู่บทเรียนที่กำหนดไว้จากขั้นที่ 1 ด้วย

ขั้นที่ 5 วัดผลสัมฤทธิ์

จะต้องมีการวางลักษณะการวัดผลสัมฤทธิ์ของโปรแกรมการสอนไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะกำหนดได้จากจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว การวัดผลจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาวิธีการและทรัพยากรการเรียนการสอนด้วย การกำหนดลักษณะการวัดผลจะต้องคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของการวัดผล คือมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์และกระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญ

ขั้นที่ 6 ประเมินผลการเรียน

โปรแกรมการสอนที่ดีจะต้องมีวิธีการที่มีระบบในการหาข้อมูลเกี่ยวกับการสอนในทุก ๆ ปี ด้านวิธีการดังกล่าวได้แก่ การออกแบบสอบถาม การทดสอบ การสัมภาษณ์ และการสังเกตนั้นควรมีการกำหนดวางแผนไว้ล่วงหน้า และข้อมูลที่ได้นั้นควรจะนำมาใช้แก้ไขลักษณะการสอนใดที่จะเกิดผลเสียต่อระบบการสอนโดยรวม

การใช้สื่อการเรียนการสอนในชุดการสอนมิกโครวีล

ตามหลักของการสร้างชุดการสอนมิกโครวีล เป็นการเปลี่ยนแปลงยุทธวิธีหลายอย่างอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกหรือริ้นและสนใจ การเลือกใช้สื่อในชุดการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงการใช้สื่อที่เหมาะสม ดังต่อไปนี้คือ

1. ชุดการสอนมิกโครวีลชุดหนึ่ง ๆ จะมีการใช้สื่อการสอนมากมายหลายแบบ เพราะสื่ออย่างเดียวยังไม่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เพียงพอ และไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ของผู้เรียนได้หลายอย่าง
2. การใช้สื่อต้องสอดคล้อง เหมาะสมกับวิธีระบบ ซึ่งเป็นหลักการสร้างชุดการสอนรายวิชาย่อย
3. สิ่งที่สำคัญต่อการเลือกใช้สื่อมากที่สุดคือ สิ่งที่เราจะถ่ายทอดไปยังผู้เรียน โดยผ่านสื่อ นั้น ๆ สื่อที่ถูกเลือกใช้จะสามารถถ่ายทอดข้อมูลแก่ผู้เรียนได้ชัดเจนเพียงใด เหมาะสมกับข้อมูลเรื่องนั้น ๆ หรือไม่
4. ต้องคำนึงถึงความสนใจของผู้สอนที่จะใช้สื่อนั้น ๆ ว่าเหมาะสมที่จะใช้และสอดคล้องกับประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะเสนอให้ผู้เรียนมากที่สุด
5. คำนึงถึงความชอบของผู้เรียนที่มีต่อสื่อที่นำมาใช้ ว่าผู้เรียนแต่ละคนจะมีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจข้อมูลข่าวสารทางประสาทสัมผัสที่แตกต่างกัน
6. สื่อที่ใช้ต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับผลรวมของข้อมูลที่จะเสนอ เช่น สื่อทางตาต้องสัมพันธ์กับหู ภาพที่ปรากฏต้องสัมพันธ์กับเรื่องจากเสียงที่ประกอบ เป็นต้น
7. คำนึงถึงข้อจำกัดของการใช้สื่อแต่ละชนิด สิ่งที่ต้องพิจารณา ได้แก่ ขนาดของกลุ่มผู้เรียน ระยะเวลาการสอนที่กำหนดให้ โดยคำนึงว่าสื่อที่เลือกใช้จะช่วยเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและได้ผลมากที่สุดแก่ผู้เรียน

สิ่งจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่งก็คือ การสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการใช้สื่อที่มีคุณภาพ เช่น ภาพยนตร์ ภาพจะต้องคมชัด แสงเสียง ที่นั่งชมมองเห็นได้ชัด

ถ้าเป็นสื่อเอกสารที่ต้องมีแสงสว่างเพียงพอ ตลอดจนความเจ็บสับสนในการเรียนเพื่อให้
ผู้เรียนได้ศึกษาโดยไม่มีสิ่งรบกวน

การผลิตและการนำชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ให้แนวทางเสนอแนะในการพัฒนาหรือการผลิตชุด
การสอนอิเล็กทรอนิกส์ และการนำไปใช้ว่าควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน .
2528 : 70 - 72)

1. ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นว่ามีอะไรบ้าง ขาด
อะไรจะใช้อะไรได้บ้าง
2. ควรพยายามลดการเชิญวิทยากรที่อื่น ที่หายากและเสียค่าใช้จ่ายสูง โดยใช้
วิดีโอหรือสิ่งตีพิมพ์ ที่สามารถทดแทน
3. ในการเลือกใช้สื่อ จะต้องพิจารณาความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียนได้คือ
ว่าเขารับรู้สื่อชนิดไหนได้ดีที่สุด เช่น เสียง รูปภาพ สิ่งตีพิมพ์ หรือต้องใช้เสียงควบคู่กับรูปภาพ
ถ้าจะใช้สิ่งพิมพ์ต้องแน่ใจว่าเขาอ่านได้คล่องและมีความสามารถในการจับใจความ
4. ความเหมาะสมกับนักเรียนส่วนมากในด้านกิจกรรม โดยพิจารณาจากวัย เพศ
ความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละท้องถิ่น ค่อยไปจึงผลิตสื่อและจัดกิจกรรม
สำหรับกลุ่มที่มีความแตกต่างจากคนส่วนมากเพิ่มขึ้น หรือใช้สื่อชุดเดียวกันแต่กิจกรรมแตกต่าง
กันออกไป
5. วิธีใช้สื่อและขั้นตอนในการใช้ชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์ ควรให้สะดวกต่อครูผู้ชี้แนะ
ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วย
6. สื่อที่ประกอบเป็นชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์ น่าจะเป็นสื่อที่ไม่หมดไป เมื่อใช้แต่ละ
ครั้งหรือควรแยกไว้นอกชุดการสอนที่ไม่หมดเปลือง

การเกิดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจากชุดการสอนเมนิคอร์ส (Meyer. 1987 : 1 - 2)

จากการศึกษาว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนสามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้อย่างคล่องตัวและรับการย้อนกลับได้ในทันที ชุดการสอนเมนิคอร์สจึงถูกสร้างขึ้นด้วยหลักการนี้ ฤกษ์สำคัญที่ผู้เรียนจะเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนได้ก็คือ พยายามให้โอกาสในการตอบสนองที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการเรียนการสอนให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

โอกาสในการตอบสนองดังกล่าวจะมีได้หลายรูปแบบ ซึ่งผู้เรียนจะพบได้จากการอ่าน รายละเอียด ขอบข่าย วัตถุประสงค์ และโปรแกรมกิจกรรมของชุดการเรียนการสอนที่เขียนขึ้น จะได้ประโยชน์คือ ผู้เรียนเกิดความกระจำงั้นในวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนอาจจะต้องสังเกตว่าวัตถุประสงค์ด้านใดของชุดการสอนเมนิคอร์สที่สำคัญสำหรับตน วิธีการนี้จะช่วยให้ได้รู้เกี่ยวกับแบบแผนและการจัดลำดับการเรียนของตนเอง พร้อมทั้งยังทำให้ผู้เรียนสามารถจัดแบบเบ็ดเสร็จในใจ (Mind Set) ที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ของชุดการสอนเมนิคอร์สได้ ดังนั้นพฤติกรรมการตอบสนองดังกล่าวจะเป็น "การตอบตนเองที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในทันที" และสามารถทำให้เกิดประโยชน์ในทุกบททุกตอนของกลุ่มนี้เสมือนกับเป็นกิจกรรมแบบหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างและเพิ่มพูนการเรียนรู้ได้

ยกตัวอย่างเช่น ชุดการสอนเมนิคอร์สชุดหนึ่ง อาจเริ่มต้นด้วยการฉายภาพยนตร์ซึ่งใช้เวลาประมาณ 25 นาที กิจกรรมต่อไปนี้อาจจัดเป็นรูปแบบของการอภิปรายกลุ่มย่อย วิเคราะห์ว่าภาพยนตร์ที่ฉายไปก่อให้เกิดเรื่องที่สำคัญ ๆ อะไรบ้าง แล้วผู้เรียนทั้งกลุ่มก็มาร่วมประชุมกันอีกครั้ง กลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มรายงานผลการวิเคราะห์ที่ประชุมซึ่งจะมีการสรุปย่อยแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายรวมอีก ดังแผนผังต่อไปนี้

ภาพยนตร์————>อภิปรายกลุ่มย่อย————>รวมกลุ่ม
ปัจจัยป้อนเข้า————>กระบวนการ————>ผล

ในขณะที่ฉายภาพยนตร์อยู่ กระบวนการสนองตอบก็คือ ผู้เรียนจะมุ่งความสนใจไปที่ ภาพยนตร์ ต่อจากนั้นผู้เรียนก็จะสนองตอบต่อสิ่งเร้านั้น โดยการพูดคุยเรื่องภาพยนตร์กับผู้อื่น เพื่อให้ทราบเรื่องกระจ่างขึ้นและที่สำคัญที่สุดก็คือ เพื่อแสดงท่าที ที่ขณะที่ผู้เรียนมีต่อภาพยนตร์ ทำยที่สุดผลของกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้เรียนจะได้รับการรายงานต่อกลุ่ม อภิปราย

การที่กลุ่มหนึ่งมีการตอบสนองต่อสภาพการณ์ในทันทีนั้น นอกจากจะเกิดประโยชน์ ต่อกลุ่มเองแล้ว ยังเกิดประโยชน์ต่อไปอีกคือ กลุ่มสามารถทำให้เกิดการย้อนกลับได้ กล่าวคือ การสนองตอบนี้จะแสดงให้บุคคลอื่นเห็นว่า กลุ่มมีความคิดและทัศนคติที่สอดคล้องกัน มีประโยชน์ และประทับใจในด้านใดและถึงระดับใด จะสังเกตได้ว่าชุดการสอนส่วนมากจะเน้นเรื่องความมี ปฏิภาณวิริยาต่อกันของกลุ่มเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของชุดการสอน มินิคอร์สมากที่สุด เมื่อสามารถโต้ตอบตัวเองได้อย่างทันทีทันควัน และสามารถกระตุ้นให้ผู้อื่น เกิดปฏิภาณวิริยาโต้ตอบอย่างทันใจเพียงเมื่อได้รับฟังจากเรื่องผู้หนึ่งเท่านั้น และเมื่อสมาชิกกลุ่ม ทุกคนตั้งใจฟังอย่างจริงจังแล้วนำความคิดเฉพาะของตนหรือแนวความคิดของบุคคลอื่นมาใช้ ประโยชน์โดยการสร้างความคิดอื่น ๆ ต่อไปได้นั้น คุณภาพของงานกลุ่มก็จะปรากฏผลร่วมกัน กล่าวคือคุณค่าของผลงานทั้งหมดจะมีมากกว่าคุณค่าของผลงานเพียงบางส่วน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนมินิคอร์ส

งานวิจัยในประเทศ

อุทัย หนูแดง (2526 : 107 - 110) สร้างชุดการสอนมินิคอร์สขึ้นในปี พ.ศ. 2526 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 ที่เรียนวิชาเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต 4 เรื่องสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ที่ เรียนจากการสอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์ส กับการสอนตามปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา

โรงเรียนผู้ใหญ่วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 35 คน กลุ่มควบคุม 35 คน ใช้เวลาในการทดลอง 8 ชั่วโมง ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองซึ่งเรียนจากการสอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนจากการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเช่นเดียวกันในปีต่อมา ยุติแก้วรักษา (2527 : 266) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ได้รับการสอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สโดยใช้ชื่อว่าชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามปกติ ในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 7 เรื่องแหล่งอารยธรรมยุคก่อนประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4 โรงเรียนผู้ใหญ่วัดหัวลำโพง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2526 จำนวน 70 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 35 คน ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 8 ชั่วโมง ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่เรียนด้วยการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุวิศน์ ยุทธเสรี (2527 : 92) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูการสอนภาษาอังกฤษ เนื้อหาที่ใช้ทดลองคือเรื่อง Pronouns และ Comparison of Adjective กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก จำนวน 120 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม กลุ่มละ 40 คน กลุ่มทดลองที่ 1 เรียนจากการสอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สที่ใช้เวลาเรียน 14 คาบ ส่วนกลุ่มควบคุม 40 คน เรียนจากการสอนตามคู่มือครูการสอนภาษาอังกฤษ ใช้เวลาเรียน 14 คาบ ผลการศึกษาปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู

สุมาลี สุวัฒน์กุล (2529 : 41) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สและการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สและเรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ประภัสสร ไชยชนะใหญ่ (2529 : 63) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการทดลองพบว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

อภิภุม วรสัตยาภรณ์ (2529 : 64 - 65) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู ปรากฏผลการวิจัยว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สกับที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมปรากฏว่า กลุ่มทดลองที่สอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนตามคู่มือครู

ชวลิต สูงใหญ่ (2530 : 66) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเช่นกันในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วนิดา ศิริมาลา (2528 : 68) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดการสอนมินิคอร์ส

กับเรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า การสอนภาษาไทย ด้วยชุดการสอนเมนิคอร์สให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนภาษาไทยตามคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการที่ระดับ .01 ส่วนในด้านความสนใจนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ต่อมาในปี พ.ศ.2531 ศิริวัฒน์ นาควิโรจน์ (2531 : 72) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสนใจในวิธีการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปวราภฏว่า นักเรียน ที่เรียนด้วยชุดการสอนเมนิคอร์สและเรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลองมี คะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนด้านความสนใจในวิธีการสอนนั้น แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ขจรศรี ชาคิกานนท์ (2533 : 81) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและเจตคติต่อการสอนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับ การสอนโดยใช้ชุดเมนิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน ที่เรียนภาษาไทยโดยชุดการสอนเมนิคอร์สกับเรียนตามแผนการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วาสนา คมสัน (2534 : 68) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ในวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุด การสอนรายวิชาย่อยและการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย ด้วยชุดการสอนรายวิชาย่อยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่เรียน ตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการสอนด้วยชุดการสอนเมนิคอร์สจะสามารถ ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแก่ผู้เรียนได้ทั้งนักศึกษาผู้ใหญ่และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

งานวิจัยในประเทศ

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1973 : 4021 - A) ได้ศึกษาถึงการพัฒนาประเมินผล โครงสร้างมินิคอร์สที่ใช้สำหรับการศึกษาวิทยาศาสตร์พื้นโลก พบว่า นักเรียนยอมรับความคิด เกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนมินิคอร์สและเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในทางบวกของนักเรียนต่อ วิทยาศาสตร์พื้นโลกหลังจากเสร็จสิ้นจากการเรียน

ในปี ค.ศ.1974 กรอส (Gross. 1974 : 3388 - AP) ได้ศึกษาชุดการสอน มินิคอร์สที่ใช้อบรมครูก่อนสอน โดยศึกษาถึงการพัฒนาและการประเมินผลชุดการสอนมินิคอร์ส เช่นกัน พบว่า ครูที่ได้รับการอบรมด้วยชุดการสอนมินิคอร์สเกิดพฤติกรรมพิเศษขึ้น 6 ลักษณะ โดยที่ครูจำนวนนี้เชื่อว่า รายวิชาย่อยเป็นสิ่งที่ช่วยให้เขาพัฒนาพฤติกรรมได้ตามจุดประสงค์ ของรายวิชาย่อยเมื่อเปรียบเทียบกับการอบรมครูด้วยการสอนแบบมินิคอร์ส ต่อมาในปี ค.ศ.1975 เคท (Kate. 1975 : 218 - A) ได้สร้างและหาความเที่ยงตรงของชุด การสอนมินิคอร์สที่ใช้กับครูระดับประถมศึกษา ผลปรากฏว่า ครูที่ได้รับการอบรมด้วยชุดการสอน มินิคอร์สพัฒนาทักษะสูงขึ้น 5 ทักษะ ที่ระดับความเชื่อมั่น .95 และนักเรียนที่เรียนจากครูที่ ได้รับการอบรมด้วยชุดการสอนมินิคอร์สมีความสามารถในการใช้คำเกี่ยวกับการพรรณนา ได้ดีขึ้น ที่ระดับความเชื่อมั่น .95

จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการนำหลักการเรียนการสอน ของชุดการสอนมินิคอร์สมาเปรียบเทียบกับผลการเรียนการสอนวิธีอื่น ๆ ในด้านผลสัมฤทธิ์ ความสนใจและเจตคตินั้น สรุปได้ว่า ชุดการสอนมินิคอร์ส สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนได้ดีขึ้นกว่าวิธีอื่น ๆ เพราะมีกิจกรรมให้ทำอย่างกว้างขวาง นักเรียนได้มี ส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยการสอนยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางและเน้นความต้องการ ของกลุ่มบุคคลมากกว่าความต้องการรายบุคคล ผู้เรียนสามารถประเมินความก้าวหน้า ของตนเองจากการปฏิบัติกิจกรรมทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญในวิชาต่าง ๆ ขึ้นด้วย

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือแนวการสอนภาษาไทย

ความหมายของคู่มือแนวการสอนภาษาไทย

คู่มือแนวการสอนภาษาไทย คือ คู่มือการสอนภาษาไทยที่ใช้เป็นแนวในการสอนซึ่งกลุ่มโรงเรียนได้ยึดตามแนวคู่มือครูภาษาไทยของกรมวิชาการเป็นหลัก

นพคุณ คุณาชีวะ (2524 : 87) ได้ให้ความหมายของคู่มือครูไว้ว่า คู่มือครูหมายถึงหนังสือที่ช่วยขยายความรู้ ขยายเนื้อหาจากหนังสือแบบเรียน เป็นหนังสือที่ช่วยแนะแนวทางในการสอนให้ครู ผู้ที่ทำคู่มือครูก็คือครูและนักวิชาการ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 1) ได้ให้ความหมายว่า คู่มือครูคือเอกสารสำหรับช่วยครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียนอย่างลึกซึ้ง และชัดเจนตลอดจนทราบแนววิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะของคู่มือครูวิชาภาษาไทย

นพคุณ คุณาชีวะ (2524 : 87) ได้สรุปลักษณะของคู่มือครูภาษาไทยว่าประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. คำแนะนำในการใช้หลักสูตรและแบบเรียน
2. คำแนะนำการใช้คู่มือครูการสอนเฉพาะบทซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้
  - 2.1 จุดประสงค์การสอน
  - 2.2 ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง
  - 2.3 ข้อเสนอแนะในการสอน
  - 2.4 ความรู้ประกอบ
  - 2.5 หนังสืออ่านประกอบ

สุจวิต เพียรชอบ (2525 : 58 - 63) ได้อธิบายรายละเอียดของคู่มือครูภาษาไทยไว้ว่า ประกอบด้วย

1. คำแนะนำในการใช้หลักสูตร และหนังสือแบบเรียน

2. จุดประสงค์ในการใช้คู่มือครู เรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ครูใช้หนังสือในการเรียนการสอนได้โดยสะดวก โดยชี้แจงและคลี่คลายความหมายทุกตอนที่เนื้อหาซับซ้อนเกินไปให้เข้าใจแจ่มชัด

3. เนื้อหาสาระประกอบด้วยคำนำ คำชี้แจงในการใช้คู่มือครูในแต่ละบทเรียน ซึ่งจะมีโครงสร้างเหมือนกัน คือประกอบด้วยจุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาสาระโดยสรุป เนื้อหาประกอบ ข้อเสนอแนะวิธีสอนและการจัดกิจกรรม สื่อการสอน การวัดและประเมินผล หนังสืออ่านประกอบและหนังสืออุเทศ

4. วิธีใช้คู่มือครู ครูควรรู้คู่มือครูประกอบการสอนได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

1. ความหมายของความรับผิดชอบ

ได้มีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบ (Responsibility) ไว้ดังนี้

คณีย์ งามมานะ (2518 : 5) ได้ให้นิยามว่า หมายถึงคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความเอาใจใส่ จดจ่อและรับเป็นภาระหน้าที่ที่ทำงาน การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของตนและผู้อยู่ในความดูแล ตลอดจนสังคม พยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

จรรยา สุภาพ (2520 : 84) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า คือ การยอมรับและรู้สำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำของตนด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะ เป็นผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูกไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรับผิดชอบนี้เป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยไม่ต้องมีการบังคับเข้มงวดจากผู้อื่น

วัฒนา สิงห์สัมพันธ์ (2526 : 5) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อหน้าที่การทำงานว่า หมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ที่ทำงานของตนด้วยความเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร อดทน

ต่ออุปสรรคไม่ย่อท้อ มีความละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง
พยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น รู้จักการวางแผนและป้องกันความบกพร่องเสื่อมเสียในวงงานที่ตนรับผิดชอบ

สุโท เจริญสุข (2528 : 45) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อหมายถึง
ความสามารถที่จะทำอะไรจะแสดงออกมาเองให้เหมาะสมต่อหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายในสังคม
อันเป็นไปตามหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบ วินัย ฯลฯ

คู่มือการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานเรื่องความรับผิดชอบต่อ (คู่มือ
การปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานเรื่องความรับผิดชอบต่อ. ม.ป.ป : 53) ให้ความหมาย
ของความรับผิดชอบต่อไว้ว่า หมายถึงความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงานให้บรรลุผลสำเร็จ
ตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลของการกระทำนั้น และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น
และกล่าวถึงสาระสำคัญในการปลูกฝังและสร้างเสริม เรื่องความรับผิดชอบต่อในระดับมัธยมศึกษา
4 ด้าน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษา
เล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหมายด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียน
และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลา เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษา
ค้นคว้าซักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดก็ยอมรับว่าทำผิดแล้วพยายามแก้ไขปรับปรุง
ให้ถูกต้องด้วยตนเอง

2. ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมใน
กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของสถานศึกษา
ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา ไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน ผนังห้องน้ำห้องส้วม แต่ง
เครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาทกับโรงเรียนอื่น คอยดักเตือนเพื่อนนักเรียน
ที่จะหลงผิด อันจะทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือ
ความช่วยเหลือก็เต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
ตามความสนใจและความสามารถของตนเพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน เช่น เป็นนักกีฬา
นักแต่งคำขวัญ เรียงความ กลอน เพลง ฯลฯ

3. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตนและรู้จักแสดงความคิดเห็น ปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาการที่สมาชิกภายในครอบครัวไม่เข้าใจกัน เมื่อมีปัญหาก็ปรึกษาและให้พ่อแม่ทราบปัญหาของคนทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำ อาหาร สิ่งของ เครื่องใช้ภายในบ้าน

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้ ความสนุกเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม เช่น ความสกปรก การรักษาสาธารณสุขสมบัติ ผู้คิดร้ายต่อประเทศชาติ การจรรยา การเสียภาษี และการรับบริการจากสถานบริการต่าง ๆ ของรัฐ

สมิท (Smith. 1968 : 426) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ความรับผิดชอบเป็นแนวโน้มของบุคคลที่จะรู้สึกหรือกระทำต่อสถานการณ์หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมาย

ดังนั้นความรับผิดชอบจึงหมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความเอาใจใส่ ไม่หลีกเลี่ยง มีความพากเพียรเพื่อสู้เป้าหมาย มีความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา และพยายามปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับผลการกระทำของตนเอง ด้วยความเต็มใจทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย

2. ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

ยูกา อานันท์ลิวท์ (2515 : 26) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการรับผิดชอบไว้ว่า คือ บุคคลที่รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความบากบั่น พากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในเกณฑ์ไม่หลีกเลี่ยงข้อบังคับ

นิคม ตั้งคะพิภพ (2516 : 28) กล่าวว่า ผู้มีความรับผิดชอบเป็นบุคคลที่ เชื่อถือได้ มีวิวิธวิธี มีแผนการวางแผนก่อนลงมือทำงาน มีความรับผิดชอบและละเอียดรอบคอบ รักความก้าวหน้า พึ่งตนเองได้

ส่วนประจวบ เล็กสวาสค์ (2517 : 9) กล่าวว่าผู้มีความรับผิดชอบจะต้อง สามารถปฏิบัติในสิ่งต่อไปนี้

1. ช่วยเหลืองานของครอบครัวและส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
2. ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้
3. กล้าเผชิญต่อความเป็นจริง
4. ตั้งใจทำงานโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง
5. รับผิดชอบตนเองทั้งการเงิน การงาน และการเรียน
6. ดูแลรักษาของส่วนรวมเสมือนของตัวเอง และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
7. รักษาสิทธิและหน้าที่ของตนเอง โดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น

บราวเน และคอกัน (Browne and Cohn. 1958 : 58) ได้สรุปองค์ประกอบ ของความรับผิดชอบไว้ว่า ได้แก่ ความไว้วางใจได้ดี ความคิดริเริ่ม ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค การทำงานแข็งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำดีกว่าเดิม ผู้ที่มีความ รับผิดชอบต้องเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมาย มีความซื่อสัตย์ สุจริต และตรงต่อเวลา

3. การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน เป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมตั้งแต่ใน วัยเด็ก คุณลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จากวัยเด็กไปสู่วัยรุ่น และจากวัยรุ่นจนกระทั่งเป็น ผู้ใหญ่ ในระยะแรก ๆ ของชีวิตเด็กยังช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้อื่นตลอดเวลา แต่เมื่อโต ขึ้นจะมีความสามารถด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นและช่วยตัวเองได้มากขึ้นทีละน้อย จะค่อย ๆ เรียนรู้ เกี่ยวกับความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น การพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

ให้กับเด็ก ควรจะเริ่มอย่างค่อยเป็นค่อยไป เริ่มด้วยการให้ทำงานที่ง่าย ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง (Burlook. 1978 : 244)

มิตตัน และ แฮริส (Mitton and Harris. 1962 : 407 - 416) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ดังนี้

1. การฝึกความรับผิดชอบ ควรเริ่มตั้งแต่เด็กยังมีอายุน้อย ๆ
2. เด็กทุกคนควรมีโอกาสฝึกความรับผิดชอบ โดยการปฏิบัติจริง ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำงาน
3. การจัดประสบการณ์ให้เด็กรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ควรให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล
4. ควรให้เด็กได้ทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากตัวเขา
5. ในการฝึกความรับผิดชอบนั้น ผู้ใหญ่ต้องรู้จักยืดหยุ่นไม่ควรเร่งรัดเด็กจนเกินไป
6. ต้องระลึกไว้เสมอว่า ในการทำงานนั้นเด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่
7. เด็กต้องการความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อมอบหมายงานให้ทำแล้วก็ควรให้เด็กได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่

8. การให้เด็กรับผิดชอบเกินความสามารถก็อาจเป็นอันตรายแก่เด็กได้ นอกจากนี้ เพื่อประกอบกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน โรงเรียนควรมุ่งสอนให้เด็กสร้างสมหลักธรรมประจำใจ ดังต่อไปนี้คือ (ก่อ สวัสดิคพณิชย์. 2505 : 54)

1. การรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนและเคารพในสิทธิของผู้อื่น
2. การทำงานให้สำเร็จเป็นขั้นเป็นอัน โดยไม่ละทิ้งงานที่ได้รับไว้แล้ว
3. ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

สรุปข้อเสนอแนะในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของคุณครูได้ว่า ควรฝึกให้เด็กมีนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่ในวัยเด็กทั้งที่บ้านและทางโรงเรียนโดยเริ่มให้ทำงานที่

ง่าย ๆ เหมาะสมกับวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล และเมื่อมอบหมายให้ทำแล้ว ก็ควรให้เด็กได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่ มีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น หัดไม่ให้เกิดความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของคนอื่นแก่ผู้อื่น ให้ทำงานสำเร็จเป็นขั้นเป็นอัน โดยไม่ละทิ้งงานที่ได้ทำไว้แล้ว ชี้แจงให้เด็กรู้จักขอบเขตหน้าที่การงานของตนว่ามีอะไรบ้าง เพื่อไม่ให้ไปก้าวล่วงงานของผู้อื่น และต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่นซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นการปลูกฝังให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบต่อนำที่ การงาน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

ในปี พ.ศ. 2523 นิลิตปริญญาโทสาขาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ได้ศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาของไทย ผลปรากฏว่าคุณลักษณะทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมในการรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ นักเรียนมีพฤติกรรมในระดับที่ไม่พึงประสงค์มากที่สุดในทุกภาคของประเทศไทย (อุบล เรียงสุวรรณ. 2523 : 90)

วิริยะ บุญยะนิวาสน์ (2523 : 49) ได้ทำการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่ม ที่สอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติทางจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดา และหลังจากสอนไปแล้ว 1 เดือน ผลก็ยังไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ กัญญา ประสงค์เจริญ (2526 : 20 - 32) ได้ศึกษา ถึงผลการใช้เทคนิคแม่แบบ เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 ที่มีจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่ำ ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองซึ่งได้รับการสอนโดยใช้ บทนิทานประกอบหุ่นเป็นแม่แบบ มีการพัฒนาวินัยในตนเอง ด้านความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่า กลุ่มควบคุมซึ่งสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชะอ้อน ทองส่งโสม (2525 : 35) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนจากชุดการเรียน

ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล กับนักเรียนที่ไม่ใช้ชุดการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มที่ใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล แตกต่างจากนักเรียนกลุ่มที่ไม่ใช้ชุดการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่กลุ่มที่ใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล มีความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งมีความรับผิดชอบสูงขึ้น แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 40) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม มีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประภัสสร ไชยชนะใหญ่ (2529 : 57) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการใช้อุปกรณ์สอนนิโครัสกับคู่มือครู ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พรวิรัตน์ แก่นทอง (2529 : 53) ได้ใช้บทบาทสมมติพัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความรับผิดชอบต่อชุมชนดีขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผาณิต เพชรจำรัส (2529 : 61) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนแบบซินดิเคท กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อธุรกิจและความรับผิดชอบของนักเรียนทั้งสองกลุ่มหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุไร คุลยเกษม (2529 : 78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิชาภาษาอังกฤษ และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตาม แผนภูมิกิจกรรมกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ไชยรัตน์ ปราณี (2531 : 80) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรมทำงานกลุ่มและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนสังคมศึกษา โดยการสอนแบบชนิดิเคทกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

สุปราณี ศรีใสคำ (2531 : 132) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ความรับผิดชอบและความสนใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้สื่อจากการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่าความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน ความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันโดยที่นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สื่อจากการเรียนมีความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

อรทัย โสภา (2532 : 73) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนศูนย์การเรียนกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

จากผลงานวิจัยในประเทศที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า การใช้วิธีสอนที่เหมาะสมจะทำให้ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้น โดยเฉพาะกระบวนการและกิจกรรมการสอนในชั้นเรียน

ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จะทำให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบหรือพัฒนาความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิม

งานที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในต่างประเทศ

เพค (Peck. 1958 : 347 - 350) พบว่า ความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงานขึ้นอยู่กับ การฝึกวินัย และการฝึกวินัยโดยอาศัยความรักนั้น จะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงานสูงขึ้นด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เชียร์ส และเลวิน ซึ่งได้สัมภาษณ์พ่อแม่ของเด็กอนุบาล จำนวน 379 คน เกี่ยวกับการฝึกรอบตัวเด็ก พบว่า การให้ความรัก และการยอมรับลูกในฐานะที่เป็นสมาชิกของครอบครัว และการฝึกวินัยโดยใช้เหตุผล จะช่วยให้เด็กทำตามที่พ่อแม่ต้องการ และทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านความรับผิดชอบ ต่อการทำงานสูงขึ้น (วารินทร์ ม่วงสุวรรณ. 2517 : 11; อ้างอิงมาจาก Sears and Levin. 1957 : 415) สำหรับ วิกกินส์ (Wiggins. 1971 : 289) ได้กล่าวถึงการศึกษาของ ก็อฟ (Gough) เกี่ยวกับการควบคุมตนเองของผู้ที่มีปัญหาทางความประพฤติสักกลุ่มว่า ผู้ที่มีระดับวินัยแห่งตนสูง จะมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานสูง มีความอดทนมากกว่ามีเหตุผลที่ดี เป็นของตนเอง และมีความยืดหยุ่นในความคิด และพฤติกรรมทางสังคม

ฟลาเฮอร์ตี้ และรูทเซล (Flaherty and Reutzell. 1965 : 409 - 411) ได้ศึกษาเพื่อหาลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนสูงและนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนต่ำ โดยใช้แบบทดสอบ CPI (The California Psychological Inventory) วัดบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ และใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการเรียนในชั้นปีที่ 1 จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบ สูงกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และแม็คเคลแลนด์ (McClelland. 1953 : 10) ได้ศึกษาลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบว่า บุคคลนี้มีความรับผิดชอบสูงด้วย

สำหรับ แจ็ค และเพจ (Breckenridge. 1955 : 80 ; citing

Jack and Page. n.d : unpaged) พบว่า เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรู้สึกกับผิดชอบและสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงานและการเรียน ดังนั้นจึงควรปลูกฝังคุณลักษณะนี้ให้แก่เยาวชน ซึ่งโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติต่อไป

สมมติฐานของทฤษฎีศึกษาค้นคว้า

1. ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
2. ความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
3. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน
4. ความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การดำเนินการศึกษาค้นคว้า
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 6 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 คน รวม 240 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 80 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดังนี้

1. สุ่มห้องเรียนด้วยวิธีการจับสลากมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 ห้องเรียน จากจำนวน 6 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 คน ได้จำนวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 80 คน
2. สุ่มห้องเรียนเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองดำเนินการสอนตามชุดการสอนมินิคอร์ส ส่วนกลุ่มควบคุมดำเนินการสอนตามคู่มือครู

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ประกอบการสอน 2 แบบ คือ

1.1 แผนการสอนวิชาภาษาไทยเป็นรายคาบดำเนินการสอนตามคู่มือครู

เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร 6 คาบ เรื่องไวยาภาษา 6 คาบ เรื่องแม่ศรีเรือน 4 คาบ
รวม 16 คาบ

1.2 แผนการสอนวิชาภาษาไทยเป็นรายคาบโดยชุดการสอนเมนิคอร์ส เรื่อง

ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร 6 คาบ เรื่องไวยาภาษา 6 คาบ เรื่องแม่ศรีเรือน 4 คาบ
รวม 16 คาบ

2. แบบทดสอบ 2 ชุด ได้แก่

2.1 แบบทดสอบวัดผลความสามารถในการใช้ภาษาไทยจากการเรียน เรื่อง
ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร เรื่องไวยาภาษา เรื่องแม่ศรีเรือน รวม 40 ข้อ

2.2 แบบทดสอบความรับผิดชอบ รวม 25 ข้อ

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

แผนการสอนตามคู่มือครู

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการสอนตามคู่มือแนวการสอนภาษาไทยของโรงเรียนกลุ่ม 3
กรุงเทพมหานคร ขึ้นสำหรับใช้กับกลุ่มควบคุม มีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตร แบบเรียนวิชาภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1

2. ศึกษาแนวการสอนภาษาไทยจากคู่มือแนวการสอนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์

เล่ม 1 ของกระทรวงศึกษาธิการ ตามแนวการสอนของโรงเรียนกลุ่ม 3 กรุงเทพมหานคร

3. สร้างแผนการสอนเป็นรายคาบ เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร 6 คาบ
เรื่องไวยาภาษา 6 คาบ เรื่องแม่ศรีเรือน 4 คาบ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

4. นำแผนเสนอต่อประธานควบคุมปริญญาโท ศศ.สุมานัน รุ่งเรืองธรรม และ
ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านภาษาไทย คือ อาจารย์สาลินี ภูติเกษม หัวหน้าสายภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมศึกษาอิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อตรวจความ
เหมาะสมและความถูกต้อง

5. นำแผนการสอนที่ตรวจแก้ไขแล้วไปทดลองสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนมัธยมศึกษาอิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่นำเข้ากลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 40 คน

6. นำแผนการสอนที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้เป็นแผน
การสอนที่สมบูรณ์สำหรับนำไปใช้จริงต่อไป

แผนการสอนวิชาภาษาไทยโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส

ผู้วิจัยสร้างแผนการสอนวิชาภาษาไทยโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สสำหรับนักเรียน
กลุ่มทดลองดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการและวิธีการสร้างชุดมินิคอร์สจากเอกสาร
ของ เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2529 : 113 - 114) และจากงานวิจัยของ ศิริพันธ์ นาควิโรจน์
(2531 : 8 - 39) ขจรศรี ชาคิกานนท์ (2532 : 15 - 38) วาสนา คมสัน (2534 :
9 - 29)
2. ศึกษาหลักสูตรแบบเรียนวิชาภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
เล่ม 1
3. สร้างชุดการสอนมินิคอร์สเป็นรายคาบ ได้แก่ เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร
6 คาบ เรื่องไวยากรณ์ 6 คาบ เรื่องแม่ศรีเรือน 4 คาบ ให้สอดคล้องกับหลักการและวิธีการ
สร้างชุดการสอนมินิคอร์ส
4. นำชุดการสอนที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานควบคุมปริญญาโท ศศ.สุมานัน

รุ่งเรืองธรรม และอาจารย์สาธิตี ภูคณิษฐ์ หัวหน้าสายภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อตรวจแก้ไขให้คำแนะนำในด้านการสร้างชุดมโนทัศน์ การวัดผล และความถูกต้องของเนื้อหา แล้วนำชุดการสอนมาแก้ไขปรับปรุง

5. นำชุดการสอนมโนทัศน์วิชาภาษาไทยที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่นำเข้าสู่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

6. นำชุดการสอนที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้เป็นชุดการสอนที่สมบูรณ์สำหรับนำไปใช้จริงต่อไป

แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย

การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทยจากหนังสือ เทคนิคการวัดผลของ ชวาล แพร์ติกุล (2516 : 143 - 145) เทคนิคการเขียนข้อสอบของ ชวาล แพร์ติกุล (2522 : 99 - 402) และจันทิมา พรหมโชติกุล (2529 : 21 - 76)

2. สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรโดยทำการวิเคราะห์หลักสูตรตามเนื้อหาที่จัดมาทดลองสอน ได้แก่ เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร เรื่องไขภาษา เรื่องแม่ศรีเรือน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมการสอน และสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย

3. สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ

4. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อกรรมการควบคุมปริญญาโท ศ. สุมานิน รุ่งเรืองธรรม รศ. อัจฉรา สุขารมณ์ และหัวหน้าสายภาษาไทยโรงเรียนมัธยมสาธิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อาจารย์สาลินี ภูติกนิษฐ์ ตรวจสอบหาความเหมาะสมของแบบทดสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขด้านความถูกต้องของสำนวนภาษาไทยและเรียงข้อคำตอบให้รัดกุมตามคำแนะนำที่ได้รับ

5. นำแบบทดสอบ 100 ข้อ ที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 ที่เคยเรียนเรื่องความสมบูรณ์ของประโยคชนิดกริยาและเรื่องแม่ศรีเรือน จำนวน 80 คน และนักเรียนกลุ่มนี้จะต้องไม่ได้เรียนภาษาไทยเสริมในเรื่องเหล่านี้ในภาคเรียนที่ 2 ขณะอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วย ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด ไม่ตอบ หรือตอบเกินตัวเลือกให้ 0 คะแนน

6. นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบแต่ละข้อโดยใช้เทคนิค 27% ในการแบ่งกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ แล้วใช้ตารางสำเร็จรูปของ ฟาน (Fan, 1952 : 16 - 32) เลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป คัดเลือกข้อทดสอบที่มีคุณภาพ จำนวน 50 ข้อ

7. นำข้อสอบที่คัดเลือกไว้ 40 ข้อนั้นไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 40 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson 20)

แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ ผู้วิจัยค่าเนิมีการ ดังนี้

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบของวัฒนา สิงห์สัมพันธ์ (2527 : 122 - 123)

มาปรับปรุงและตรวจสอบหาคุณภาพโดยนำแบบทดสอบมาใช้เฉพาะส่วนที่เป็นความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบชนิดข้อความ วัดทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ถ้าปฏิบัติจริงให้ตอบว่าจริง ถ้าไม่ปฏิบัติให้ตอบว่าไม่จริง และถ้าปฏิบัติไม่สม่ำเสมอให้ตอบว่าไม่แน่ใจ

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ วัดทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับ

ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ผู้ที่ตอบแบบทดสอบต้องอ่านข้อความที่สมมติสถานการณ์
เกี่ยวกับการแสดงความรับผิดชอบแต่ละสถานการณ์แล้วพิจารณาว่า ถ้าผู้ตอบอยู่ในสถานการณ์
นั้นจะทำอย่างไร หากปฏิบัติตามให้ตอบว่าทำ หากไม่ปฏิบัติตามให้ตอบว่าไม่ทำ และหากตัดสินใจ
ไม่ได้ให้ตอบว่าไม่แน่ใจ

(0) ข้าพเจ้าชอบทำงานให้เสร็จอย่างรวดเร็วโดยไม่มีผิดพลาด

- ก. จริง
- ข. ไม่จริง
- ค. ไม่แน่ใจ

(00) ในวันอาทิตย์ พี่สาวของวิภามารับวิภาและน้อง ๆ ไปดูภาพยนตร์ ซึ่งฉายวันนี้
เป็นวันสุดท้าย วิภาอยากไปดูภาพยนตร์เรื่องนี้มาก แต่พรุ่งนี้เป็นวันสอบ ดังนั้นวิภาจึงไม่ไปดู
ภาพยนตร์กับพี่สาว เพื่อดูหนังสือสอบ ถ้านักเรียนเป็นวิภา จะทำเช่นนี้หรือไม่

- ก. ทำ
- ข. ไม่ทำ
- ค. ไม่แน่ใจ

วิธีการตรวจการให้คะแนน ถือหลักการให้คะแนน ดังนี้

1. ข้อคำถามในทางดี ถ้าตอบรับ ให้ 3 คะแนน ตอบปฏิเสธ ให้ 1 คะแนน
และถ้าตอบว่า ไม่แน่ใจ ให้ 2 คะแนน
2. ข้อคำถามในทางปฏิเสธหรือทางลบ การตอบรับ ให้ 1 คะแนน ตอบปฏิเสธ
ให้ 3 คะแนน ส่วนการตอบว่า ไม่แน่ใจ ให้ 2 คะแนน

นำแบบทดสอบดังกล่าวไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ไม่ใช่มูลุุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์
หาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อ โดยคัดเลือกแบบสอบถามข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75
ขึ้นไป แล้วหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ
ครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 171)

4. การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design ของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2531 : 216) มีลักษณะดังนี้

แบบแผนการทดลอง

กลุ่มทดลอง	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T ₁	X	T ₂
CR	T ₁	-	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

- แทน การสอนตามแนวคู่มือแนวการสอนภาษาไทยของโรงเรียนกลุ่ม 3 กรุงเทพมหานคร
- X แทน การสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส
- E แทน กลุ่มทดลอง
- C แทน กลุ่มควบคุม
- T₁ แทน การสอบก่อนการเรียน
- T₂ แทน การสอบหลังการเรียน
- R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม

ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนการเรียน (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองด้วย แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ ภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และแบบทดสอบความรับผิดชอบของวิชา สิ่งสัมฤทธิ์ ซึ่งผ่านการตรวจและหาคุณภาพแล้ว
2. ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยทำการสอนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองด้วยตนเอง ใช้เนื้อหาเดียวกันทำการทดลอง เป็นเวลา 16 คาบ คาบละ 45 นาที จำนวน 8 สัปดาห์ กลุ่มควบคุมผู้วิจัยสอนโดยใช้วิธีสอนตามคู่มือครู กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยสอนโดยใช้ชุดการสอน มีนิตอร์สที่สร้างขึ้น
3. ทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทยและแบบสอบวัดความรับผิดชอบนักเรียน ฉบับเดียวกันกับการทดสอบก่อนการเรียน
4. ตรวจสอบผลการสอบแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้ $t - test$ แบบ Independent
2. เปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้ $t - test$ แบบ Independent
3. เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่มเดียวกัน ใช้ $t - test$ แบบ dependent
4. เปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่มเดียวกัน ใช้ $t - test$ แบบ dependent

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2531 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 หาค่าความแปรปรวนของคะแนน คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ

และอังคณา สายยศ. 2531 : 63)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมกำลังสองของคะแนน

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

2. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาไทย

คำนวณจากสูตร KR-20 ของ Kuder Richardson 20 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2531 : 168)

$$r_{kr} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ $= \frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือ $1 - p$
	S^2_t	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนของเครื่องมือฉบับนั้น

2.2 หากค่าอำนาจจำแนกความยากง่ายของแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย ใช้หลักตัดกลุ่ม 27% แบ่ง เป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ หากค่า P_H และ P_L โดยใช้ตารางพาน (Fan, 1952 : 16 - 32)

2.3 หากค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบของนักเรียน โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) มีสูตรการคำนวณ ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนของเครื่องมือวัด
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือนี้ทั้งฉบับ

2.4 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบวัดความรับผิดชอบของนักเรียน ใช้วิธีการแจกแจงแบบ ที t (t - distribution) แบ่งกลุ่มคะแนนสูง 25% และกลุ่มคะแนนต่ำ 25% โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 185)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบถาม

$\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

S_H^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มสูง

S_L^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มต่ำ

n_H แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง

n_L แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการใช้ภาษาไทย และความรับผิดชอบของนักเรียน 2 กลุ่ม คำนวณโดยใช้ t - test แบบ Independent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 84)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1) S_1^2 + (n_2 - 1) S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}} \quad df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S^2_1	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S^2_2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความสามารถในการใช้ภาษาไทย และความรับผิดชอบที่ได้จากการทดสอบก่อนการเรียนกับการทดสอบหลังการเรียนภายในกลุ่มเดียวกัน คำนวณจากสูตร t - test dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 87)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}, \quad df = n - 1$$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

n แทน จำนวนคู่

$\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการเรียนกับหลังการเรียน

$\sum D^2$ แทน ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการเรียนกับหลังการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

S^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง

D แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

D^2 แทน ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

t แทน ค่าที่พิจารณา t - Distribution

df แทน ค่าระดับขั้นของความเบี่ยงอิสระ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้เสนอตามลำดับความมุ่งหมายดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู
2. เปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู
3. เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
4. เปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู

เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test แบบ Independent Group ได้ผลดังแสดงไว้ในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t	P<
กลุ่มทดลอง	40	23.35	20.69	2.148*	.05
กลุ่มควบคุม	40	21.35	13.97		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความสามารถในการใช้ภาษาไทย แตกต่างกัน แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. เปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอน
มินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู

เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบ
ของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test แบบ Independent
Group ได้ผลดังแสดงไว้ในตาราง 5

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t	P>
กลุ่มทดลอง	40	65.225	30.589	.132	.05
กลุ่มควบคุม	40	64.4	47.220		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
มีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส
กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูมีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
ที่ตั้งไว้

3. เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยนำข้อมูลของกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองโดยใช้ t - test แบบ Dependent Group ได้ผลดังแสดงไว้ในตาราง 6

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	ED	ED ²	t	P<
กลุ่มทดลอง	40	252	63504	10.560*	.01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. เปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอน
มินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยนำข้อมูลของกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบ
ความรับผิดชอบของนักเรียนระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองโดยใช้ t - test
แบบ Dependent Group ได้ผลดังแสดงไว้ในตาราง 7

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง
และหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	ED	ED ²	t	P>
กลุ่มทดลอง	40	71	1473	1.910	.05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 7 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบ
ก่อนการทดลองและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้
ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน ซึ่ง
ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยและความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตาม
คู่มือครู ซึ่งสรุปสาระสำคัญและผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอน
โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอน
มินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอน
โดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนและหลังการทดลอง
4. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอน
มินิคอร์สก่อนและหลังการทดลอง

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอน
มินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน
2. ความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอน
ตามคู่มือครูแตกต่างกัน

3. ความรับผิดชอบในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน

4. ความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิไล ประสาธมิตร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 6 ห้องเรียน นักเรียน 240 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิไล ประสาธมิตร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน 80 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการสุ่มห้องเรียนด้วยวิธีการจับสลากเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 ห้องเรียน จากจำนวน 6 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 80 คน จากนั้นสุ่มห้องเรียนเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยกลุ่มทดลองดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส ส่วนกลุ่มควบคุมดำเนินการสอนตามคู่มือครู

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง มีดังนี้

2.1 แผนการสอนชุดการสอนมินิคอร์ส ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากเนื้อหาวิชาภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องความสนุกในวัดเขษุมบพิตร เรื่องไขภาษา และเรื่องแม่ศรีเรือน

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทยเป็นแบบทดสอบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่ายระหว่าง .29 - .78 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง .22 - .52 และค่าความเชื่อมั่น .90

2.3 แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบมี 2 ประเภท คือ แบบทดสอบวัดทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน และแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ ทัศนคติและพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ซึ่งผู้วิจัยปรับมาจากแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของวัฒนา สิงห์สัมพันธ์ (2527 : 122 - 123) โดยนำมาหาค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นใหม่ ได้ดังนี้

แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 2.34 - 12.38 มีความเชื่อมั่น .89

แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานชนิดสถานการณ์มีค่าอำนาจระหว่าง 2.43 - 14.20 มีความเชื่อมั่น .90

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ทดสอบก่อนการทดลองโดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาไทย และแบบทดสอบความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม

3.2 ดำเนินการทดลองสอนนักเรียนกลุ่มทดลองโดยใช้ชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์ และสอนนักเรียนกลุ่มควบคุมโดยใช้กิจกรรมตามแนวคู่มือครูภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยทดลองสอนเอง ทั้งสองกลุ่ม ใช้เวลาในการทดลอง 16 คาบ คาบละ 45 นาที

3.3 ทดสอบหลังการทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย และแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน โดยใช้ข้อสอบชุดเดียวกับการทดสอบก่อนการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้ t - test แบบ Independent

2. เปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้ t - test แบบ Independent

3. เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่มเดียวกัน ใช้ t - test แบบ Dependent

4. เปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่มเดียวกัน ใช้ t - test แบบ Dependent

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนเมนิคอร์สและนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนเมนิคอร์สและนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูมีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนเมนิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนเมนิคอร์สก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนเมนิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครู ผลการทดลองอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความสามารถในการใช้ภาษาไทย

ผลจากการทดลองพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนเมนิคอร์สมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยแตกต่างกันกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนเมนิคอร์สก่อน

ทดลองและหลังทดลองมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการทดลองดังกล่าวน่าจะเป็นเพราะสาเหตุต่อไปนี้คือ

1.1 การสอนด้วยชุดการสอนนิคอร์สประกอบด้วยกิจกรรมหลายรูปแบบและสื่อการสอนหลายประเภท จึงทำให้นักเรียนสนใจ กิจกรรมกลุ่มย่อยจะมีการสร้างบรรยากาศในการให้ความร่วมมือกันโดยมีการตัดสินใจแบบประชาธิปไตย ผลงานที่แสดงออกมาเป็นผลงานกลุ่ม โดยผู้สอนเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายเรื่องปัญหากันอย่างเต็มที่ ทำให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ภาษาไทยในทักษะต่าง ๆ และจากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่านักเรียนมีปฏิริยาตอบสนองที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มย่อย ที่มีกิจกรรมที่ใช้สื่อทัศนวัสดุอุปกรณ์ เช่น วิกิทัศน์ สไลด์ - เทปประกอบคำบรรยาย แถบบันทึกเสียง และแผ่นโปรงใสประกอบ ซึ่งเป็นสิ่งเร้ากระตุ้นพฤติกรรมให้นักเรียนตอบสนองต่อกิจกรรมการใช้ภาษาอย่างดียิ่ง

1.2 การจัดกิจกรรมการสอนตามคู่มือครูมีส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยาย มีการซักถามปัญหาและทำแบบฝึกหัดท้ายกิจกรรมเพื่อทดสอบการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ครูจะเป็นผู้มอบหมายในการจัดการเรียนการสอน โดยการบอกให้ทำ การดำเนินกิจกรรมไม่ได้รับความสนใจ นักเรียนมีบทบาทในการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในห้องเรียนได้น้อย จึงลดทักษะในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนไป ส่วนกลุ่มทดลองนั้นสอนด้วยชุดการสอนนิคอร์ส ใช้สื่อเป็นสิ่งเร้า นักเรียนสามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้อย่างคล่องตัวและรับข้อมูลย้อนกลับได้ทันที (Meyer. 1978 : 1-2) การที่นักเรียนได้ทราบคำตอบของตนว่าถูกหรือผิดในทันทีนั้นเป็นการเสริมแรงและเป็นผลดีต่อการเรียนรู้ ดังที่สกินเนอร์ (สมควร อภัยพันธ์. 2519 : 129; อ้างอิงมาจาก Skinner.n.d.) เชื่อว่า การที่อินทรีย์แสดงอาการตอบสนองแล้วได้ผลลัพธ์ในทันทีทันใดเป็นการเสริมแรงที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้ แชวม (เปรี๊อง กุญฑ. 2519 : 52 - 53; อ้างอิงมาจาก Schramm. 1964) ได้สรุปผลการวิจัยว่า ถ้านักเรียนได้รับผลการตอบสนองของตนทันที

อยู่บ่อย ๆ จะช่วยทำให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ จึงเป็นเหตุให้นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้
ชุดการสอนเมนิคอร์มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยแตกต่างจากนักเรียนที่สอนตามคู่มือครู
นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนเมนิคอร์มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยก่อน
ทดลองและหลังทดลองแตกต่างกัน

2. ความรับผิดชอบของนักเรียน

ผลจากการทดลองพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนเมนิคอร์
กับการสอนตามคู่มือครูมีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกันนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอน
เมนิคอร์ก่อนทดลองและหลังทดลองมีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
ที่ตั้งไว้ แต่ผลการทดลองนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ประภัสสร ไชยชนะใหญ่ (2529 : 57)
ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ที่เรียนวิชาสังคม โดยใช้ชุดการสอนเมนิคอร์สอนตามกับคู่มือครู พบว่านักเรียนมี
ความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการทดลองได้สอดคล้องกับ
งานวิจัยของ ไชยรัตน์ ปราณี (2531 : 80) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรม
ทำงานกลุ่ม และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนสังคมศึกษา
โดยการสอนแบบชนิดิเคกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม
ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับงานวิจัย
ของ อรทัย โสภา (2532 : 73) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
ความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับ
การสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อ
การเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ผลจากการทดลองดังกล่าวน่าจะเป็นเพราะสาเหตุต่อไปนี้คือ

2.1 ระยะเวลาในการทดลอง ซึ่งครั้งนี้ ใช้เวลา 16 คาบ (คาบละ
45 นาที) น้อยไปสำหรับการปลูกฝังความรับผิดชอบ ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน บุรูลุค

(Burlook. 1978 : 244) ได้กล่าวว่า การพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานให้กับเด็ก ควรจะเริ่มอย่างค่อยเป็นค่อยไปโดยควรเริ่มด้วยการให้ทำงานที่ง่าย ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ มิทตัน และ แฮริส (Milton and Harris. 1962 : 407 - 416) ที่กล่าวว่า การฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานนั้นควรเริ่มตั้งแต่เด็กที่ยังมีอายุน้อย ๆ และจากการวิจัยของ นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 41) ซึ่งศึกษาถึงผลของกิจกรรม กลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เวลาในการทดลอง 12 ครั้ง (ครั้งละ 1.30 ชั่วโมง) ผลงานวิจัยแสดงว่านักเรียนมีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ ประภัสสร ไชยชนะใหญ่ (2529 : 57) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เวลาทดลอง 14 ครั้ง (ครั้งละ 50 นาที) หลังจากการทดลองแล้วนักเรียนมีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการที่ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 16 คาบ (คาบละ 45 นาที) เป็นการใช้เวลาในการทดลองน้อยไป จึงมีผลให้ความรับผิดชอบของนักเรียนในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองไม่แตกต่างกัน

2.2 ความรับผิดชอบเป็นจิตลักษณะที่เกิดขึ้นและมียู่ในตัวนักเรียนมาตั้งแต่เล็ก ดังที่แอนเดรน (Andrain. 1966 : 295 - 306) กล่าวว่าเด็กทุกคนมีความรับผิดชอบและเข้าใจในหน้าที่ของตนตั้งแต่รู้จักและจำความได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ชม ภูมิภาค (2525. 127 - 133) ที่กล่าวว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นกับบุคคลนั้นเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาและกระทำมาตั้งแต่เด็ก ๆ และจะต้องปลูกฝังด้วยการให้เขาทำ มิใช่เกิดขึ้นจากการบอกเล่ากัน เนื่องจากความรับผิดชอบเป็นจิตลักษณะต้องใช้เวลาในการปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก การทดลองครั้งนี้ใช้เวลา 16 คาบ (คาบละ 45 นาที) เป็นการใช้เวลาในการทดลองน้อยเกินไป จึงมีผลทำให้ความรับผิดชอบของนักเรียนในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ครูผู้สอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาควรจะได้มีการทดลองสร้างชุดการสอนมินิคอร์สขึ้น เพื่อทดลองใช้ในโรงเรียน และปรับปรุงให้เหมาะสมโดยอาศัยความร่วมมือของครูผู้สอนในหมวดเดียวกันและครูฝ่ายโสตทัศนศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนภาษาไทยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนด้านงบประมาณ และอำนวยความสะดวกในการให้ครูในโรงเรียนจัดสร้างชุดการสอนมินิคอร์ส และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส
3. การเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สนั้นมีกิจกรรมหลากหลายโดยมีพื้นฐานด้านโสตทัศนอุปกรณ์รองรับ ฉะนั้นทางโรงเรียนควรมีการอบรมการใช้เครื่องมือโสตทัศนอุปกรณ์ อาทิ การเขียนแผ่นใส การใช้เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ การใช้เครื่องฉายสไลด์ การใช้เครื่องฉายวิดีโอทัศน์ เพื่อครูจะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น. พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533), กรุงเทพฯ. 2533.
- กรรณิการ์ แยมเกษร. การสร้างมินิคอร์ส. 2526. เอกสารโรเนียว.
- ก่อ สวัสดิพิบูลย์. การสอนอ่านในชั้นประถมศึกษา. โรงพิมพ์การศาสนา, 2505.
- _____. "แนวการสอนภาษาไทย," คู่มือภาษาไทย. เอกสารการนิเทศการศึกษา, กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู. 2526.
- _____. "หลักธรรมประจำใจกับการฝึกความรับผิดชอบ," จุดสารสมาคมการศึกษา ฉบับที่ 8. สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย โรงพิมพ์บรรพการ, 2505.
- กองวิจัยทางการศึกษา, กรมวิชาการ. สำรวจความต้องการทางการศึกษา. 2529-2530.
- กันยา ประสงค์เจริญ. ผลการใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ. ปรียนานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิไล ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. นวัตกรรมทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิไล ประสานมิตร, 2526.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม กอพัฒนาการศึกษา. คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรวมระยะสั้น (Minicourse) สำหรับครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 ระหว่างประจำการ. กรุงเทพฯ : การศาสนา. 2528.
- ขจรศรี ชาคิกานนท์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการสอนนิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ. ปรียนานิพนธ์ กศ.ม กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิไล ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- จัญญ์ สุภาพ. แบบเรียนสังคมศึกษา. ไทยวัฒนาพานิช, 2520.

- จันทิมา พรหมโชติกุล. การเขียนข้อสอบวิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- ชวลิต สูงใหญ่. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความสนใจในวิชาคณิตศาสตร์ อันเป็นผลจากการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยชุดการสอนรายวิชาย่อย. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ชวาล แพ้วัดกุล. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2522.
- _____. เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2516.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะอื่น ๆ. เทคโนโลยีและสื่อการศึกษา. (เอกสารการสอนชุดวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช หน่วยที่ 1 - 5, 2523.
- ชะอ้อน ทองส่องไสม. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้และไม่ใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- ไชยวัฒน์ ปราวณี. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่มและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหลังคาเรียนโดยการสอนแบบบันได เหนือกับการสอนตามคู่มือครู. 2531.
- ดวงศ์ อ้วนอง. การผลิตและการใช้คู่มือภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.
- คณัย งามผางนะ. ความรู้สึกรับผิดชอบต่อความยากหรือยากเกิน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกับแบบเอาใจใส่เกินไป. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.

นพคุณ คุณาชีวะ และ วรธนา บัวเกิด. ระเบียบวิธีสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษา.

กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524.

นิคม ตั้งคะพิภพ. การเปรียบเทียบบุคลิกภาพ ความเกรงใจ และความคิดสร้างสรรค์

ของนักเรียนวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวไทยและจีน. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์

กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา

นิกา วิจิตรศิริ. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนหนองแค "สวรกิจพิทยา" จังหวัดสระบุรี. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

บุญชม ศรีสะอาด. รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์

ประสานมิตร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

ประนต เล็กสวาสดี. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การที่ผู้อื่น พดติกรรม

ด้านความเป็นผู้นำและความรู้สึกกับผิดชอบ. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ กรุงเทพฯ :

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.

ประภัสสร ไชยชนะใหญ่. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบ

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส

กับคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ : การวัดทัศนคติ การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมการอนามัย.

ม.ป.ท., 2525.

ผาณิต เพชรจำรัส. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระ

และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนแบบซิเคเท

กับการสอนตามคู่มือครู. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

อัดสำเนา.

- พรรัตน์ แก่นทอง. การใช้บทบาทสมมติ พัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- ยุพา อานันท์พลี. การศึกษาผลการสอนแบบสืบสวนสอบสวนในวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีผลต่อความคิดแบบสอบสวน ความถนัดทางการเรียนและความรู้สึกกับฝึคชอบ.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515. อัดสำเนา.
- ยุวดี แก้วรักษา. การทดลองใช้ชุดการสอนจุลบท (Minicourse) วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 7 ในชั้นเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จระดับ 4.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- เยาวพา เดชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.
- เรวดี วงศ์พวงมเมธ. กระบวนการกลุ่ม. ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
2521.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทศึกษาพร จำกัด, 2531.
- วนิดา ศิวิมาลา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความสนใจในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับการเรียนโดยการสอนตามคู่มือครูภาษาไทยของกรมวิชาการ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
อัดสำเนา.

- วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดยะลา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- วารินทร์ ม่วงสุวรรณ. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความรักและแบบควบคุมความเอื้อเฟื้อ และวินัยของสังคม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517.
- วาสนา คมสัน. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดการสอนรายวิชาย่อยและการสอนตามคู่มือครู. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ : ธเนศวรการพิมพ์, 2525.
- วิริยะ บุญนิवासน์. การเปรียบเทียบการสอนจริยธรรมโดยวิถีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมดาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523. อัดสำเนา.
- วิรุทธ วิเชียรโชติ. จิตวิทยาการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวน. โรงพิมพ์อำนวยการพิมพ์, 2521.
- ศิริวัฒน์ นาควิโรจน์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความสนใจในวิธีสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยชุดการสอนมินิคอร์สกับเรียนตามคู่มือครูภาษาไทย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ. แนวการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2524.

- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ. หนังสือเรียนภาษาโดยชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1.
(ท.101-102) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ : 2533.
- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, กรมวิชาการ. ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
พ.ศ.2524 ของเขตการศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา. เอกสารหมายเลข 5,
2529. อัดสำเนา.
- สามัญศึกษา, กรม. สารศึกษานิเทศก์. กรกฎาคม - สิงหาคม (หมวดภาษาไทย),
2529.
- สุจิต เพียรชอบ. "การใช้หลักสูตรและวัสดุหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา,"
การสอนภาษาไทย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 1-8, ม.ป.ท.,
2525.
- สุจิต เหล่าสุนทร. "การศึกษาเพื่ออาชีพในโรงเรียนมัธยม," เอกสารวิจัยส่วนบุคคล
ในลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2510.
- สุโท เจริญสุข. "ข้อคิดพัฒนาคนให้มีความรับผิดชอบ," แนะแนว. 96 : 45-51;
ธันวาคม 2527 - มกราคม 2528.
- สุปราณี ศรีใสคำ. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ความรับผิดชอบ
และความสนใจ ในการเรียนการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ที่ได้รับการสอนโดยใช้สื่อทางการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- * สุมาลี สุวัฒน์กุล. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความคงทนในการ
เรียนรู้ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่เรียนโดยชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์
กับการสอนตามคู่มือครู ของ สสวท. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

- สุวัฒน์ ยุธเสรี. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการสอนจากชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์กับการสอนตามคู่มือครูการสอนภาษาอังกฤษเยส. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. "ชุดการสอนรายวิชาย่อย," สารานุกรมศึกษาศาสตร์. 3 : 113; มกราคม - มีนาคม 2529.
- อภิรม วีรสัตยา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์กับการสอนตามคู่มือครู. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- อรทัย โสภกา. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน และเรียนตามคู่มือครู. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- อุทัย หนูแดง. การทดลองชุดการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์กับนักศึกษาผู้ใหม่แบบเบ็คเสวี่จ ระดับที่ 3 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 4. ปริญญาโท กศ.ม. : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- อุบล เรียงสุวรรณ. "ผลการวิจัยทางการศึกษา," การประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 7. สัมพันธ์พานิช, 2522.
- อุไร ศุลยเกษม. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามแผนภูมิกิจกรรมกับการสอนตามคู่มือครู. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

- Anderson, J.R. "The Development and Effective Evaluation of Minicourse Structure for General Education Earth Science," Dissertation International Abstracts. 35(11) : 4021-AP; December, 1973.
- Apeid. The Minicourse Approach : What it is and How it work. UNESCO Regional Office Bangkok, 1982.
- Blair, Glenn M. and R.S.Jones. Psychology of adolescence for teacher. 3rd. New York : Printing, Macmillan Company, 1965.
- Breckenridge, Marian Edgar. Child Development. London W.B. Surrders Company, 1955.
- Browne, C.G and Thomas S. Cohn. The Study of Leadership. The Interstate Printer and Publishers, Inc., Illinois, 1958.
- Gross, W.K. "Development and Evaluation of the Feasibility of a Minicourse in Inquiry for Pre-service Teacher," Dissertation International Abstracts. 35(6) : 3388-AP; December, 1974.
- Flaherty, Rita M and Reuteel Filan. "Personality Traits of High and low Achievers in College," The Journal of Educational Research. 58 : May - June. 1965.
- Fan, Chung Teh. Item Analysis Table. New Jersey : Education Testing Service, Princeton, 1982.
- Hurlock, Elizabeth B. Adolecent Development. 3rd ed. New York : McGraw-Hill Book Company. 1976.
- Kate, O.E. "Validation of Minio/course with pre - service Teachers of primary and inter Mediate Educats mentally Related children," Dissertation Internation Abstracts. 36(1) : 218 AP; July, 1975.
- McClelland, David C. The Achievement Motive. New York : Applation Century Croffs Inc., 1953.

Meyer. The Minicourse as a Model for The Continueing center education of teachers. Sydney : Macquarie University for Advancement of Teaching, 1978.

Milton, Betty L and Dale B. Harris. "The Development of Responsibility in Children," The Child A Book of Reading. 46-407-416; 1962.

Peck, R.F. and R.J. Havighurst. Child Development and Personality. New York : John Willey & Sons Inc., 1963.

Smith, Henry Clay. Personality Development. New York : McGraw Hill Book Company, 1968.

Wiggins, Jerry S. and others. The Psychology of Personality Reading Addison, Wesley, 1971.

ពាក្យស្នើសុំ

ภาคผนวก ก

ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย

ตาราง 8 แสดงค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ
วัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย

ข้อที่	P	r	ข้อที่	P	r
1	.62	.26	21	.51	.30
2	.63	.24	22	.52	.52
3	.36	.32	23	.73	.22
4	.78	.30	24	.68	.34
5	.68	.34	25	.23	.27
6	.48	.36	26	.43	.35
7	.67	.25	27	.59	.31
8	.58	.25	28	.65	.39
9	.42	.25	29	.42	.25
10	.58	.33	30	.43	.23
11	.54	.36	31	.56	.41
12	.40	.52	32	.35	.24
13	.68	.29	33	.37	.24
14	.44	.25	34	.29	.22
15	.77	.38	35	.65	.24
16	.40	.30	36	.34	.42
17	.52	.28	37	.35	.29
18	.46	.25	38	.71	.33
19	.64	.55	39	.56	.29
20	.72	.31	40	.60	.48

แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทยนี้มีค่าความเชื่อมั่น .90

ภาคผนวก ข

แผนการสอนชุดการสอนเมกนีทอร์ส

แผนการสอนตามคู่มือครู

โครงสร่างชุดการสอนณิคอร์ส

วิชาภาษาไทย เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 6 คาบ

หลักการและเหตุผล

ภาษาไทยเป็นภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารของบุคคลภายในชาติ จุดประสงค์ของหลักสูตรภาษาไทย จึงเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ครูจึงควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการใช้ภาษาไทย ทั้งด้านการรับสาร และการส่งสารอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการสอนภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ จึงได้ทดลองสอนภาษาไทย เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตรด้วยชุดการสอนณิคอร์ส ซึ่งเป็น การสอนที่ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน เน้นกระบวนการกลุ่ม และมีกิจกรรมหลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนสนใจใคร่รู้จะนำไปสู่ทักษะทางภาษาของนักเรียนต่อไป

เป้าหมาย

ชุดการสอนณิคอร์สนี้สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย ให้มีประสิทธิภาพโดย จัดการเรียนการสอนเป็นระบบ นำนวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีมาใช้อย่างหลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความสามารถและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น

จุดประสงค์ทั่วไป เพื่อให้ นักเรียน

1. รู้จักวิเคราะห์ วิचारณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
2. อธิบายคำศัพท์ สำนวนจากเรื่องที่ศึกษาได้
3. เกิดทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน
4. เข้าใจสำนวนโวหารชนิดต่าง ๆ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนบทเรียนนี้แล้วนักเรียนจะสามารถ

1. อภิปรายแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ศึกษาได้
2. บอกความหมายของศัพท์สำนวนที่มีในเนื้อเรื่องที่ศึกษาได้
3. จับใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ศึกษาได้
4. ใช้สำนวนโวหารชนิดต่าง ๆ เขียนเรื่องได้

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร

ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง/กิจกรรม	การจัดกลุ่ม
90 นาที	ตอนที่ 1 นักเรียนสามารถ 1. จับใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ศึกษาได้ 2. บอกความหมายของคำศัพท์สำนวนที่มีในเนื้อเรื่องที่ศึกษาได้	
10 นาที	1. ครูชี้แจงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนโดยใช้แผ่นโปสเตอร์ แจกเอกสารเรื่องการฟัง	กลุ่มใหญ่
10 นาที	2. นักเรียนฟังแถบบันทึกเสียงเรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร	กลุ่มใหญ่
20 นาที	3. อภิปรายประเด็นสำคัญจากการฟังแถบบันทึกเสียง	กลุ่มย่อย
10 นาที	4. ประเมินผลจากใบสั่งงาน	กลุ่มย่อยรายบุคคล
5 นาที	5. ชี้แจงกิจกรรมการต่อคำศัพท์สำนวน	กลุ่มใหญ่
25 นาที	6. การร่วมกิจกรรม	กลุ่มย่อย
10 นาที	7. ประเมินผลและสรุปผล	กลุ่มย่อยรายบุคคล

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง/กิจกรรม	การจัดกลุ่ม
90 นาที	<u>ตอนที่ 2</u> นักเรียนสามารถ 1. อภิปรายและแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ศึกษาได้ 2. จับใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ศึกษาได้	
5 นาที	1. ครูชี้แจงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนโดยชี้แก่นไปรษณีย์	กลุ่มใหญ่
15 นาที	2. นักเรียนดูวีดิทัศน์เรื่องวัดเบญจมบพิตร	กลุ่มใหญ่
20 นาที	3. นักเรียนอภิปรายกลุ่มจากการดูวีดิทัศน์	กลุ่มย่อย
10 นาที	4. ประเมินผลจากใบสั่งงาน	กลุ่มย่อยรายบุคคล
15 นาที	5. นักเรียนอ่านเรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร	กลุ่มย่อย
25 นาที	6. นักเรียนทำแบบฝึกหัด และวาดภาพงานวัดตามจินตนาการ	กลุ่มย่อยรายบุคคล
10 นาที	7. ประเมินผลและสรุปผล	กลุ่มย่อยรายบุคคล

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่องความสนุกในวัด บุญชมพิตร

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง/กิจกรรม	การจัดกลุ่ม
90 นาที	ตอนที่ 3 นักเรียนสามารถ ใช้สำนวนโวหารชนิดต่าง ๆ เขียนเรื่องตามหัวข้อที่กำหนดได้	
5 นาที	1. ครูชี้แจงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนโดยใช้แผ่นโปสเตอร์	กลุ่มใหญ่
15 นาที	2. ครูแจกเอกสารสำนวนโวหารชนิดต่าง ๆ ให้นักเรียนและ อธิบายประกอบ	กลุ่มย่อย
20 นาที	3. นักเรียนเขียนบรรยายและพรรณนาโวหารจากภาพงานวัด ที่นักเรียนวาดคาบที่แล้ว	บุคคล
30 นาที	4. นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มนำรูปที่วาดไว้มาตกแต่งในกระดาษ แผ่นใหญ่ของกลุ่ม และช่วยกันเขียนบรรยายภาพ	กลุ่มย่อย
15 นาที	5. แต่ละกลุ่มแสดงผลงานหน้าชั้น	กลุ่มย่อย
5 นาที	6. ประเมินผลและสรุปผล	กลุ่มย่อย , รายบุคคล

ชุดการสอนนิทานอีสป

เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร

ตอนที่ 1 90 นาที

1. จับใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ศึกษาได้
2. บอกความหมายของศัพท์สำนวนที่มีในเนื้อเรื่องที่ศึกษาได้

กิจกรรมที่ 1 ชี้แจงการดำเนินกิจกรรมหน้าชั้นเรียนโดยใช้แผ่นโปรงใสประกอบ

10 นาที

- ขั้นตอน**
1. ครูชี้แจงหลักการเข้าร่วมกิจกรรมการจับใจความสำคัญจากการฟังและการอภิปรายกลุ่ม
  2. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่มแล้วเลือกหัวหน้ากลุ่ม โดยใช้แผ่นโปรงใสเขียนแผนผังแสดงกลุ่ม
  3. แจกเอกสารเรื่องกาารฟัง

สื่อ

1. เอกสารประกอบคำบรรยายเรื่อง การฟัง
2. แผ่นโปรงใส
3. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

เอกสารหมายเลข 1

การฟัง

ประสิทธิภาพในการฟัง

ผู้ฟังเป็น คือผู้ฟังอย่างมีประสิทธิภาพ คาร์ล โรเจอร์ส กล่าวว่า "การสื่อสารของมนุษย์ไม่ได้ผลเต็มที่เนื่องจากความล้มเหลวที่จะฟังอย่างมีประสิทธิภาพ ฟังอย่างมีทักษะ และฟังความเข้าใจอีกฝ่ายหนึ่ง" การฟังอย่างมีประสิทธิภาพย่อมเป็นจุดเริ่มต้นของปัญญา

นำมาซึ่งความรู้ ความเฉลียวฉลาดและทำให้เกิดความเพลิดเพลิน นพ.เมืองทอง แชนนลิกกล่าวถึงการฟังไว้ว่า

"ฟังอะไรให้ชัดเจน	ฟังให้รู้ว่าเป็นแนวความหมาย
ฟังให้ถูกก่อนตอบโดยแยบคาย	ฟังด้วยกายใจถึงกับมีฟังดี
ฟังอะไรก็ควรจดด้วยจิตว่าง	ฟังทุกอย่างฟังทุกคนจนถ้วนถี่
ฟังแล้วท้วงติงเพื่อแก้ไข	ฟังเช่นนี้ล้วนเลิศเลิศเกิดปัญญา"

องค์ประกอบของการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ

การฟังอย่างมีประสิทธิภาพเป็นจุดเริ่มต้นของปัญญา แก่นหลักของหัวใจนักปราชญ์ กุญแจของการฟัง คือ สุตตะ วัเป็นอันดับแรกจากหลักสี่ประการ คือ ส-จ-ป-ล การฟังอย่างมีประสิทธิภาพมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. จุดมุ่งหมายในการฟัง การฟังทุกครั้งย่อมมีจุดมุ่งหมาย ผู้ฟังควรเข้าใจจุดมุ่งหมายในการฟังแต่ละครั้ง จุดมุ่งหมายในการฟังจำแนกได้ดังนี้

1.1 ฟังเพื่อความรู้ เป็นการฟังที่เพิ่มมากขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น ฟังคำสั่งสอนอบรมของพ่อแม่ ฟังคำบรรยายหรืออธิบายในการสอนของครู ฟังรายการข่าว เป็นต้น การฟังเพื่อความรู้เป็นการฝึกทักษะทางภาษาในด้านการจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟัง และในด้านการจับใจความโดยละเอียด ดังนั้นควรมีบันทึกย่อเพื่อช่วยความจำ หรือตั้งคำถามเพื่อให้ได้รายละเอียดเพิ่มเติม

1.2 ฟังเพื่อคิด เป็นการฟังที่ต้องใช้สติปัญญา และใช้วิจารณญาณในการฟัง เช่น ฟังบทความ ฟังการอภิปราย ฟังการวิจารณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ ฟังคำโฆษณา เป็นต้น การฟังเพื่อคิดควรมีหลักในการพิจารณา ดังนี้

ก. พิจารณาเรื่องที่ฟังว่า ส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ส่วนใดเป็นความคิดเห็นของผู้พูด

ข. พิจารณาการใช้เหตุผลหรือใช้หลักฐาน อ้างอิง เพื่อสนับสนุนความคิดว่าเหมาะสม น่าเชื่อถือเพียงใด

ค. ประเมินคุณค่าของเรื่องที่ได้ฟังว่า ผิด-ถูก หรือน่าเชื่อถือเพียงไร

1.3 ฟังเพื่อความเพลิดเพลิน เป็นการฟังที่ทำให้เกิดความสุขสนาน มีอารมณ์คล้อยตามไปกับเรื่องที่ฟัง เช่น ฟังเพลง ฟังนวนิยาย-ละคร ฟังบทร้อยกรอง ฟังเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้ฟังสนใจ เป็นต้น การฟังเพื่อความเพลิดเพลิน ความมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่ฟังพอสมควร

2. ลักษณะนิสัยของผู้ฟัง นิสัยในการฟังมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้ที่มีนิสัยไม่ดีในการฟัง จะไม่มีประสิทธิภาพในการฟัง

ลักษณะนิสัยการฟังที่ไม่ดี มีลักษณะดังนี้

1. เวลาไปฟังอะไร มักคิดเสมอว่า เรื่องที่เขาพูดนั้นน่าสนใจ
2. ชอบวิพากษ์วิจารณ์วิถีพูดของผู้พูด เช่น แหม! พูดไม่ได้ความเลย พูดมีแต่ เอ... อยู่ทุกคำ พูดเสียงแหลม เป็นต้น
3. ฟังแต่ข้อเท็จจริงเท่านั้น ไม่ฟังอย่างอื่น
4. ฟังเฉพาะเรื่องที่เร้าใจเท่านั้น ไม่ฟังประเด็นอื่น ๆ
5. พยายามจดทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อจดไม่ได้ก็โกรธผู้พูด
6. แสร้งตั้งใจฟัง เช่น จ้องผู้พูดตลอดเวลา แต่ใจลอยคิดเรื่องอื่น
7. พะวากับสิ่งรอบ ๆ ตัวที่มาบกวนการฟัง เช่น แก้อีเสียงดังออกแอดหรือเสียงดังจากภายนอก เป็นต้น
8. หลีกเลี่ยงการฟังเรื่องราวที่รู้สึกว่ายาก หนักสมอง
9. ปลอ่ยให้คำพูดบางคำของผู้พูดฝังใจจนเกินไป โดยเฉพาะคำที่ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ดีต่อผู้พูด โดยผู้พูดไม่เจตนา
10. คิดเรื่อยเปื่อย หรือสร้างจินตนาการต่อเนื่องจนห่างไกลกระแสความคิดของผู้พูด

สำหรับลักษณะนิสัยการฟังที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

1. ฟังอย่างตั้งใจ มีสมาธิ ไม่สั่นแต่ว่าฟัง รู้จักสังเกตและใช้สติปัญญาพิจารณา เรื่องที่ฟังแต่ไม่ใช้คาดหมายว่าผู้พูดจะพูดเรื่องอะไรต่อไป เพราะการกระทำเช่นนั้นจะทำให้เสียสมาธิในการฟังหรืออาจเข้าใจความหมายของผู้พูดผิดไป
  2. ฟังแล้วจับประเด็นให้ตรงจุดประสงค์ที่ต้องการ คือ
    - ก. ถ้าฟังเพื่อจับใจความ ควรสรุปความคิดรวบยอดของเรื่องที่ฟังให้ได้
    - ข. ถ้าฟังเพื่อให้ได้รายละเอียด ควรใช้ความคิดพิจารณาเรื่องที่ฟังนั้น ว่ามีสาระประโยชน์ด้านใด เพียงใด รู้จักใช้คำถามเพื่อให้ได้รายละเอียดตามที่ต้องการ
    - ค. ถ้าฟังเพื่อคัดลอกตำราหรือหาเหตุผลโต้แย้ง ควรวางตัวเป็นกลางไม่มีอคติต่อตัวผู้พูด สังเกตผู้พูดว่าใช้เหตุผลหรือใช้อารมณ์ พิจารณาการใช้เหตุผลหรือหลักฐานอ้างอิง ใช้วิจยญาณและใช้เหตุผลไตร่ตรอง และใจกว้างพอที่จะวิเคราะห์และรับฟัง
    - ง. ถ้าฟังเพื่อความเพลิดเพลิน ควรมีความรู้สึกว่าอยากฟัง ไม่มีสิ่งกีดขวางใด ๆ ที่ทำให้การฟังไม่ติดต่อกันไปตลอด และมีความรู้พื้นฐานในเรื่องที่ฟังพอสมควร
  3. สนใจผู้พูด ไม่พูดคุย ขบขัน ส่งเสียงเอะอะ หรือแสดงกิริยาที่ไม่น่าสนใจ หรือไม่ให้เกิดความรำคาญแก่ผู้พูด แม้ผู้พูดจะมีลักษณะไม่ดึงดูดใจ ก็ไม่ควรถือเอาท่าทางของผู้พูดมาเป็นอารมณ์
  4. หากมีตอนใดที่ฟังไม่เข้าใจ ควรหาโอกาสซักถามที่เหมาะสม แต่ไม่พูดสอดแทรกในช่วงจังหวะที่ผู้พูดกำลังพูดหรือเว้นระยะหายใจหรือคั้นน้ำ
  5. หลังการฟัง ควรมีเวลาคิดทบทวน หรือบันทึกสาระประโยชน์ที่ได้รับจากการฟังและรู้จักนำความรู้หรือข้อคิดที่ได้รับไปใช้ประโยชน์
3. สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญเช่นเดียวกัน ที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการฟัง สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยในการฟัง ได้แก่
- 3.1 ในขณะที่รับฟังมีเสียงรบกวนจากภายนอก

- 3.2 สภาพห้องแออัด อากาศถ่ายเทไม่สะดวก ห้องเย็นเกินไปหรือร้อนเกินไป
- 3.3 เสียงพูดดังหรือค่อยเกินไป

คุณประโยชน์ของการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ผู้ฟังจะได้รับความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ก่อให้เกิดคุณค่าทางสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟังคำสอน ผู้ฟังจะไม่เสียเวลากลับไปอ่านเนื้อหาวิชาเพื่อทำความเข้าใจมากนัก
2. ผู้ฟังจะเป็นผู้ที่มีวิจารณญาณ รู้จักการประเมินคุณค่า สามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ดี ไม่ตกเป็นเครื่องมือของการปลุกปั่น ยุยง จากสิ่งที่ได้รับฟัง
3. ผู้ฟังมีโอกาสเรียนรู้ลักษณะนิสัยของคน เข้าใจความรู้สึกของผู้พูดจากการฟัง ความรู้สึกที่แฝงอยู่ในคำพูดหรือสำนวนที่ใช้พูด
4. เป็นประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน
5. การตั้งใจฟังช่วยในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น
6. หากจำเป็นต้องพูด ผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพจะมีความพร้อมในการเตรียมคำพูดให้ได้สาระสามารถเลือกใช้คำพูดได้เหมาะสม

กิจกรรมที่ 2 ฟังคำบรรยายจากแถบบันทึกเสียง เรื่องความสนุกสนาน

10 นาที   วัดเบญจมบพิตร

ขั้นตอน

ครูเปิดแถบบันทึกเสียง เรื่องความสนุกสนานในวัดเบญจมบพิตร

สื่อ

1. แถบบันทึกเสียง เรื่องความสนุกสนานในวัดเบญจมบพิตร
2. เครื่องบันทึกเสียง

กิจกรรมที่ 3 อภิปรายแสดงความคิดเห็นจากการฟังในสารสำคัญของเรื่อง

20 นาที

ขั้นตอน

1. นักเรียนทุกกลุ่มฝึกแสดงความคิดเห็นช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากการฟังเรื่อง
2. ตัวแทนกลุ่มบันทึกความคิดเห็นของกลุ่มในเรื่องที่ฟัง

สื่อ

รายงานบันทึกการอภิปรายสาระสำคัญจากการฟัง

ใบงาน

ตอนที่ 1 กิจกรรมที่ 3

บันทึกการอภิปราย

เรื่อง ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร

คำสั่ง หลังจากที่นักเรียนฟังเรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตรแล้วนักเรียนคิดว่าประเด็นสำคัญของเรื่องคืออะไร จงอภิปราย และสรุปความคิดเห็นของกลุ่ม และรายงาน

คำสั่งที่ 4 ประเมินผลจากใบสั่งงาน

10 นาที

ขั้นตอน นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น ครูสุปสาระสำคัญ
ด้วยแผ่นโป่งใส

สื่อ

1. ใบสรุปงานของแต่ละกลุ่ม
2. แผ่นโป่งใส
3. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

กิจกรรมที่ 5 ชี้แจงกิจกรรมการต่อคำศัพท์สำนวนและการหาความหมายของ

5 นาที คำศัพท์

ขั้นตอน

ครูแจกเอกสารใบงานการต่อคำศัพท์ และสำนวนให้นักเรียนในกลุ่ม
ช่วยกันคิดและทำ

สื่อ ใบงาน การต่อคำศัพท์ สำนวน และการหาความหมายของคำศัพท์

2. เติมคำให้เป็นสำนวนตามที่นิยมใช้กัน
1. ใหญ่โต.....
  2. สุดหล้า.....
  3. อึกทึก.....
  4. สุดหล้า.....
  5. เพชฌฆาต.....
  6. วันพระ.....
  7. วันโกน.....
  8. ตันตตัก.....
  9. วัชพันหลัก.....
  10. ตีวัว.....ตีবাদ.....

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมหาความหมายของคำศัพท์ ต่อคำศัพท์และสำนวน

25 นาที

ขั้นตอน นักเรียนได้รับเอกสารใบงานแล้ว ระดมความคิดในกลุ่มทำให้เสร็จ
ในเวลาที่กำหนด

สื่อ ใบงาน

กิจกรรมที่ 7 ประเมินผลและสรุปผลงาน

10 นาที

ขั้นตอน ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยการต่อคำศัพท์ ส่วนทและ ความหมาย
ของคำศัพท์ โดยครูใช้แผ่นโปรงใสเฉลย

สื่อ

1. ใบเฉลยกิจกรรมคำศัพท์
2. แผ่นโปรงใส
3. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

ชุดการสอนนิพนธ์

เรื่อง ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร

ตอนที่ 2 90 นาที

1. อภิปรายและแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ศึกษาได้
2. จับใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ศึกษาได้

กิจกรรมที่ 1 5 นาที

ครูชี้แจงการเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้แผ่นโปรงใส

ขั้นตอน

1. ครูชี้แจงกิจกรรมต่อไปจะดูวิดีโอ
2. แบ่งกลุ่มนักเรียน 6 กลุ่ม โดยใช้แผ่นโปรงใสแสดงแผนผัง
การแบ่งกลุ่ม

สื่อ

1. แผ่นโปรงใส
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

กิจกรรมที่ 2 15 นาที

นักเรียนดูวิดีโอเรื่องวัดเบญจมบพิตร

ขั้นตอน ครูเปิดวิดีโอเรื่องวัดเบญจมบพิตร

สื่อ

1. วิดีทัศน์
2. โทรทัศน์

บทวิทัศน์
เรื่อง วัดเบญจมบพิตร

ลำดับภาพ	ภาพ	คำบรรยาย/เสียง
1	FADE IN CU หน้าบรรณ ZOOM OUT ELS. พระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรคู่สิ- วานาราม	FADE IN ดนตรีบรรเลงเพลงไทย ถ้าหากจะพูดกันถึงวัดที่งดงามเป็น ที่เชิดหน้าชูตาของชาวไทยรองจาก วัดพระศรีรัตนศาสดารามแล้ว เห็นจะ ไม่มีใครคิดเกินวัดเบญจมบพิตรคู่สิวานาราม
2	MS. หลังคาพระอุโบสถด้านซ้าย TILT DOWN	ด้วยเหตุว่าเป็นวัดที่สร้างด้วยฝีมือ อันประณีต งดงาม
3	LS. ด้านข้างขวาของพระอุโบสถ PAN จากซ้ายไปขวา	พระอุโบสถล้วนแล้วด้วยศิลาอ่อน สีขาวบริสุทธิ์อันเลื่องลือขจรไกล
4	MS. นักท่องเที่ยว ZOOM OUT ELS. แล้ว PAN. ตามนักท่องเที่ยว ซึ่งเดินจากประตูด้านหน้าวัด เข้าไปยัง พระอุโบสถ	นักท่องเที่ยวที่ทุกมุมโลกที่มาเยือน ไทย ไม่ว่ายเว้นที่จะมาชมโบสถ์ หินอ่อนอันวิจิตรตระการตา ณ ที่นี้ เลยแม้สักคนเดียว
5	LS. ด้านข้างขวาของพระอุโบสถ PAN จากขวาไปซ้าย	วัดเบญจมบพิตรคู่สิวานาราม เป็น วัดอารามหลวงชั้นเอกชนิดราชวรวิหาร เดิมเป็นวัดราษฎร์เล็ก ๆ ชื่อว่า วัดแหลมเพราะตั้งอยู่บนที่แหลมปลายสวน ติดกับที่นา

ลำดับภาพ	ภาพ	คำบรรยาย/เสียง
6	LS. สิ่งหน้าพระอุโบสถ	และยังมีอีกชื่อหนึ่งว่าวัดไทรทอง สันนิษฐานว่าบริเวณนี้คงจะมีต้นไทรทอง เป็นสำคัญ
7	MS. หัวเสาและหลังคาชั้นลด	ปีพุทธศักราช 2441 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนา วัดเบญจมบพิตรขึ้นใหม่
8	MS. พระบรมฉายาลักษณ์ของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้า อยู่หัว	พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า โปรดกระหม่อมให้
9	MS. พระฉายาลักษณ์ ของ สมเด็จพระ บรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา นริศรานุวัดติวงศ์	สมเด็จพระบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เป็นผู้ ออกแบบพระอุโบสถและถาวรวัตถุอื่น ๆ
10	CU. ภาพวัดเบญจมบพิตรในสมัยก่อน ZOOM OUT ELS.	เริ่มสถาปนาในปีพุทธศักราช 2442 มาแล้วเสร็จสมบูรณ์ในสมัยรัชกาลที่ 8 คือเมื่อพุทธศักราช 2489
11	CU. หน้าบรรณ TILT DOWN ZOOM OUT - LS. พระอุโบสถ	กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็น โบราณสถานที่สำคัญของชาติ ในปี พุทธศักราช 2504
12	CU. ช่องฟ้า ZOOM OUT พระอุโบสถ ด้านข้าง	สำหรับชื่อวัดนั้น พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าฯ โปรดฯ ให้ตั้งชื่อ จากวัดเบญจมบพิตร

ลำดับภาพ	ภาพ	คำบรรยาย/เสียง
13	CU. ชื่อวัดเหนือนานประตู่ TILT DOWN - ZOOM OUT ELS. นักท่องเที่ยวเดินชมบริเวณ ข้างพระอุโบสถ	เป็นวัดเบญจมบพิตร พร้อมทั้งเพิ่ม สร้อยนามว่า คุณิศวนาราม ให้คล้อง กับพระราชวังสนามจันทร์ที่ทรงสร้างขึ้น
14	ELS. ทางเดินพระอุโบสถ TILT UP พระอุโบสถ	ความงดงามอันเลื่องชื่อของ วัดเบญจมบพิตรคุณิศวนาราม อยู่ที่ พระอุโบสถซึ่งเป็นงานสถาปัตยกรรม ที่สมบูรณ์แบบตามลักษณะของศิลปะไทย สร้างสรรค์ประณีตงดงามทั้งรูปทรง ลวดลาย และวัสดุก่อสร้าง
15	MS. ลวดลายบนหัวเสาและชื่อ PAN จากซ้ายไปขวา	เป็นพระอุโบสถแบบจตุรมุข หลังคา มีชั้นลดค้ำละ 3 ชั้น
16	LS. พระอุโบสถค้ำซ้าย	หลังคาคลุมค้ำละ 3 ชั้น มุงด้วย กระเบื้องกาบไม้ หางกระเบื้องที่เชิง ชายมีลายเทพนมอยู่ในพื้นทุกชั้น
17	MS. หน้าบวรม ZOOM OUT LS. พระอุโบสถ	ข้อฟ้า ลายอง นาคสะคั้ง ใบระกา และหางหงส์ กรอบคูหาหน้าบวรม ทำตามแบบขนนิยมแต่โบราณ ปิด ทองคำเปลวหีบ ลักษณะอ่อนช้อย รับกันทั้งหมด

ลำดับภาพ	ภาพ	คำบรรยาย/เสียง
18	ECU.หน้าบรม ZOOM OUT .MS .	ส่วนหน้าบรมมีลักษณะคล้ายกับ ที่ในหอพระมณเฑียรธรรมวัดพระศรี รัตนศาสดาราม
19	MS .ผนังพระอุโบสถด้านนอก	ผนังพระอุโบสถประดับด้วยหินอ่อน สีขาวบริสุทธิ์ทั้งหมด
20	MS .ซุ้มคูหาด้านข้างพระอุโบสถ	ด้านข้างมีซุ้มคูหา
21	CU .ลวดลายบนผนังภายในพระอุโบสถ เหนือบานหน้าต่าง	ผนังภายในพระอุโบสถ เหนือกรอบ หน้าต่างขึ้นไป เขียนลายไทยเทพนม ทรงหม้อข้าวปิ่นทั้งจนถึงเพดาน
22	CU .หน้าต่างภายในพระอุโบสถ	ส่วนหน้าต่าง 10 ช่อง เขียน เรื่องทศชาติ
23	CU .ช่องกระจกเหนือบานหน้าต่าง	เหนือหน้าต่างเป็นช่องกระจก เขียนลายไทยเทพนมสลับลี
24	CU .ภาพเขียนพระปฐมเจดีย์	คูหาทั้ง 8 ช่อง เขียนภาพ พระเจดีย์ที่สำคัญในประเทศไทย
25	CU .ภาพเจดีย์ พระมหาธาตุ จังหวัดลพบุรี	พระมหาธาตุ จังหวัดลพบุรี
26	CU .เจดีย์ พระธาตุพนม	พระธาตุพนม จังหวัดนครพนม
27	CU .พระธาตุหริภุญไชย	พระธาตุหริภุญไชย จังหวัดลำพูน
28	CU .พระบรมธาตุ	พระบรมธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลำดับภาพ	ภาพ	คำบรรยาย/เสียง
29	CU. พระศรีมหาธาตุ	พระศรีมหาธาตุ วัดน้อยเมือง เซียง จังหวัดสุโขทัย
30	CU. พระมหาธาตุ จังหวัดสุโขทัย	พระมหาธาตุวัดช้างล้อมศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
31	CU. พระเจดีย์ไชยมงคล	และพระเจดีย์ไชยมงคล จังหวัด พระนครศรีอยุธยา
32	CU. ชื่อ เพดาน ZOOM OUT LS.	บนชื่อทั้งหมดเขียนลายทองรดน้ำ เพดานในล่องชาติประดับดาวกระจาย และดาวใหญ่ระย้า ภายในพระอุโบสถ
33	CU. พระพักตร์พระพุทธชินราช ZOOM OUT LS.	ประดิษฐานพระประธานคือ พระพุทธชินราชจำลองมาจาก พระพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก เมื่อ พุทธศักราช 2443 เป็นพระพุทธรูป ที่มีพุทธลักษณะงดงามมาก
34	MS. หน้าตักพระพุทธชินราช PAN จากซ้ายไปขวา	ขนาดหน้าตัก 5 ศอก 5 นิ้วเศษ
35	LS. พระพุทธชินราช	ประดิษฐานเหนือบัลลังก์หินอ่อน สลับลี
36	ELS. พระระเบียง PAN จากซ้าย ไปขวา ZOOM IN MS. หัวเสา	นอกพระอุโบสถเป็นพระระเบียง

ลำดับภาพ	ภาพ	คำบรรยาย/เสียง
37	MS.หน้าบรรณมุขกลาง	มุขกลางเป็นจุดมุข มีข้อฟ้า ๖ ระกา หางหงส์
38	ECU.หน้าบรรณพระระเบียง	หน้าบรรณต่าง ๆ ลงรักปิดทอง ประดับกระจกเป็นลวดลายจำหลัก ตราประจำกระทรวงต่าง ๆ ในสมัย รัชกาลที่ 5 รวม 10 กระทรวง
39	LS.มูขระเบียง	มูขระเบียงวิหารคต มีพิมพ์ฉลิม ประดิษฐานพระพุทธรูปศิลา
40	ELS.พื้นระเบียง TILT UP พระพุทธรูปปางต่าง ๆ ซึ่งประดิษฐาน เรียงราย	โดยรอบพระระเบียงเรียงราย ด้วยพระพุทธรูปปางต่าง ๆ และสมัย ต่าง ๆ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว
41	CU.พระฉายาลักษณ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา คำรงราชานุภาพ	โปรคให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาคำรงราชานุภาพ รวบรวม มาจากที่ต่าง ๆ เพื่อจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ พระพุทธรูปของไทย
42	MS.คลอง PAN จากขวาไปซ้าย	วัดเบญจมบพิตรมีสภาพเหมือนกรุงเทพฯ เมื่อ 40 ถึง 50 ปีที่แล้ว คือมีคลอง ให้เห็นมากมาย ทางด้านข้างของวัด <u>เป็นคลองสัญจรไปมา</u>

ลำดับภาพ	ภาพ	คำบรรยาย/เสียง
43	CU.น้ำในคลอง ZOOM OUT ELS. คลอง มีสะพานข้ามลำคลอง	ส่วนคลองเล็ก ๆ ภายในวัดเป็น คลองพื้นเขตพุทธาวาส และสังฆาวาส ให้เห็นแยกจากกัน มีสะพานข้ามคลอง
44	LS.บริเวณวัด ZOOM ELS. ซึ่งมีต้นน้ำม้วน	บริเวณวัดม้วนน้ำใสสะอาดสะอาด บริเวณวัดม้วนน้ำใสสะอาดสะอาด
45	ELS. บริเวณวัดที่มีน้ำพุร้อนรายรอบ ด้วยต้นน้ำใหญ่	มีที่พุร้อนเป็นที่สงบสำราญยิ่งนัก
46	CU.หน้าบรม ZOOM OUT LS. หน้าพระอุโบสถ	นอกจากวัดเขมรพุทธศาสนิกชนอาราม จะเป็นวัดที่งดงามในด้านสถาปัตยกรรม แล้ว ยังเป็นที่รวบรวม พระพุทธรูป โบราณสมัยต่าง ๆ
47	ELS. นักท่องเที่ยวเดินชมบริเวณ หน้าพระอุโบสถ	ด้วยเหตุนี้จึงมีพุทธศาสนิกชนและ ชนทุกหมู่เหล่า
48	MS. หลังคาพระอุโบสถ PAN ช้ายไปขวา	เข้าไปศึกษาหาความรู้ทั้งด้าน ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม
49	CU. พระพุทธชินราช ZOOM OUT LS. พุทธศาสนิกชน นั่งฟังธรรมภายใน พระอุโบสถ	และฟังฟังร่วมใจอันสุขสงบ แห่งพระศาสนาที่ได้ขาด
50	CU. หน้าบรม ZOOM OUT ELS. พระอุโบสถ	FADE IN คนตรีบรรเลง

ลำดับภาพ	ภาพ	คำบรรยาย/เสียง
	<p data-bbox="448 499 533 526">SUPER</p> <div data-bbox="571 509 799 650" style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"><p data-bbox="596 561 774 596">วัดเบญจมบพิตร</p></div>	<p data-bbox="836 706 970 733">FADE OUT</p>

กิจกรรมที่ 3 อภิปรายกลุ่มจากการดูวิดีโอ เรื่องวัดเบญจมบพิตร

20 นาที

ขั้นตอน 1. ครูแบ่งการเวียนออกเป็น 6 กลุ่ม แล้วเลือกหัวหน้า เลขากลุ่ม โดยใช้แผ่นโปรงใส เขียนแผนผังแสดงแบ่งกลุ่มและตำแหน่งของกลุ่ม

2. แจกหัวข้อในการอภิปรายของกลุ่ม

3. เลขากลุ่มบันทึกผลการอภิปรายตัวแทนมาเสนอหน้าชั้นเรียน

สื่อ 1. แผ่นโปรงใส

2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

3. หัวข้อการอภิปรายกลุ่ม

ใบงาน

ตอนที่ 2 กิจกรรมที่ 3

บันทึกการอภิปราย

การดูวิดีโอ เรื่องวัดเบญจมบพิตร

คำสั่ง

1. หลังจากนักเรียนชม เรื่องวัดเบญจมบพิตรจากวิดีโอแล้วนักเรียนคิดว่าสิ่งที่
เป็นแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมวัดเบญจมบพิตรคืออะไร

2. นักเรียนมีวิธีที่จะอนุรักษ์ศาสนสถานที่สำคัญ เช่นวัดเบญจมบพิตรอย่างไร

กิจกรรมที่ 4 ประเมินผลจากใบสั่งงาน

10 นาที

ขั้นตอน

1. ครูสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนทุกกลุ่ม
2. การเสนอผลงานของกลุ่ม
3. ครูสรุปและเสริมความรู้ให้นักเรียนจากการอภิปรายโดยใช้
แผ่นโปรงใสประกอบ

สื่อ

1. แผ่นโปรงใส
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

กิจกรรมที่ 5 นักเรียนอ่านเรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร

15 นาที

ขั้นตอน

1. ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตรโดยอ่านในใจ
2. ครูใช้แผ่นโปรงใส และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะอธิบายเพิ่มเติม

สื่อ

1. แผ่นโปรงใส
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
3. หนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 ของกระทรวงศึกษาธิการ

กิจกรรมที่ 6 นักเรียนทำแบบฝึกหัด

20 นาที

ขั้นตอน

1. ครูแจกใบงานให้นักเรียนทุกคนในแต่ละกลุ่ม
2. ชี้แจงการทำแบบฝึกหัดจากใบงาน

สื่อ 1. ใบงาน

ใบงาน**ตอนที่ 2** กิจกรรมที่ 6**คำสั่ง**

1. หลังจากให้นักเรียนอ่านเรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตรจบแล้วให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ได้ใจความสมบูรณ์
  - 1.1 ชาวต่างประเทศเรียกวัดเบญจมบพิตรว่า.....
  - 1.2 เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตรใช้โวหารประเภท.....
  - 1.3 งานออกร้านในวัดเบญจมบพิตรจัดในฤดู.....
  - 1.4 เหตุที่ร้านทุกร้านมีครอบครัวไปนั่งขายของเพราะ.....
  - 1.5 ท่านพจนานุกรมเปรียบเทียบเทวดาคงมาจากสวรรค์ "ท่านพจนานุกรม" หมายถึง.....
  - 1.6 เหตุที่เด็กผู้หญิงไม่เข้าไปเที่ยวงานวัดเพราะ.....
  - 1.7 เหตุที่ "งานวัด" เป็นที่หนุ่มสาวเลือกคู่กันเพราะ.....
  - 1.8 งานวัดเบญจมบพิตรที่จัดขึ้นมีจุดประสงค์ คือ.....

1.9 เหตุที่ผู้เขียนไม่ต้องการซื้อตั๋วเข้าไปชมเมืองจีนของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
เพราะ.....

1.10 บริเวณร้านกาแฟในตัวเมืองกับนอกตัวเมืองแตกต่างกันคือ.....

2. ให้นักเรียนวาดภาพ "งานวัด" บรรจุภาพในกรอบขนาด 8" x 10" ให้

นักเรียนวาดตามจินตนาการของตนเอง

กิจกรรมที่ 7 ประเมินผลและสรุปผลงาน

10 นาที

ขั้นตอน

1. ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยแบบฝึกหัด โดยครูใช้แผ่นโปรงใสเฉลย
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำภาพออกมาแสดงให้เพื่อนในชั้นดู

สื่อ 1. แผ่นโปรงใส

2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

ชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์

เรื่อง ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร

ตอนที่ 3

90 นาที ใช้สำนวนโวหารชนิดต่าง ๆ เขียนเรื่องตามหัวข้อที่กำหนด

กิจกรรมที่ 1

5 นาที

ครูแจ้งกิจกรรมหน้าชั้นเรียนโดยใช้แผ่นโปสเตอร์

ขั้นตอน

1. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 6 กลุ่ม โดยใช้แผ่นโปสเตอร์แสดงแผนผังการแบ่งกลุ่ม
2. ครูแจ้งให้นักเรียนทราบถึงกรรมกรการใช้สำนวนโวหารเขียนเรื่อง

สื่อ

1. แผ่นโปสเตอร์
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

กิจกรรมที่ 2

15 นาที

ครูแจกเอกสารสำนวนโวหารชนิดต่าง ๆ ให้นักเรียนศึกษาและอธิบายประกอบ

ขั้นตอน

1. ครูแจกเอกสารให้นักเรียนในกลุ่มทุกกลุ่ม
2. ให้นักเรียนอ่านเอกสารและครูอธิบายประกอบโดยใช้แผ่นโปสเตอร์

สื่อ

1. เอกสารเรื่องสำนวนโวหาร
2. แผ่นโปสเตอร์
3. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

โวหาร

โวหาร หมายถึงกระบวนการทำนองหนึ่งซึ่งมีถ้อยคำเรียบเรียงอยู่ได้ความดีเนื้อเรื่อง
กะทัดรัดเหมาะสม แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. บรรยายโวหาร หมายถึงกระบวนการที่กล่าวเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์
ให้รู้ว่าใครทำอะไร กับใคร ที่ไหน อย่างไร เรื่องที่ควรใช้บรรยายโวหารนั้นควรเป็นทำนอง
นิทาน นิยาย ประวัติบุคคล จดหมายเหตุ
2. พรรณาโวหาร หมายถึงกระบวนการที่กล่าวพร่ำว่าพันความรู้สึกนึกคิดของ
ผู้หนึ่ง ที่จะประติขันธ์ถ้อยคำ ให้เกิดรสนานาประการแก่ผู้อ่าน เรื่องที่ควรใช้พรรณาโวหาร
ควรเป็นเรื่องยกยอเกียรติบุคคล ชมโฉม ชมธรรมชาติ พร่ำว่าพัน เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด
ของผู้เขียน ในด้านความรัก ฯลฯ เพราะเรื่องเหล่านี้ต้องการความละเอียดในการใช้ภาษา
ทั้งจังหวะทำนองก็ควรดำเนินไปอย่างแน่นช้ำกว่าบรรยายโวหาร
3. เทศนาโวหาร หมายถึง กระบวนการที่กล่าวชี้แจง สั่งสอนอันประกอบด้วย
เหตุและผลเพื่อรู้งใจให้ผู้อ่านเห็นตาม เทศนาโวหารนี้ต้องอาศัยความรู้เป็นหลักฐานประกอบ
กับอุโฆษอุโฆษบ้าง ภาษิตบ้าง เพื่อจะได้ย้าบทเทศนา นั้นให้แน่นแฟ้นเห็นเป็นจริงได้
4. อุโฆษโวหาร หมายถึงกระบวนการที่กล่าวเปรียบเทียบ คู่ไปกับอุโฆษ คำว่า
อุโฆษนั้น แปลว่าบทที่กล่าวก่อน อุโฆษแปลว่าบทที่กล่าวเปรียบเทียบความ ความใดที่มีบทอุโฆษ
แทรกก็เหมือนกับการแทรกภาพประกอบในตอนนั้น อุโฆษโวหารจึงเป็นแว่นแก้วเงาใสที่จะ
ฉายให้เห็นภาพในตอนนั้นได้อย่างจริง ๆ
5. สาธกโวหาร หมายถึงกระบวนการที่ใช้เรื่องราวเป็นอุทาหรณ์ประกอบ
บทความนั้น ๆ เพื่อให้ข้อความในเรื่องเด่นชัดขึ้น เรื่องที่ควรใช้สาธกโวหาร ควรเป็น
เรื่องที่ต้องแสดงอุทาหรณ์ ความเป็นไปประกอบกับเทศนาโวหารเป็นส่วนใหญ่ เพราะการชี้แจง
ชักชวนหรือสั่งสอนให้เห็นจริงโดยเทียบเคียงหลักฐานกระบวนการสาธกโวหาร นิยมใช้ใน
เรื่องความกระทำชั่ว

กิจกรรมที่ 3

20 นาที นักเรียนใช้พรพรรณาโวหารและบรรยายโวหารเขียนเรื่องงานวัด
จากภาพที่นักเรียนวาดคาบที่แล้ว

ขั้นตอน

1. ครูแจกใบงาน
2. นักเรียนเขียนบรรยายและพรรณนาโวหารจากภาพ

สื่อ

1. ใบงาน
2. ภาพงานวัด

กิจกรรมที่ 4

30 นาที นักเรียนแต่ละกลุ่มนำภาพที่วาดมาติดตั้งในกระดาษแผ่นใหญ่
แล้วเขียนบรรยายภาพ

ขั้นตอน

1. ครูให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มนำภาพงานวัดมาติดตั้งในกระดาษ
แผ่นใหญ่ของกลุ่ม
2. นักเรียนในกลุ่มช่วยกันบรรยายภาพ
3. เลขากลุ่มบันทึกคำบรรยาย

สื่อ กระดาษโปสเตอร์แผ่นใหญ่

กิจกรรมที่ 5

15 นาที

ทุกกลุ่มแสดงผลงานหน้าชั้น

ขั้นตอน

1. ครูจับสลากให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงภาพผลงานหน้าชั้น
2. แต่ละกลุ่มออกมาแสดงผลงานพร้อมบรรยายภาพหน้าชั้น

สื่อ ใบสลากกิจกรรมที่ 6

5 นาที

ประเมินผลและสรุปผล

ขั้นตอน

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของชนิดต่าง ๆ โดยใช้
แผ่นโป่งใส
2. ครูและนักเรียนแต่ละกลุ่มให้คะแนนผลงานของกลุ่ม

สื่อ

1. แผ่นโป่งใส
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร

คาบที่ 1, 2 เวลา 90 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง

1. เพื่อให้นักเรียนจับใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ศึกษาได้
2. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายของศัพท์ ส่วนวนที่มีในเนื้อเรื่องที่ศึกษาได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญ และตอบคำถามจากเรื่องที่ศึกษาได้
2. นักเรียนสามารถบอกความหมายของศัพท์ ส่วนวนที่มีในเนื้อเรื่องที่ศึกษาได้

เนื้อหา

เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตรจากหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 หน้า 6 - 8

วิธีสอนและกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูอธิบายถึงการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการรับสาร

คือการฟัง

ขั้นสอน

1. ครูแจกเอกสารหลักการฟังให้นักเรียนอ่านพร้อมอธิบายประกอบ
2. ครูอ่านเรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตรให้นักเรียนฟัง
3. ครูแจกแบบฝึกหัดซึ่งเป็นคำถามจากเรื่องที่ฟังให้นักเรียนตอบ
4. ครูเฉลยแบบฝึกหัด
5. ครูอธิบายคำศัพท์ที่ปรากฏในเรื่องที่ฟัง
6. ครูอธิบายส่วนต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่องที่ฟัง
7. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเรื่องคำศัพท์และส่วนต่าง ๆ

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนช่วยกันบอกหลักและความสำคัญของการฟัง และช่วยกันสรุป
ใจความสำคัญจากเรื่องที่ฟัง

2. เพิ่มเติมความหมายของคำศัพท์ที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ

สื่อการสอน

1. หนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1
2. เอกสารเรื่องการฟัง
3. บัตรคำศัพท์
4. แบบฝึกหัด

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการฟังและจะทำแบบฝึกหัด
2. การทำแบบฝึกหัด

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร

คาบที่ 3, 4 เวลา 90 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง

1. เพื่อให้นักเรียนอภิปรายและแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ศึกษา
2. เพื่อให้นักเรียนจับใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ศึกษาได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถอภิปรายและแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ศึกษาได้
2. นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ศึกษาได้

เนื้อหา

เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตรจากหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 หน้า 6 - 8

วิธีสอนและกิจกรรม

ครูให้นักเรียนดูภาพการออกร้านขายของในวัดและพูดคุยกับนักเรียนนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตรจากหนังสือทักษะสัมพันธ์
2. นักเรียนทำแบบฝึกหัดจากการอ่านเรื่อง
3. ครูเฉลยแบบฝึกหัดและอธิบายประกอบ
4. ครูเล่าถึงบรรยากาศงานวัดและการออกร้านงานวัดในปัจจุบัน
5. นักเรียนพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดงานวัดในปัจจุบัน
6. ครูให้ตัวแทนนักเรียน 5 คน อภิปรายเรื่องงานวัด และให้นักเรียนในชั้นสรุป

ประเด็นสำคัญในการอภิปราย

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยสรุปเรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตรจากหนังสือทักษะสัมพันธ์ และประเด็นจุดประสงค์ของการจัดงานวัดสมัยก่อนและปัจจุบันมีข้อแตกต่างกันอย่างไร

สื่อการสอน

1. หนังสือทฤษฎีสัมพันธภาพ เล่ม 1
2. ภาพงานวัด
3. แบบฝึกหัด

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการทำแบบฝึกหัด และการอภิปราย และการสรุปอภิปราย
2. คะแนนจากการทำแบบฝึกหัด

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่องความสนุกในวัดเบญจมบพิตร

คาบที่ 5, 6 เวลา 90 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง

ให้นักเรียนใช้สำนวนโวหารชนิดต่าง ๆ เขียนเรื่องตามหัวข้อที่กำหนด

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

นักเรียนสามารถใช้สำนวนโวหารชนิดต่าง ๆ เขียนเรื่องตามหัวข้อที่กำหนดได้

เนื้อหา

ความหมายและการใช้โวหารชนิดต่าง ๆ คือ 1) บรรยายโวหาร 2) พรรณาโวหาร
3) อุปมาโวหาร 4) เทศนาโวหาร 5) สาธกโวหาร

วิธีสอนและกิจกรรม

ครูนำภาพซึ่งเป็นภาพธรรมชาติทางภาคเหนือ และให้นักเรียน 2 - 3 คน ใช้

คำพูดอธิบายภาพและครูนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นตอน

1. ครูอธิบายถึงโวหารชนิดต่าง ๆ ที่ใช้เขียนและใช้พูด
2. แจกเอกสารโวหารชนิดต่าง ๆ พร้อมทั้งอธิบายประกอบ
3. นักเรียนศึกษาเอกสาร
4. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเรื่องโวหาร และเฉลยแบบฝึกหัด
5. ครูนำภาพงานวัด 5 ภาพ ให้นักเรียนเลือก 1 ภาพ เพื่อใช้เขียนเรื่อง
6. ให้นักเรียนใช้บรรยายโวหารและพรรณาโวหารเขียนเรื่องจากภาพที่เลือกไว้

สรุป

ครูเลือกนักเรียนที่เขียนเรื่องงานวัดแต่ละภาพออกมาภาพละ 1 คน อ่านเรื่อง

ประกอบภาพให้เพื่อนฟัง ครูและนักเรียนช่วยกันแสดงความเห็นในการใช้โวหาร

สื่อการสอน

1. เอกสารเรื่องโหวท
2. ภาพธรรมชาติภาคเหนือของประเทศไทย 3 ภาพ
3. ภาพงานวัด 5 ภาพ
4. แบบฝึกหัด

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการทำงานและการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. คะแนนจากการตรวจงาน

โครงส่วางชุดการสอนนิคอร่วส

วิชาภาษาไทย เรื่อง ไวยาษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 6 คาบ

หลักการและเหตุผล

หลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาไทยในปัจจุบัน เน้นทักษะภาษาค้นทั้ง พูด อ่าน เขียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจภาษาไทยสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อฝึกทักษะในการสื่อสาร การเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องใช้สื่อหลายประเภท และจัดกิจกรรม หลายรูปแบบที่มีระบบและขั้นตอนอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและช่วยเหลือกัน ภายในกลุ่ม การนำบทเรียนเรื่องไวยาษามาจัดสอนโดยใช้ชุดการสอนนิคอร่วส เพื่อให้ผู้เรียน ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เป้าหมาย

ชุดการสอนนิคอร่วสนี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับครูภาษาไทยนำไปใช้สอน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยจัดผู้เรียนเป็นกลุ่ม เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อกิจกรรม การเรียนการสอน

จุดประสงค์ทั่วไป เพื่อให้ผู้เรียน

1. เข้าใจความหมายของสำนวนไทย
2. รู้อิทธิบาทของสำนวนโวหารของไทย
3. รู้จักวิเคราะห์ วิจารณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเรื่องที่ศึกษา
4. เกิดทักษะ ค้นทั้ง พูด อ่าน เขียน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนจบบทเรียนนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกสำนวนไทยได้อย่างถูกต้อง
2. อธิบายความหมายของสำนวนได้อย่างถูกต้อง

3. บอกที่มาของสำนวนได้
4. บอกความหมายของคำศัพท์จากเรื่องที่ศึกษาได้
5. สรุปใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ศึกษาได้
6. เขียนเรื่องจากสำนวนโวหารที่กำหนดให้ได้
7. แสดงบทบาทสมมติจากเรื่องหรือสำนวนที่กำหนดได้

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย

เรื่อง ไชภาษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง/กิจกรรม	การจัดกลุ่ม
90 นาที	<p><u>ตอนที่ 1</u> นักเรียนสามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บอกสำนวนโวหารไทยได้ถูกต้อง 2. อธิบายความหมายของสำนวนโวหารได้ถูกต้อง 3. สรุปใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ได้ 	
5 นาที	1. ครูชี้แจงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนโดยชี้แผ่นโปสเตอร์	กลุ่มใหญ่
10 นาที	2. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนสำนวน คำพังเพย ภาษิต สุภาษิตให้มากที่สุด โดยแบ่งอักษรที่ขึ้นต้นสำนวนให้แต่ละกลุ่ม	กลุ่มย่อย
20 นาที	3. กลุ่มเสนอผลงาน	กลุ่มย่อย
15 นาที	4. ให้นักเรียนทุกคนทำบทเรียนสำนวน วรรจรูป เรื่องสำนวน คำพังเพย ภาษิต สุภาษิต ประเมินผลโดยการสังเกต	รายบุคคล
15 นาที	5. นักเรียนอ่านไวยากรณ์ สำนวนบทแทรกเข้าวัด และสำนวน ปลาหมอตายเพราะปาก	รายบุคคล
15 นาที	6. ตอบคำถามจากเรื่องที่ได้ อ่าน แต่ละกลุ่มเขียนสรุปเรื่อง	กลุ่มย่อยรายบุคคล
10 นาที	7. ประเมินผลและสรุปผล ปลาหมอตายเพราะปาก	กลุ่มย่อยรายบุคคล

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย

เรื่อง ไวยากรณ์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง/กิจกรรม	การจัดกลุ่ม
90 นาที	<p><u>ตอนที่ 2</u> นักเรียนสามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บอกที่มาของสำนวนไทยได้ 2. บอกความหมายของคำศัพท์จากเรื่องที่ศึกษาได้ 3. สรุปใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ศึกษาได้ <p>-----</p>	
5 นาที	1. ครูชี้แจงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนโดยชี้แผนไปรษณีย์	กลุ่มใหญ่
15 นาที	2. นักเรียนฟังแถบบันทึกเสียง เรื่องกลางเนื้อชอบกลางยา และเรื่องเห็นกงจักรเป็นดอกบัว	กลุ่มย่อย
15 นาที	3. กลุ่มสรุปใจความสำคัญที่มาของสำนวน และตอบคำถาม	กลุ่มย่อย
10 นาที	4. ประเมินผลจากใบสั่งงาน	กลุ่มย่อยบุคคล
5 นาที	5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจับสลากสำนวนโวหารที่เตรียมไว้	กลุ่มย่อย
20 นาที	6. ทุกกลุ่มออกมาแสดงท่าทางประกอบสำนวนโวหารที่กลุ่มจับสลากได้และให้กลุ่มอื่นทายสำนวนที่แสดง	กลุ่มย่อย
5 นาที	7. ประเมินผล และสรุปผล	กลุ่มย่อยรายบุคคล

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย

เรื่อง ไวยากรณ์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง/กิจกรรม	การจัดกลุ่ม
90 นาที	ตอนที่ 3 นักเรียนสามารถ 1. เขียนเรื่องจากสำนวนที่กำหนดให้ได้ 2. แสดงบทบาทสมมติจากเรื่องหรือสำนวนที่กำหนดให้ได้	
5 นาที	1. ครูชี้แจงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนโดยใช้แผ่นโปสเตอร์	กลุ่มใหญ่
30 นาที	2. นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกสำนวนไทยกลุ่มละ 1 สำนวน เพื่อเขียนเรื่องประกอบสำนวน	กลุ่มย่อย
20 นาที	3. แต่ละกลุ่มเตรียมแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องที่เขียน	กลุ่มย่อย
30 นาที	4. แสดงบทบาทสมมติของกลุ่ม	กลุ่มย่อย
5 นาที	5. ประเมินผล และสรุปผล	กลุ่มย่อย

ชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์

เรื่อง ภาษา

ตอนที่ 1 90 นาที

1. บอกสำนวนโวหารไทยถูกต้อง
2. อธิบายความหมายของสำนวนโวหารได้ถูกต้อง
3. สรุปใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้

กิจกรรมที่ 1 ครูชี้แจงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนโดยใช้แผ่นโปสเตอร์

5 นาที

ขั้นตอน

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม เพื่อปฏิบัติงานแล้วเลือกหัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม โดยครูใช้แผ่นโปสเตอร์เขียนแผนผังอธิบายการจัดกลุ่ม
2. ชี้แจงกิจกรรมที่จะเรียนต่อไป

สื่อ 1. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

2. แผ่นโปสเตอร์

กิจกรรมที่ 2 นักเรียนเขียนส่วนวน ภาษิต สุภาษิต คำหังเพย

10 นาที

ขั้นตอน

1. ครูแจกแผ่นโปรงงาสาให้นักเรียนกลุ่มละ 2 แผ่น
2. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนส่วนวน ภาษิต สุภาษิต และคำหังเพย โดยแบ่งให้แต่ละกลุ่มเขียนตามตัวอักษรตามที่กำหนด คือ กลุ่ม 1 ก-ข กลุ่ม 2 ง-ญ กลุ่ม 3 ฎ-ค กลุ่ม 4 ต-น กลุ่ม 5 บ-ล กลุ่ม 6 ว-ช
3. เลขานุการกลุ่มเขียนส่วนวน ภาษิต สุภาษิต คำหังเพย ลงแผ่นโปรงงา

สื่อ

1. แผ่นโปรงงา
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

กิจกรรมที่ 3 เสนอผลงาน

20 นาที

ขั้นตอน

ครูให้ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมา เสนอผลงานหน้าชั้น

สื่อ

1. แผ่นโปรงงา
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
3. สลาก

กิจกรรมที่ 4 นักเรียนทำบทเรียนเล่าเรื่องรูป เรื่องสำนวน คำพังเพย ภาษิต

15 นาที สุภาษิต

ขั้นตอน

1. ครูชี้แจงการศึกษาบทเรียนเล่าเรื่องรูป
2. นักเรียนศึกษาและลงมือปฏิบัติ

สื่อ

บทเรียนเล่าเรื่องรูป เรื่องสำนวน คำพังเพย ภาษิต สุภาษิต

ตอนที่ 1 กิจกรรมที่ 4

บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องจำนวน คำพังเพย ภาษิต สุภาษิต

จำนวน เป็นถ้อยคำที่คมคาย

ใช้คำพูดสั้น ๆ ที่รวมใจความยาว ๆ ไว้ได้

จำนวนเป็นถ้อยคำที่.....

ใช้คำพูด.....ที่รวม.....ยาว ๆ ไว้ได้

เฉลย

ถ้อยคำที่จัดเป็นจำนวนได้แก่ "คินพอกทางหมู"

หมายความว่า มีงานคั่งค้างมาก

เฉลย คมคาย สั้น ๆ ใจความ

ถูกต้องค่ะ ทำต่อได้เลย

การบ้านของเมื่อก่อนยังทำไม่เสร็จเลย
 วันนี้อาจารย์ให้งานใหม่อีกตั้งเยอะทำงานอย่างฉะฉานนี้ เรียกว่า
 "....."

"นกมีหูหมูมีปีก"
 หมายความว่า เป็นคนกลับกลอกคบไม่ได้

เจเลย "คินทอกหางหมู"

ที่แรกคิดว่าชื่อครบกันถึงรู้ว่า เป็นพวก
 "นกมีหูหมูมีปีก"
 หมายความว่า.....

"ปิดทองหลังพระ"
 หมายความว่า ทำความดีแต่ไม่มีใครเห็น

เจเลย เป็นคนกลับกลอกคบไม่ได้

เฮ้ ! เเซอก็วุ่น

ศาสรี แยกทำแต่ความดี แต่กลับไม่มีใครเห็นเลย

ตรงกับสำนวนที่ว่า "....."

คำพังเพย เป็นคำที่กล่าวขึ้นกลาง ๆ ไม้เชิงสั่งสอนแต่ให้คิด
ในเรื่องนั้น ๆ

เฉลย "ปิดทองหลังพระ"

ลุยต่อไปจนเก่ง

คำพังเพยเป็นคำที่กล่าวขึ้นกลาง ๆ ไม้เชิง.....
แต่ให้.....ในเรื่องนั้น ๆ

คำพังเพย เป็นคำเพราะ มีสัมผัสคล้ายสำนวนเพื่อให้จดจำได้ง่าย

เฉลย สั่งสอน คิด

คำพังเพย เป็นคำ.....มีสัมผัสคล้าย.....

การที่มีสัมผัส ช่วยให้จดจำได้.....

คำพังเพย ได้แก่ "คางคกขึ้นวอ แผลงปอใส่ตุ้งติ้ง"
 หมายความว่า ทำอะไรไม่สมฐานะ ไม่สวยงาม ไม่เหมาะสม

เฉลย โทเพราะ สำนวน ง่าย

เอาอีก ๑

"คางคกขึ้นวอ แผลงปอใส่ตุ้งติ้ง"
 หมายความว่า ทำอะไรไม่.....

คำพังเพย ได้แก่ "เจ้าไม่มีศาล สมภารไม่มีวัด"
 หมายความว่า หมดที่พึ่ง

เฉลย ไม่สมฐานะ ไม่สวยงาม ไม่เหมาะสม

เอา! ลุย

หมดที่พึ่ง ตรงกับคำพังเพยที่ว่า
 "เจ้าไม่มี.....สมภารไม่มี....."

ภานิต สุภานิต

หมายถึง คำกล่าวที่เป็นแบบอย่างหรือแนวทางที่ควรประพฤติ

เจलय ศาล วัด

คำกล่าวที่เป็นแบบอย่าง หรือแนวทางที่ควรประพฤติ

เรียกว่า "....."

ภานิต สุภานิต ได้แก่ "เข้าเมืองตาหลัว ต้องหลัวตาเมือง"

หมายความว่า ทำตามเขาจึงอยู่กับเขา หรือเข้ากับเขาได้

เจलय ภานิต สุภานิต

เก่งจริง ๆ นะ คำนั่นนี้ะ

ทำตามเขาจึงอยู่กับเขา หรือเข้ากับเขาได้

ตรงกับ ภานิตที่ว่า "....."

ภวษิต สุภวษิต ได้แก่ "อย่าเห็นกงจักรเป็นดอกบัว"

หมายความว่า อย่าเห็นผิดเป็นชอบ

เฉลย เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม

ใกล้ความจริงแล้วล่ะ

"อย่าเห็นกงจักรเป็นดอกบัว"

หมายความว่า.....

เฉลย อย่าเห็นผิดเป็นชอบ

ในที่สุดมันก็เป็นจริง ไข่ม้อยคะ

กิจกรรมที่ 5 นักเรียนอ่านเรื่องไผ่ภาษา สำนวนชนทรายเข้าวัด และปลาหมอ

15 นาที คายเพราะปาก

ขั้นตอน

1. ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องไผ่ภาษา สำนวนชนทรายเข้าวัด และปลาหมอคายเพราะปาก จากหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 หน้า 74-76

2. ครูอธิบายศัพท์ สำนวนจากเรื่องเพิ่มเติม

สื่อ หนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1

กิจกรรมที่ 6 สรุปรื่องและตอบคำถามจากเรื่อง

15 นาที

ขั้นตอน ครูแจกใบงานให้นักเรียน

สื่อ ใบงาน

ใบงาน

กลุ่มที่.....

ตอนที่ 1 กิจกรรมที่ 6

คำสั่ง

- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนสรุปเรื่องจากการอ่านที่มาของสำนวนชนทราย

เข้าวัด และปลาหมอคายเพราะปาก

ชนทรายเข้าวัด

.....

.....

.....

.....

ปลาหมอคายเพราะปาก

.....

.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ได้ใจความสมบูรณ์
  1. นิคมพจน์ แปลว่า.....
  2. ธรรมสังฆ์ แปลว่า.....
  3. สมภาร แปลว่า.....
  4. ปฏิสังขรณ์ แปลว่า.....
  5. อนุโมทนา แปลว่า.....
  6. อ้อยเหี่ยว แปลว่า.....
  7. พระทามะรง แปลว่า.....
  8. ส่วนนบนทรวายเข้าวัด หมายถึง.....
  9. ส่วนนปลาหมอตายเพราะปาก หมายถึง.....
  10. ให้นักเรียนหาส่วนนที่เกี่ยวข้องกับการพูดมา 5 ส่วนน
    - 10.1.....
    - 10.2.....
    - 10.3.....
    - 10.4.....
    - 10.5.....

กิจกรรมที่ 6 ประเมินผลและสรุปผล

10 นาที

ขั้นตอน

1. เจลยแบบฝึกหัด โดยนำชิ้นแผ่นโปร่งใสและอธิบายเพิ่มเติม
2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปที่มาของสำนวนขมทรายเข้าวัดและสำนวนปลาหมอตายเพราะปาก

สื่อ

1. แผ่นโปร่งใส
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

ชุดการสอนนิโครัส

เรื่องไวยาษา

ตอนที่ 2 90 นาที

1. บอกที่มาของสำนวนไทยได้
2. บอกความหมายของคำศัพท์จากเรื่องที่ศึกษาได้
3. สรุปใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ศึกษาได้

กิจกรรมที่ 1 ครูชี้แจงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนโดยชี้แผ่นโปรงใส

5 นาที

ขั้นตอน

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม เพื่อปฏิบัติงาน เลือกหัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม โดยครูชี้แผ่นใสเขียนแผนผังอธิบายการจัดกลุ่ม

2. ชี้แจงกิจกรรมที่จะเรียนต่อไป

สื่อ 1. แผ่นโปรงใส

2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

กิจกรรมที่ 2 ฟังแถบบันทึกเสียง

15 นาที

ขั้นตอน

1. ครูแจกใบงานให้นักเรียนทุกกลุ่ม

2. เปิดแถบบันทึกเสียง เรื่องนางเนื้อชอบดางยาและเห็นงงจักรเป็นดอกบัว

สื่อ 1. ใบงาน

2. แถบบันทึกเสียง

3. เครื่องบันทึกเสียง

กิจกรรมที่ 3 สรุปลงความสำคัญจากการฟัง และตอบคำถาม

15 นาที

ขั้นตอน

1. เปิดแถบบันทึกเสียงให้นักเรียนฟัง
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนสรุปลงความสำคัญจากการฟังและตอบคำถาม

สื่อ

1. แถบบันทึกเสียง
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. ใบงาน

ใบงาน

ตอนที่ 2 กิจกรรมที่ 3

กลุ่มที่.....

คำสั่ง

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปเรื่องจากการฟังที่มาของสำนวนกลางเนื้อชอบกลางยา และสุภาษิตเห็นกงจักรเป็นดอกบัว

สำนวนกลางเนื้อชอบกลางยา.....

.....

.....

.....

สุภาษิตเห็นกงจักรเป็นดอกบัว.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ได้ใจความสมบูรณ์

1. สำนวนวางเนื้อชอบวางยา หมายความว่า.....
2. สุภาษิตเห็นกงจักรเป็นดอกบัวหมายความว่า.....
3. เครื่องหมายตรีศอกจักรเป็นเครื่องหมายของ.....
4. คนไทยนิยมว่าจักรเป็นเครื่องหมายของการมงคลเพราะ.....
5. มิตควินทุ คือ.....
6. มาตาปิตอุปัฏฐาน แปลว่า.....
7. อุบาสิกา แปลว่า.....
8. อวมงคล แปลว่า.....
9. งานที่เป็นมงคลได้แก่
  - 1.....
  - 2.....
  - 3.....
10. "วางเนื้อชอบวางยา" คำว่า "วาง" มาจากคำว่า.....

กิจกรรมที่ 4 ประเมินผลจากใบสั่งงาน

10 นาที

ขั้นตอน

1. ครูเฉลยคำถามจากการฟังโดยชี้แผ่นโปรงใส
2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องที่ฟัง

สื่อ

1. แผ่นโปรงใส
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

กิจกรรมที่ 5 นักเรียนแต่ละกลุ่มจับสลากสำนวนโวหารเพื่อแสดงท่าทาง

5 นาที ประกอบสำนวนโวหาร

ขั้นตอน นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนจับสลาก

สื่อ ใบสลาก

กิจกรรมที่ 6 แสดงท่าทางประกอบสำนวน

20 นาที

ขั้นตอน

1. ตัวแทนกลุ่มจับสลากลำดับการแสดง
2. ตัวแทนกลุ่มจับฉลากการท่ายำนวน
3. แสดงท่าทางประกอบสำนวนตามที่กลุ่มจับสลากได้

สื่อ ใบสลาก

กิจกรรมที่ 7 ประเมินผล และสรุปผล

5 นาที

ขั้นตอน

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสำนวนที่แต่ละกลุ่มมาแสดงท่าทาง
2. การท่ายำนวนได้ถูกต้อง
3. ความร่วมมือระหว่างกลุ่มในการแสดงและการท่ายำนวน

สื่อ 1. แผ่นโป่งใส

2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

ชุดการสอนมินิคอร์ส

เรื่อง ไวยากรณ์

ตอนที่ 3 90 นาที

1. เขียนเรื่องจากสำนวนที่กำหนดให้ได้
2. แสดงบทบาทสมมติจากเรื่องหรือสำนวนที่กำหนดให้ได้

กิจกรรมที่ 1 ครูชี้แจงกิจกรรมทบทวนนักเรียนโดยชี้แผ่นโปสเตอร์

5 นาที

ขั้นตอน

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม เพื่อปฏิบัติงาน เลือกหัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม โดยครูชี้แผ่นใส เขียนแผนผัง อธิบายการจัดกลุ่ม
2. ครูชี้แจงกิจกรรมที่จะเรียนต่อไป

สื่อ 1. แผ่นโปสเตอร์

2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

กิจกรรมที่ 2 นักเรียนเขียนเรื่องประกอบสำนวนกลุ่มละ 1 เรื่อง

30 นาที

ขั้นตอน

1. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกสำนวนที่กลุ่มชอบ 1 สำนวน
2. สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเขียนเรื่องประกอบสำนวนที่เลือก
3. กำหนดบทบาทผู้แสดงในกลุ่มแสดงประกอบสำนวนที่เขียน

สื่อ ใบงาน

ใบงาน

ตอนที่ 3 กิจกรรมที่ 2

กลุ่มที่.....

สำนวน.....

เนื้อเรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

ผู้แสดง.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3 แต่ละกลุ่มเตรียมแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องที่เขียน

20 นาที

ขั้นตอน

1. ให้นักเรียนกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มในการแสดงบทบาทสมมติ
2. ซ้อมการแสดง ตกลงทำความเข้าใจในบทบาทการแสดง

สื่อ

1. กระดาษเปล่า
2. ใบงาน

กิจกรรมที่ 4 แสดงบทบาทสมมติ

30 นาที

ขั้นตอน

1. ตัวแทนแต่ละกลุ่มจับสลากลำดับการแสดงบทบาทสมมติ
2. แสดงบทบาทสมมติ

สื่อ

1. ใบสลาก
2. ไมโครโฟน

กิจกรรมที่ 5 ประเมินผลและสรุปผล

6 นาที

ขั้นตอน

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงสิ่งที่ได้รับจากการแสดง และดูการแสดง

บทบาทสมมติของแต่ละกลุ่ม

สื่อ

1. แผ่นโป่งใส
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
3. ใบสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

ใบงาน   ตอนที่ 3   กิจกรรมที่ 4

กลุ่มที่ .....

สิ่งที่ได้จากกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ.....
.....
.....
.....
.....

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง ไวยาทยา

คาบที่ 1, 2 เวลา 90 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบายความหมายของสำนวนได้ถูกต้อง
2. เพื่อให้นักเรียนบอกสำนวนไทยได้อย่างถูกต้อง
3. เพื่อให้นักเรียนสรุปใจความสำคัญ และตอบคำถามจากเรื่องที่ได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของสำนวนได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถบอกสำนวนไทยได้อย่างถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ได้

เนื้อหา

เรื่องไวยาทยา จากหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 หน้า 73 - 76

วิธีสอนและกิจกรรมขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูรูปภาพสำนวนภาษิต 3 รูป แล้วให้นักเรียนช่วยกันตอบว่าคือสำนวนอะไร เหตุใดเราจึงต้องมีสำนวน ภาษิต ด้วย

ขั้นสอน

1. ครูอธิบายความหมายคำว่า สำนวน ภาษิต สุภาษิต คำพังเพย
2. ครูอธิบายถึงสาเหตุของการที่คนไทยต้องใช้สำนวน ภาษิต คำพังเพยต่าง ๆ
3. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างคำพังเพย ภาษิต สำนวน สุภาษิต อย่างใดอย่างหนึ่ง

คนละ 1 สำนวน

4. ครูให้นักเรียนอ่านไวยาทยา เรื่อง ขนทรายเข้าวัด และปลาหมอตายเพราะปาก

5. ครูให้นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญของเรื่อง
6. นักเรียนทำแบบฝึกหัดจากการอ่านเรื่อง ชตทวายเข้าวัด และปลาหมอคาย เพราะปาก และเฉลยแบบฝึกหัด
7. ครูแจกเอกสาร ส่วนวนภษิต และความหมายพร้อมอธิบายประกอบ
8. นักเรียนทำแบบฝึกหัดเรื่องความหมายของส่วนวนภษิต

สรุป

ครูให้นักเรียนดูภาพส่วนวนภษิต คำพังเพย ให้นักเรียนช่วยกันตอบพร้อมทั้งบอกความหมายและช่วยกันแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน

สื่อการสอน

1. หนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1
2. ภาพส่วนวนภษิต
3. เอกสารส่วนวนภษิตและความหมาย
4. แบบฝึกหัด

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามและการทำแบบฝึกหัด
2. คะแนนจากการตรวจแบบฝึกหัด

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง ไชภาษา

คาบที่ 3, 4 เวลา 90 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง

1. เพื่อให้นักเรียนบอกที่มาของสำนวนได้
2. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายของคำศัพท์ในเรื่องที่ศึกษาได้
3. สรุปใจความสำคัญและตอบคำถามในเรื่องที่ศึกษาได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกที่มาของสำนวนได้
2. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำศัพท์ในเรื่องที่ศึกษาได้
3. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ศึกษาได้

เนื้อหา เรื่อง ไชภาษา จากหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 หน้า 76 - 81

วิธีสอนและกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้นักเรียนดูภาพสำนวนกินน้ำได้คอก ให้นักเรียนบอกว่าเป็นสำนวนอะไร หมายถึงอะไร เหตุใดจึงเปรียบอย่างนั้น ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงที่มา และอธิบายว่าสำนวนไทยทุกสำนวนมีที่มาของสำนวน

ขั้นสอน

1. ครูให้ตัวแทนนักเรียนอ่านเรื่องกลางเนื้อชอบกลางยา และเห็นกงจักรเป็นดอกบัว
2. ให้นักเรียนทุกคนเขียนสรุปเรื่อง กลางเนื้อชอบกลางยา และเห็นกงจักรเป็นดอกบัว
3. ครูอธิบายศัพท์ในเรื่องและให้นักเรียนถามปัญหาต่าง ๆ จากการฟัง
4. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดจากการฟัง เรื่องกลางเนื้อชอบกลางยา และเห็น

กงจักรเป็นดอกบัว

5. ครูเจดยแบบฝึกหัด
6. ครูอธิบายเพิ่มเติมงานสิ่งที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ

สรุป

ครูให้ตัวแทนนักเรียนออกมาสรุปเรื่องนางเนื้อชอนนางยา และเห็นกงจักรเป็นดอกบัว ครูและนักเรียนนั้นช่วยกันแสดงความคิดเห็นและเพิ่มเติมข้อความที่บกพร่อง

สื่อการสอน

1. หนังสือเรียนไทยสัมพันธ์ เล่ม 1
2. แบบฝึกหัด

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการฟัง และการทำแบบฝึกหัด
2. คะแนนจากการทำแบบฝึกหัด

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง โวหาร

คาบที่ 5, 6 เวลา 90 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง

1. เพื่อให้นักเรียนเขียนเรื่องจากสำนวนโวหารที่กำหนดให้ได้
2. เพื่อให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องหรือสำนวนที่กำหนดให้ได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถเขียนเรื่องจากสำนวนโวหารที่กำหนดให้ได้
2. นักเรียนสามารถแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องหรือสำนวนที่กำหนดให้ได้

เนื้อหา สำนวนโวหาร

วิธีสอนและกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูแสดงท่าฉ่นน้ำลายรดน้ำให้นักเรียนทายว่าหมายถึงสำนวนอะไร และหมายความว่า

อย่างไร

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4 คน
2. ครูแจกสำนวนให้กลุ่มละ 1 สำนวน
3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงท่าทางให้เพื่อนในท้องทายว่าเป็นสำนวนอะไร และ

สำนวนนั้นมีความหมายว่าอย่างไร

4. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเรื่องสำนวน และครูเฉลยแบบฝึกหัด
5. ครูกำหนดสำนวนโดยให้นักเรียนนำสำนวนนั้นไปเขียนเรื่องความยาว 5-8 บรรทัด

สรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันบอกความหมายของสำนวนต่าง ๆ ที่แต่ละกลุ่มได้แสดงท่าทางประกอบสำนวนนั้น ๆ

สื่อการสอน

1. สำนวนภาษา
2. แบบฝึกหัด

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. คะแนนจากการตรวจแบบฝึกหัด

โครงสร้างชุดการสอนณินคอร์ส

วิชาภาษาไทย เรื่อง แม่ศรีเรือน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เวลา 4 คาบ

หลักการและเหตุผล

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความเข้าใจของมนุษย์ ฉะนั้นการใช้ภาษาที่ดีและถูกต้อง ทั้งผู้รับสาร และผู้ส่งสารย่อมบรรลุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการสื่อสารได้ดี นอกจากนี้แล้วภาษายังได้ ถ่ายทอดวัฒนธรรมของบุคคลในชาติจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งด้วย

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษา และการใช้ภาษาซึ่งเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของบุคคลในชาติ จึงได้นำเนื้อหา เรื่องแม่ศรีเรือน มาทดลองสอน โดยจัดสร้างเป็นชุดการสอนณินคอร์ส ใช้เทคโนโลยีและกระบวนการกลุ่ม และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายรูปแบบ เพื่อเป็นสื่อในการฝึกทักษะการใช้ภาษาของนักเรียนต่อไป

เป้าหมาย

ชุดการสอนณินคอร์สนี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับครูภาษาไทยนำไปทดลองใช้ สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นการฝึกทักษะการใช้ภาษาของนักเรียนโดยใช้กระบวนการ และสื่อเป็นเครื่องช่วย การเรียนใช้นักเรียนเป็นกลุ่มเพื่อได้มีโอกาสอภิปรายความเห็นและ ช่วยเหลือกิจกรรมการเรียนซึ่งกันและกันเป็นการปลูกฝังความรับผิดชอบด้านหนึ่งด้วย

จุดประสงค์ทั่วไป เพื่อให้นักเรียน

1. เข้าใจชนบธรรมนิยมวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทยสมัยก่อน
2. เปรียบเทียบความเป็นอยู่ของหญิงไทยในอดีตกับปัจจุบันได้
3. รู้จักวิเคราะห์ วิจัย จากเรื่องที่ศึกษา
4. เกิดทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนจบบทเรียนนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. เปรียบเทียบความเป็นอยู่ของหญิงไทยในอดีตกับปัจจุบันได้
2. สรุปใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ศึกษาได้
3. ใช้คำในการเขียนสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม
4. เขียนแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ศึกษาได้

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย

เรื่อง แม่ศรีเรือน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง/กิจกรรม	การจัดกลุ่ม
90 นาที	<p><u>ตอนที่ 1</u> นักเรียนสามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สรุปใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ 2. ใช้คำในการเขียนสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม <p>-----</p>	
5 นาที	1. ครูชี้แจงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนโดยใช้แผ่นโปสเตอร์	กลุ่มใหญ่
20 นาที	2. นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านเรื่องแม่ศรีเรือน	กลุ่มย่อย
25 นาที	3. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปใจความสำคัญ และตอบคำถาม	กลุ่มย่อย, รายบุคคล
10 นาที	4. ประเมินผลจากใบสั่งงาน	กลุ่มย่อย, รายบุคคล
20 นาที	5. กิจกรรมการเลือกใช้คำให้ตรงความหมาย	กลุ่มย่อย
10 นาที	6. สรุปผล และประเมินผล	กลุ่มย่อย, รายบุคคล

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย

เรื่อง แม่ศรีเรือน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง/กิจกรรม	การจัดกลุ่ม
90 นาที	<p>ตอนที่ 2 นักเรียนสามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ของหญิงไทยในอดีตกับปัจจุบันได้ 2. เขียนแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ศึกษาได้ <p>-----</p>	
5 นาที	1. ครูชี้แจงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนโดยใช้แผ่นโปสเตอร์	กลุ่มใหญ่
15 นาที	2. นักเรียนดูสไลด์ประกอบเสียงเรื่องแม่ศรีเรือน	กลุ่มใหญ่
30 นาที	3. ประเมินผลจากการสังเกต	กลุ่มย่อย
30 นาที	4. แต่ละกลุ่มเสนอผลงาน	กลุ่มย่อย
10 นาที	5. สรุปผลและประเมินผล	กลุ่มย่อย

ชุดการสอนเมกนิคอร์ส

เรื่อง แม่ศรีเรือน

ตอนที่ 1 90 นาที

1. สรุปใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ได้
2. ใช้คำในการเขียนสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม

กิจกรรมที่ 1 ครูชี้แจงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนโดยใช้แผ่นโปสเตอร์

5 นาที

ขั้นตอน

ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม เพื่อปฏิบัติงาน เลือกหัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม โดยครูใช้แผ่นโปสเตอร์ เขียนแผนผังอธิบายการจัดกลุ่ม

- สื่อ
1. แผ่นโปสเตอร์
  2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

กิจกรรมที่ 2 นักเรียนอ่านเรื่องแม่ศรีเรือน

20 นาที

ขั้นตอน

1. ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องแม่ศรีเรือนจากหนังสือทักษะขั้นต้น เล่ม 1 หน้า 146 - 148

2. แจกใบงานให้นักเรียน

- สื่อ
1. หนังสือทักษะขั้นต้น เล่ม 1

2. ใบงาน

กิจกรรมที่ 3 นักเรียนสรุปใจความสำคัญ และตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน

25 นาที

ขั้นตอน

1. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน แล้วเขียนลงในใบงาน

2. นักเรียนช่วยกันทำแบบฝึกหัดในใบงาน

สื่อ ใบงาน

กิจกรรมที่ 4 ประเมินผลจากใบสั่งงาน

10 นาที

ขั้นตอน

1. ครูให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มสรุปเรื่องจากการอ่าน

2. ตรวจสอบและเฉลยแบบฝึกหัดโดยใช้แผ่นโป๊วใส

สื่อ 1. แผ่นโป๊วใส

2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

รายงาน

ตอนที่ 1 กิจกรรมที่ 4

กลุ่มที่.....

คำสั่ง

1. ให้นักเรียนสรุปความจากการอ่านเรื่องแม่ศรีเรือน

.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้เข้าใจความสมบูรณ์

1. เรื่องแม่ศรีเรือนเป็นวรรณกรรมประเภท.....
2. คำว่า "แม่ศรีเรือน" หมายถึง.....
3. ชายไทยในสมัยก่อนนิยมประกอบอาชีพ.....
4. ครอบครัวสมัยก่อนมีลูกมากเพราะ.....
  - 4.1.....
  - 4.2.....
  - 4.3.....
5. แม่บ้านในสมัยก่อนมีวิธีเพิ่มทุนรายได้ให้แก่ครอบครัวคือ.....
6. "ชายของแบบไม่ต้องชนชั้นบ้านก็ได้กำไรมาก" ชายของแบบไม่ต้องชน

ชั้นบ้าน หมายถึง.....

7. เรือบรรทุกผ่านลำน้ำใหญ่ ๆ ขนาด 4 มือลึง "มือลึง" หมายถึง.....
8. บ้านเรือนในสมัยก่อนมักปลูกสร้างบริเวณ.....
9. คนสมัยก่อนนิยมปลูกผักผลไม้ที่สวนครัวไว้กินเองเพราะ.....
10. "ทรัพย์สินสมบัติจะงอกเงยหรือหมดไปขึ้นอยู่กับภรรยาผู้เป็นแม่บ้าน" เหตุ

ที่เป็นเช่นนี้เพราะ.....

กิจกรรมที่ 5 การเลือกใช้คำให้ตรงความหมาย

20 นาที

ขั้นตอน

1. ครูอธิบายการใช้คำให้ตรงความหมายจากเรื่องแม่ศรีเรือนโดยใช้
แผ่นโป๊วใส

2. นักเรียนทำแบบฝึกหัดจากใบงาน

สื่อ 1. ใบงาน

2. แผ่นโป๊วใส

3. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

ใบงาน

ตอนที่ 1 กิจกรรมที่ 5

กลุ่มที่.....

คำสั่ง

1. จงขีดเส้นใต้คำที่เหมาะสมกับความหมายในประโยค
  1. งานที่ฉันเฝ้าขอ (ผิด, ผิด) ส่งไปวันจันทร์หน้าได้ไหม
  2. มืดท้อเหลือเกิน (เชือด, เกือ, ผาน, แล) เท่าไรก็ม่เข้า
  3. บ้านจัดสรรรูปร่างเหมือนกันไปหมด จำไม่ได้ว่าบ้านไหนเป็นบ้านของสมฤติ ครั้นจะ
(ลุ่มลุ่มท่า, ชุ่มช่าม, ผลิผลาม) เข้าไปบ้านใดบ้านหนึ่งก็กลัวจะโดนตี
  4. คน (หยุด, จอด) รถผิดที่อาจถูกจับหรือถูกยกรถไปไว้ที่สถานีตำรวจได้
  5. ผมตั้งใจทำดี (กลับ, กับ) วรุษยกทานต์เฮอ (กลับ, กับ) มองว่าผมหวานพิชหวังผล
  6. เวลาประสบปัญหาชีวิตคิดอะไรไม่ออก มัน (มีคนบน, มีคนมา) ไปหมด

7. กำนันเข้มอยากจะ (ตกต่ง, ตกต่ง) ลูกสาวคนโตให้มีเหย้าเรือนตามประเพณี
8. สมัยนี้แต่งตัว (มอซอ, ซ่อมซ่อ) หน่อยดีกว่า ไอ้อ่านักมักจะถูกจี
9. ผู้ชายเลว ๆ แบบนี้ขออย่าได้ (พบเห็น, พบพาน) อีกเลยในชาตินี้
10. นกการ้องเสียงระเบง (แซ่ด, แซ่ด)
11. เขาต่อสู้กันอยู่ตรงบันได ผู้ที่หนีไปหน่อยเลยทำให้ลูกกรงหักไป 2 (ซี่, ซิก)
และต่างคนต่างหันหักไปคนละ (ซี่, ซิก)
12. กลับไปบ้านอย่าลืม (ทบ, ทบทวน) บทเรียนที่ได้สอนไปในวันนี้ละคะนักเรียน
13. เพื่อนชั่ว ๆ (เสียม, เสียมสอน) ให้เขาเป็นโจร
14. ระยะเวลาเป็นฤดูโยกย้าย มีคนมาขอพบทำนมาขายจน (สลับ, สับ) หลีกแทบไม่ทัน
15. ผู้โดยสารเสียชีวิตเกือบหมด มีคน (รอดตาย, เคนตาย) อยู่เพียง 2 คนเท่านั้น
16. น้ำเดือด (พ่่าน, พ่่งพ่่าน) อยู่บนเตา
17. คนเรามากไม่อยากจะเห็นคนอื่นได้ดี จะมันเมื่อเห็นใครได้ดีก็เกิดความ (อิจฉา, วิชา)
18. อู๋มจะกลับตั้งนานแล้ว แต่มีสยา (หน่วงเหนี่ยว, หน่วงรั้ง, ยึดเหนี่ยว) ไว้
19. ดูเหมือนว่าเขากำลัง (สอดส่อง, สอดสาย) สายตามองหาใครสักคน
20. เขามีความ (ชำนาญ, สามารถ) ในการขับรถ
21. ต่างคนต่างก็มีความรู้ แต่มีความเชื่อและทัศนคติที่ผิดกัน จึงได้เถียงกันด้วยความ
(อวดดี, ถือดี)
22. สุคาไม่รีบร้อนอะไรนักเพราะ (นอนใจ, คายใจ) ว่ายังมีเวลาอีกหลายนาทีกว่า
รถจะออก
23. เธอ (แยะ, เบะ) ปากแสดงความรังเกียจออกมา
24. (ไปรด, กฤษณา) อุดหนุนร้านหมบั้ง
25. เมื่อเครื่องมือเครื่องใช้ (พรั่งพรู, พรั่งพร้อม) การทำงานก็ดำเนินไปได้โดยสะดวก
26. คุณต้องพยายามหาทาง (ผ่อนผัน, ผ่อนปรน) ให้ความรับผิดชอบที่มีอยู่น้อยลง

27. เด็ก ๆ ไม่สามารถนั่งอยู่ได้นาน ๆ โดยไม่เปลี่ยน (อาทิกับกิริยา, อิริยาบถ) บ้าง
  28. อาคารหลังใหม่จะช่วย (ผ่อนคลาย, คลี่คลาย) ความแออัดลงได้มาก
  29. กาแฟแก้วนี้คงมียาพิษ (ปะปน, เจือปน) อยู่
  30. การจรรยาบรรณณสายน้ำกำลัง (แปร, เปลี่ยน) สภาพเป็นอัมพาต
2. จงเลือกคำในวงเล็บเติมลงในช่องว่างให้ถูกต้องและเหมาะสมกับข้อความ
1. ยายแก่ๆ... เพราะความชรา (เลอะเลือน, เลอะเทอะ)
  2. ลมพายุพัด.....(กระโชก, กววโชก)
  3. นักเรียน ม.1 สอบตก.....(ยกชั้น, ทิ้งชั้น)
  4. การพูด ร ล และคำควบกล้ำไม่ชัดทำให้เสีย.....(บุคลิก, บุคลิกภาพ)
  5. ผู้มีมารยาทย่อมไม่ส่งเสียง.....ในชั้นเรียน (อึกทึก, ครึกโครม)
  6. หลังจากหายป่วยแล้ว ดูท่าทางเขา.....ขึ้นมาก (กระฉับกระเฉง, กระชุ่มกระชวย)
  7. บ้านที่ดู.....ที่สุดในละแวกนั้นคือบ้านของกำนัน (ภาคภูมิ, ภูมิฐาน)
  8. งานต้อนรับน้องใหม่เป็นจัดอย่างใหญ่โต.....(ราโหฐาน, มหาสาร)
  9. นักศึกษาที่ดีย่อมไม่.....หน้าที่ของตน (ละทิ้ง, เทิกเฉย)
  10. หมอมิหน้าที่.....โรคแก่คนไข้ (บำบัด, ชจัด)
  11. ชายชราหนึ่ง.....เชือกอยู่บน.....บันได (ควั่น, หั่น : ขึ้น, คั่น)
  12. เขาค่อย ๆ.....ลงกับพื้น (ถลา, ทลุค)
  13. ผู้บริสุทธิ์ย่อมไม่.....ถูกกล่าวหา (มีความกลัว, กลัว)
  14. ผู้ที่ปรารถนา.....ต้องแสวงหาความรู้ (การก้าวหน้า, ความก้าวหน้า)
  15. อยู่คนเดียวระวังความคิดจะ.....(ฟุ้งซ่าน, ฟุ้งเฟื่อง)
  16. เขามีความตั้งใจมั่นคงไม่.....(เสื่อมคลาย, คลอนแคลน)
  17. ฉันจะแจ้งความว่าเธอ.....เข้ามาในบ้านฉันยามวิกาล (บุก, บุกรุก)

18. การใช้เสวิภาพโดยไม่คำนึงถึงความรับผิดชอบจะ.....ศรัทธาของ
ประชาชนที่มีต่อวงการหนังสือพิมพ์ (ทำลาย, ทำลายล้าง)
19. นักศึกษาที่ดื้ออ้อมมีภาระในการทำงาน ไม่ย่อท้อ.....ความยากลำบาก
(กับ, ต่อ)
20. เขาเขียนบทความ.....เหตุการณบ้านเมืองในปัจจุบัน (เกี่ยวกับ, เกี่ยวแก่)

กิจกรรมที่ 6 สรุปผลและประเมินผล

10 นาที

ขั้นตอน

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปผลจากการทำแบบฝึกหัด เรื่องการใช้คำ
2. ครูเฉลยแบบฝึกหัด โดยชี้แนะไปพร้อม
3. อธิบายสิ่งที่นักเรียนยังเข้าใจไม่ชัดเจน

สื่อ

1. แผ่นโปสเตอร์
2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

ชุดการสอนเมนิคอร์ส

เรื่อง แม่ศรีเรือน

ตอนที่ 2 90 นาที

1. เปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ของหญิงไทยในอดีตกับปัจจุบันได้
2. เขียนแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ศึกษาได้

กิจกรรมที่ 1 ครูชี้แจงกิจกรรมหน้าชั้นเรียนโดยใช้แผ่นโปรงใส

5 นาที

ขั้นตอน

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม เมื่อปฏิบัติงาน เลือกหัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการ โดยครูใช้แผ่นโปรงใส เขียนแผนผังอธิบายการจัดกลุ่ม

2. ครูชี้แจงกิจกรรมที่จะเรียนต่อไป

สื่อ 1. แผ่นโปรงใส

2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

กิจกรรมที่ 2 นักเรียนดูสไลด์ประกอบเสียง เรื่องแม่ศรีเรือน

15 นาที

ขั้นตอน

1. ครูแจกใบสั่งงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม

2. ครูฉายสไลด์ประกอบเสียง เรื่องแม่ศรีเรือน

สื่อ 1. ใบงาน

2. สไลด์ประกอบเสียง

กิจกรรมที่ 3 อภิปรายกลุ่มจากการดูสไลด์ประกอบเสียง

30 นาที

ขั้นตอน

1. ตัวแทนแต่ละกลุ่มจับสลากลำดับการเสนอผลงาน
2. นักเรียนทุกกลุ่มอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดในใบสั่งงาน

สื่อ

1. ใบสลาก
2. ใบสั่งงาน

ใบงาน

ตอนที่ 2 กิจกรรมที่ 3

คำสั่ง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของหญิงไทยในอดีตกับปัจจุบัน แล้วเขียนสรุปลงแผ่นasel เสนอผลงานตามรูปแบบต่อไปนี้

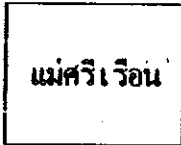
กลุ่มที่.....

เปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ของหญิงไทยในอดีตกับปัจจุบัน

หญิง ไทย ในอดีต	หญิง ไทย ในปัจจุบัน
1.	1. ....
2.	2. ....
3.	3. ....
4.	4. ....
5.	5. ....
6.	6. ....

บทสไลด์ประกอบเสียง

เรื่อง แม่ศรีเรือน

ลำดับภาพ	ภาพ	คำบรรยาย/เสียง
1	CAPTION 	FADE IN คนตรีไทย
2	ECU. มือเปิดฝาหม้อดิน	(SOUND EFFECTS เสียงไถ่ขัน มีผู้กล่าวว่า
3	MCU. แม่บ้านนุ่งผ้าคาดอกกำลังคนข้าว	หญิงไทยในอดีตนั้นเปรียบเสมือน แม่ศรีเรือน
4	LS. แม่บ้านนั่งปรุงอาหารหน้าเตาถ่าน ด้านหลังเห็นพ่อบ้านนุ่งผ้าขาวม้าเดิน มา (แสงมืดสลัว)	ที่คอยปรนนิบัติดูแลลูกและสามี
5	ELS. ห้องพ้ามืดสลัว	ตั้งแต่เช้าเพื่อหุงหาอาหารและทำ ความสะอาดบ้านเรือน
6	ELS. ห้องพ้ามืดสว่าง นกบินออก หากิน	(SOUND EFFECTS เสียงนกร้อง)
7	LS. พระภิกษุออกบิณฑบาต	
8	MS. เท้าพระภิกษุ พ่อบ้านแม่บ้าน แต่งกายล่าลงนั่งลงไหว้พระ	มีจิตใจใฝ่ในธรรม
9	CU. เด็กเล็กพนมมือไหว้	เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก ๆ

ลำดับภาพ	ภาพ	คำบรรยาย/เสียง
10	CU .มือกำลังหักข้าวใส่บาตรพระ	
11	LS .พ่อบ้านแม่บ้าน ลูก ๆ ใส่บาตร	
12	CU .สำรับอาหาร บนที่ห่อด้วยใบตอง วัสดุจากธรรมชาติ	
13	MS .พ่อบ้านและลูก ๆ นั่งล้อมวง รับประทานอาหาร แม่บ้านป้อนข้าว ลูกคนเล็ก	
14	MS .แม่บ้านกำลังจะกุมข้อมือเสื่อให้ พ่อบ้าน	ชายไทยสมัยก่อนมักมีอาชีพรับราชการ
15	LS .พ่อบ้านนั่งผ่านวงสามเสื่อ ราชปะแตนนั่งลงโอบกอดลูก ๆ	มีหน้าที่หารายได้เลี้ยงครอบครัว
16	ECU .เครื่องถ้วย	
17	CU .เด็กกำลังปอกกล้วยเข้าปาก	ส่วนแม่บ้านเฝ้าหน้าที่ดูแลลูก ๆ และ ทำงานบ้าน
18	CU .มือแม่บ้านกำลังตัดใบตอง	ยามว่างก็ตัดใบตองไปขายเพื่อ เพิ่มทุนรายได้
19	MS .เด็กโต 2 คน กำลังช่วยแม่ เรียงใบตอง	ที่ผัดสวนครัวต่าง ๆ ก็ปลูกไว้กินเอง โดยไม่ต้องซื้อ
20	ELS .แม่บ้านตัดใบตอง เด็กโต 3 คน ช่วยกันเรียงใบตอง	ทุกชีวิตในครอบครัวมีความเป็นอยู่ ที่เรียบง่าย สงบสุข

ลำดับภาพ	ภาพ	คำบรรยาย/เสียง
	เด็กเล็ก 3 คน กำลังเล่นน้ำ ก้านกล้วย	(FADE OUT คนตรีไทย)
21	ECU .แม่บ้านสมัยใหม่ กำลังทาลิปสติก	FADE IN คนตรีสากล
22	MS .แม่บ้านแต่งตัวอยู่หน้ากระจก	หญิงไทยในปัจจุบัน มีค่านิยมว่า สามีภรรยาที่มีสิทธิเท่าเทียมกัน
23	MS .พ่อบ้านแม่บ้านแต่งกายทันสมัย นั่งรับประทานอาหาร	และในภาวะที่ค่าครองชีพสูง ภรรยาต้องออกทำงานเพื่อช่วย หารายได้
24	MCU .เด็กโตนั่งรับประทานอาหาร	หน้าที่ประกอบอาหารและดูแลลูก
25	MCU .พี่เลี้ยงป้อนข้าวเด็กเล็ก	จึงตกอยู่กับคนรับใช้ หรือพี่เลี้ยงเด็ก
26	MS .พ่อบ้านแม่บ้านถือเอกสารเตรียม ออกไปทำงาน	
27	MS .แม่บ้านโบกมือลาลูก ๆ	
28	CU .ลูกมองตาม	(SOUND EFFECTS เสียงรถยนต์)
29	LS .ลูก ๆ นั่งเล่นกันตามลำพัง พี่เลี้ยงทำความสะอาดบ้าน	
30	ELS .แม่บ้านกำลังเลือกซื้อของใน ซูเปอร์มาร์เก็ต	อาหารการกินส่วนใหญ่ต้องพึ่ง ห้างสรรพสินค้า
31	CU .ผักสวนครัว	ทุกสิ่งทุกอย่างต้องซื้อ
32	CU .ผลไม้	

ลำดับภาพ	ภาพ	คำบรรยาย/เสียง
33	CU.อาหารสำเร็จรูป บรรจุใน ถุงพลาสติก กล่องฟรอยด์	แม่บ้านสมัยใหม่กินอาหารสำเร็จรูป หรืออาหารกล่อง
34	MCU.แม่บ้านหยิบผักผลไม้ อาหาร ลงตะกร้า	เพื่อความสะดวกรวดเร็ว
35	MS.ในครัว แม่บ้านจัดวางของที่ซื้อมา ที่เลี้ยงเตรียมอาหาร	
36	MCU.ลูก ๆ เล่นวิดีโอเกม	การรักษาขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม ของครอบครัวยุคใหม่ดูไม่เด่นชัดนัก
37	MCU.พ่อบ้านอ่านหนังสือพิมพ์	วันหยุดสำคัญทางศาสนาก็นิยมไป เที่ยวหรืออยู่บ้านพักผ่อน
38	MCU.แม่บ้านอ่านนิตยสาร	จิตใจกับศาสนาอยู่ห่างไกลกัน
39	LS.ในห้องนั่งเล่น พ่อ แม่ ลูก ต่างคนต่างทำกิจกรรม ไม่มีความสัมพันธ์กันในครอบครัว	เพราะคำนึงถึงด้านเศรษฐกิจเป็น สำคัญ
40	จัดทำโดย อาจารย์ปราโมทย์ ชูเดช CAPTION	FADE OUT

กิจกรรมที่ 4 กลุ่มเสนอผลงาน

30 นาที

ขั้นตอน

กลุ่มเสนอผลงานโดยใช้แผ่นโปสเตอร์โดยลำดับจากการจับสลากของกลุ่ม

- สื่อ**
1. แผ่นโปสเตอร์
  2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

กิจกรรมที่ 5 สรุปผลและประเมินผล

10 นาที

ขั้นตอน

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความแตกต่างของชีวิตความเป็นอยู่ของหญิงไทยในอดีตกับหญิงไทยในปัจจุบัน

2. เปรียบเทียบผลงานการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม

- สื่อ**
1. แผ่นโปสเตอร์
  2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง แม่ศรีเรือน

คาบที่ 1, 2 เวลา 90 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง

1. เพื่อให้นักเรียนสรุปใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ได้อ่านได้
2. เพื่อให้นักเรียนใช้คำในการเขียนสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญและตอบคำถามจากเรื่องที่ได้อ่านได้
2. นักเรียนสามารถใช้คำในการเขียนสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม

เนื้อหา

เรื่อง แม่ศรีเรือน จากหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 หน้า 146 - 148

วิธีสอนและกิจกรรม

ขั้นนำ

ควมนำรูปภาพของไทยที่เย็บปักถักร้อย รูปของไทยที่หุงหาอาหาร รูปของไทยที่เลี้ยงลูก ให้นักเรียนดู แล้วนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องแม่ศรีเรือนในใจ
2. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด โดยสรุปใจความสำคัญจากเนื้อเรื่องที่ได้อ่าน และตอบ

คำถามจากแบบฝึกหัด

3. ครูเฉลยแบบฝึกหัด และอธิบายประกอบ
4. ครูอธิบายการใช้คำในการเขียนเรื่องแม่ศรีเรือน จากหนังสือแบบเรียน

การเรียงข้อความในประโยค

5. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่องการใช้คำในการเขียนสื่อความหมาย
6. ครูเฉลยแบบฝึกหัดและอธิบายประกอบ

สรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปใจความสำคัญ เรื่องแม่ศรีเรือน และการใช้คำต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความหมาย รวมทั้งการเรียงลำดับคำในประโยค

สื่อการสอน

1. หนังสือเรียนทักษะสัมพันธ์
2. แบบฝึกหัด
3. รูปภาพ

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการทำแบบฝึกหัด
2. คะแนนจากแบบฝึกหัด

แผนการสอน

วิชาภาษาไทย เรื่อง แม่ศรีเรือน

คาบที่ 3, 4 เวลา 90 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง

1. เพื่อให้นักเรียนเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ของหญิงไทยในอดีตกับปัจจุบันได้
2. เพื่อให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ศึกษาได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ของหญิงไทยในอดีตกับปัจจุบันได้
2. นักเรียนสามารถเขียนแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ศึกษาได้

เนื้อหา เรื่อง แม่ศรีเรือน จากหนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 หน้า 146 - 148

วิธีสอนและกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูนำภาพผู้หญิงที่แต่งกายทันสมัย กับภาพการแต่งกายของหญิงไทยในอดีต ภาพการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูป กับภาพหญิงไทยที่กำลังปรุงอาหารเข้าใบตองห่อ ขนมแล้วอภิปรายนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนหญิงและนักเรียนชายคัดเลือกตัวแทนฝ่ายละ 3 คน
2. ให้นักเรียนทั้ง 6 คน ออกมาอภิปรายถึงข้อแตกต่างของหญิงไทยในอดีตกับ

ปัจจุบัน

3. ให้นักเรียนทุกคนเขียนสรุปประเด็นจากการอภิปราย
4. ครูให้นักเรียนอ่านบทความเรื่อง "คุณแม่สมัยใหม่"
5. ให้นักเรียนทุกคนเขียนแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน

สรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อแตกต่างของแม่ศรีเรือนสมัยก่อนกับสมัยปัจจุบัน และสรุปสาระสำคัญจากบทความเรื่องคุณแม่สมัยใหม่

สื่อการสอน

1. รูปภาพ
2. บทความ
3. แบบฝึกหัด

การวัดผลการประเมินผล

1. สังเกตจากการทำอภิปรายของนักเรียน
2. คะแนนจากแบบฝึกหัด

ภาคผนวก ค

แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย

แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ

แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาไทย

วิชาภาษาไทย ท 101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จำนวน 40 ข้อ 50 นาที

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 40 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน
2. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก
3. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวโดยเขียนเครื่องหมาย X

ในช่อง ในกระดาษคำตอบ

ก ข ค ง จ

ตัวอย่าง

	X			
--	---	--	--	--

4. ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้เขียนเครื่องหมาย = หักเครื่องหมาย X เลือก

คำตอบใหม่ เช่น เปลี่ยนคำตอบข้อ ข เป็นข้อ ง

ก ข ค ง จ

	X		X	
--	---	--	---	--

5. ห้ามทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบทดสอบ
6. ส่งแบบทดสอบคืนกรรมการคุมสอบเมื่อทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ความสามารถในการฟัง ข้อ 1-9

ฟังบทความเรื่อง "ขนมเส้นหล่มเก่า" 1 เที่ยว แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. ชาวเมืองหล่มเก่า เพชรบูรณ์ เรียกขนมจีนว่า "ข้าวปั้น" และ "ขนมเส้น" เนื่องจากสาเหตุใด
  - ก. เรียกตามบรรพบุรุษ
  - ข. ขนมจีนของเพชรบูรณ์มี 2 ชนิด จึงเรียกชื่อต่างกัน
  - ค. เป็นชื่อเฉพาะที่ชาวเพชรบูรณ์ใช้เรียกขนมจีน
  - ง. เรียกตามคนภาคเหนือและภาคอีสานที่เรียนขนมจีน
  - จ. จังหวัดเพชรบูรณ์อยู่ภาคเหนือจึงเรียกขนมจีนเป็นภาษาเหนือ
2. ขนมจีนเป็นอาหารจานด่วนที่ไทยเรากินกันมานาน "อาหารจานด่วน" หมายความว่าอย่างไร
  - ก. อาหารที่ต้องรับประทานขณะรีบเร่ง
  - ข. อาหารที่ปรุงเสร็จอย่างรวดเร็ว
  - ค. อาหารที่คักขายได้อย่างรวดเร็ว
  - ง. อาหารที่ต้องรับประทานร้อน ๆ
  - จ. อาหารที่ปรุงสำเร็จในจานเดียว
3. บ้าแก้ว บุญสิงห์ ทำขนมจีนเป็นได้อย่างไร
  - ก. เรียนรู้วิธีทำจากคนข้างบ้าน
  - ข. เรียนรู้วิธีทำจากตำราอาหาร
  - ค. เรียนรู้วิธีทำจากโรงเรียนสอนอาชีพ
  - ง. เรียนรู้โดยคิดค้นสูตรการทำเอง
  - จ. เรียนรู้จากการทำเอง
4. สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้เวลากินขนมจีนคืออะไร
  - ก. น้ำปลา
  - ข. ถั่วงอก
  - ค. ปลาร้า
  - ง. ปลาข่น
  - จ. พริกคอง
5. กรณีใดกล่าวถึงขนมจีนหล่มเก่า เพชรบูรณ์ ผิดจากความเป็นจริง
  - ก. ขนมจีนมีทั้งเส้นเล็กเส้นใหญ่
  - ข. เส้นจะแข็งหรืออ่อนขึ้นกับเวลาดัม
  - ค. ถ้าต้องการเส้นเล็กให้บิบสูงจากหม้อต้ม
  - ง. ผู้ทำขนมจีนสามารถทำขนมจีนเส้นเล็กแบบข้าวมี่ได้
  - จ. ถ้าบิบแบ่งแล้วรีบดักขึ้นทำให้เส้นอ่อนนุ่มดี

17. "เธอควรเห็นใจเขา เพราะเขาต้องทุกข์ทรมาน"
- ก. อย่างร้ายแรง   ข. อย่างแสนสาหัส   ค. อย่างฉกาจฉกรรจ์
 ง. อย่างลำบากยากเข็ญ   จ. อย่างน่าเวทนา
18. "ตำรวจมีหน้าที่คอย.....เหตุการณ์เพื่อป้องกันมิให้.....ก่ออาชญากรรม"
- ก. พิทักษ์, ฆาตกร   ข. สอดส่อง, ผู้ร้าย
 ค. สอดแทรก, โจร   ง. สอดส่อง, อาชญากร
 จ. ระมัดระวัง, ผู้ต้องหา
19. ลูกทุกคนที่อยู่ในวัยเรียนย่อมมีโอกาสหาเงินมา.....ครอบครัวได้"
- ก. ทดแทน   ข. คอบแทน   ค. ค้ำจุน
 ง. ชดเชย   จ. จุนเจือ
20. "คุณนุ้ยวิ่งวอนพ่ออย่างรีบเร่ง ให้พาไปเที่ยวสวนสัตว์" กล่าวอย่างไรจึงจะถูกต้งที่สุด
- ก. คุณนุ้ยเร่งพ่อให้พาไปเที่ยวสวนสัตว์   ข. คุณนุ้ยรีบเร่งพ่อให้พาไปเที่ยวสวนสัตว์
 ค. คุณนุ้ยเร่งรัดพ่อให้พาไปเที่ยวสวนสัตว์   ง. คุณนุ้ยเร่งรีบเร่งพ่อให้พาไปเที่ยวสวนสัตว์
 จ. คุณนุ้ยรุกเร่งพ่อให้พาไปเที่ยวสวนสัตว์

ความสามารถในการอ่าน ข้อ 21-29

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 21 - 23

"ถ้าปรารถนาจะรู้สึกคุณค่าของชีวิตหากต้องการสำนึกความสำคัญของตนเองก็ควรมีวินัย ควบคุมฝึกฝนตน ตรวจสอบแก้ไขความบกพร่องอ่อนแอ สร้างสรรค์สติปัญญาความสามารถ ฝึกหัดแก้ปัญหาที่เผชิญในชีวิต คิดค้นประดิษฐ์อุปกรณ์อำนวยความสะดวก ปรับปรุงคุณภาพชีวิต ด้วยตนเอง"

21. ผู้เขียนใช้โวหารประเภทใดในการเขียน
- ก. บรรยายโวหาร   ข. อูณาโวหาร   ค. พรรณาโวหาร
 ง. เทศนาโวหาร   จ. สาธกโวหาร

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 26-27

".....เด็กที่รับประทานอาหารที่มีแคลเซียมปริมาณมาก ซึ่งส่วนใหญ่ได้จากการดื่มน้ำนม นั้น จะมีความดันโลหิตต่ำกว่าเด็กทั่วไป ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยป้องกันเด็กจากคน มีปัญหาเกี่ยวกับหัวใจ เมื่อโตขึ้นเนื่องจากความดันโลหิตสูงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิด โรคหัวใจ....."

(มติชน 3 มกราคม 2535 หน้า 8)

52. ข้อใดกล่าวไม่ตรงกับความเป็นจริง

- ก. น้ำนมมีแคลเซียมมาก
- ข. ดื่มน้ำนมมาก ๆ จะทำให้เป็นโรคความดันโลหิตต่ำ
- ค. แคลเซียมป้องกันโรคหัวใจได้
- ง. โรคหัวใจมีสาเหตุมาจากโรคความดันโลหิตสูง
- จ. ดื่มน้ำนมมาก ๆ มีโอกาสเป็นโรคหัวใจน้อย

27. ข้อความข้างต้นจัดเป็นโวหารประเภทใด

- ก. บรรยายโวหาร
- ข. พรรณาโวหาร
- ค. อุปลมาโวหาร
- ง. เทศนาโวหาร
- จ. สาธกโวหาร

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 28-29

สีผสมอาหารมีทั้งสีจากธรรมชาติ และสีสังเคราะห์สำหรับผสมอาหาร การใช้สีสังเคราะห์ สำหรับผสมอาหารต้องใช้ในปริมาณที่กำหนดไว้ถ้าใช้มากเกินไป อาจเกิดการสะสม โลหะหนักทำให้เกิดอันตรายในภายหลังได้ นอกจากนี้อันตรายที่พบมากอีกกรณีคือ การใช้ สีย้อมผ้าในอาหารทำให้เกิดอันตรายจากตัวสีเองจะไปจับที่เยื่อบุกระเพาะอาหาร ลำไส้เล็ก และลำไส้ใหญ่ เป็นเหตุให้ขัดขวางการดูดซึมอาหาร และอันตรายจากโลหะหนักเป็นต้น (อาหารเป็นพิษ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข)

28. จากข้อความข้างต้นข้อใด ไม่ตรงกับความเป็นจริงจากความเป็นจริง

- ก. สีที่ใช้ผสมอาหารคือสีธรรมชาติและสีสังเคราะห์
- ข. สีย้อมผ้าเป็นอันตรายต่อการดูดซึมอาหารของลำไส้เล็ก
- ค. สีย้อมผ้าอันตรายมากเมื่อนำมาผสมอาหาร
- ง. การใช้สีผสมอาหารที่ปลอดภัยที่สุดคือสีที่ได้จากธรรมชาติ
- จ. สีย้อมผ้ามีคุณสมบัติเหมือนกันกับสีสังเคราะห์

29. ข้อความข้างต้นเป็นโวหารชนิดใด

- ก. บรรยายโวหาร   ข. พรรณาโวหาร   ค. อุโฆษโวหาร
- ง. เทศนาโวหาร   จ. สาธกโวหาร

ความสามารถในการเขียน ข้อ 30-40

จากข้อ 30 - 35 ควรใช้คำใดเติมลงในช่องว่างให้ได้ใจความสมบูรณ์ที่สุด

30. "ชายหนุ่มนั่ง.....เขือกอยุ่น.....บันได"

- ก. พ้น, คั่น   ข. ขวัน, ขึ้น   ค. พ้น, ขึ้น
- ง. ครั้น, คั่น   จ. ขวัน, คั่น

31. "การอุทิศดวงตาให้.....เพื่อมนุษย์.....ตาบอด.....ให้ดวงตาของเขากลับ

มองเห็นได้อีกเป็นการทำประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่อย่างแท้จริง

- ก. .. กับ ซึ่ง โดย   ข. แก่ คน เพื่อ   ค. ต่อ ที่ โดย
- ง. แก่ ผู้ เพื่อ   จ. แก่ ซึ่ง เพื่อ

32. การที่คนอื่นสละเวลาทำอะไรให้เรา นั้น เราควรขอบใจเขาอย่างยิ่ง.....บางครั้ง

เขาจะทำไม่ถูกใจเรา ก็ไม่ควรโกรธเขา.....ความโกรธเป็นความขุ่นมัว.....จิตใจ

เป็นการก่อทุกข์ให้.....ตนเอง

- ก. แต่ เพราะ ต่อ แก่   ข. แม้ เพราะ ของ กับ
- ค. แม้ เพราะ ต่อ กับ   ง. แต่ ด้วย ของ กับ   จ. แม้ เพราะ ต่อ กับ

ต้มเส้นหล่มเก่า

บ้านแก้ว บุญสิงห์ แม่ค้าต้มจิ้น

ต้มจิ้นเป็นอาหารจานด่วนที่คนไทยเรากินกันมานาน แต่ละภาค แต่ละท้องถิ่น ก็จะมีสนิยมในการกินแตกต่างกันไป อย่างที่หล่มเก่า เพชรบูรณ์ เขาเรียกต้มจิ้นว่า "ข้าวปั้น" ตามคนอีสาน และเรียกว่า "ต้มเส้น" ตามคนเหนือที่เป็นเช่นนี้เพราะเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดในภาคเหนือ แต่อยู่ที่อีสานนั่นเอง

ต้มจิ้นเมืองหล่มเก่า ตั้งร้านอยู่ในเพิงเปิดโล่ง มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการกินเป็นอย่างดีเพราะอยู่ริมแม่น้ำพุง บ้านวังบาล ใกล้เคียงจากตลาดหล่มเก่าเท่าใดนัก ต้มจิ้นหล่มเก่าเขาซื้อกันเป็นก้อนแทนที่จะซื้อขายกันเป็นจับหรือเป็นหัวอย่างอื่น ที่น่าสนใจคือเขาจะโรยเส้นกันเคี้ยวมัน ทำไปกินไป คนซื้อต้องบริการตัวเองแม้ค้าจะวางจานต้มจิ้นและหม้อแกงต่าง ๆ พร้อมผักไว้ให้บนโต๊ะ ลูกค้ามาถึงร้านก็หยิบต้มจิ้นตักแกงราดกันเองตามชอบ

ต้มจิ้นหล่มเก่าเขาคิดเฉพาะค่าเส้นต้มจิ้น คือ ก้อนละ 2 บาท น้ำแกงต่าง ๆ แถมฟรี ใครกินก็ก่อนก็จำไว้บอกแม่ค้า แม่ค้ามีหน้าที่รับเงินอย่างเดียว

บ้านแก้ว บุญสิงห์ เล่าถึงอาชีพของแกให้ฟังว่า

"ขายต้มจิ้นริมแม่น้ำที่มากกว่าสามสิบปี ขายมาตั้งแต่รุ่นแม่รุ่นยายแล้ว เรียนรู้วิธีการทำต้มจิ้นต่อกันมาคนที่นี้จะกินต้มจิ้นก่อนในตอนเช้านะ พอสายหน่อยถึงได้กินข้าว น้ำแกงที่กินกับต้มจิ้นก็มี น้ำยา น้ำยาป่า น้ำพริก ของสำคัญที่ขาดไม่ได้คือ ต้องมีน้ำปลาร้าราดผสมลงไปด้วย กินกับผักที่หาได้ตามบ้าน ตั้งแต่กระถิน ผักบุ้ง กระหล่ำสะระแหน่"

"เส้นก็มีให้เลือกหลายอย่างจะแตกต่างกันตรงความอ่อนความแข็ง เส้นเล็กเส้นใหญ่ ขึ้นอยู่ที่ตอนเราบิบแบ่งออกมา คือถ้าลูกค้าต้องการเส้นเล็กคล้ายเส้นชาหริ่ม ก็บิบให้สูงจากหม้อต้ม ถ้าต้องการให้เส้นใหญ่ก็บิบแบ่งให้ต่ำอย่าให้ห่างจากหม้อต้ม ความอ่อนความแข็งของเส้นขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ต้มอยู่ในหม้อ คือถ้าบิบแบ่งแล้วตักขึ้นเลยเส้นจะแข็ง ถ้าต้มนานหน่อยเส้นก็จะอ่อนแล้วแต่คนชอบกินอันไหน"

"ลูกค้าส่วนมากนิยมกินน้ำยาป่ากับปลาร้า . . . . . แซบอีหลี"

จากนิตยสาร สาระคดี ฉบับที่ 83 ปีที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2535

แบบสอบถามวิจัยธรรมด้านความรับผิดชอบ

ตอนที่ 1

ให้นักเรียนอ่านอย่างระมัดระวัง แล้วตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด คำว่า "ข้าพเจ้า"
ตัวของนักเรียนเอง

- .....
1. ข้าพเจ้าทำงานตามอารมณ์มากกว่าตามระเบียบหรือแผนงานที่วางไว้

ก. จริง	ข. ไม่จริง	ค. ไม่แน่ใจ
---------	------------	-------------
  2. ข้าพเจ้าไม่ชอบทำงานที่ต้องใช้ความระมัดพรนเข้าสูั

ก. จริง	ข. ไม่จริง	ค. ไม่แน่ใจ
---------	------------	-------------
  3. ข้าพเจ้ามักทำงานไม่สำเร็จตามกำหนดคณัดหมาย

ก. จริง	ข. ไม่จริง	ค. ไม่แน่ใจ
---------	------------	-------------
  4. งานที่ข้าพเจ้าทำมักมีปัญหาเรื่องความบกพร่อง

ก. จริง	ข. ไม่จริง	ค. ไม่แน่ใจ
---------	------------	-------------
  5. ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าไม่มีใครทราบแล้วการทำงานแบบตบตาทีสะตวกดี

ก. จริง	ข. ไม่จริง	ค. ไม่แน่ใจ
---------	------------	-------------
  6. ข้าพเจ้าทั้งแบบฝึกหัดไว้และเมื่อใกล้กำหนดส่ง เมื่อส่งไม่ทันก็ผลัดส่งทีหลัง

ก. จริง	ข. ไม่จริง	ค. ไม่แน่ใจ
---------	------------	-------------
  7. ข้าพเจ้าชอบทำงานให้เสร็จอย่างรวดเร็วโดยไม่พิถีพิถัน

ก. จริง	ข. ไม่จริง	ค. ไม่แน่ใจ
---------	------------	-------------
  8. ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดที่จะต้องติดตามควบคุมให้งานบรรลุเป้าหมาย

ก. จริง	ข. ไม่จริง	ค. ไม่แน่ใจ
---------	------------	-------------
  9. ข้าพเจ้ายอมลำบากเพื่อให้งานสำเร็จลงอย่างดีที่สุด

ก. จริง	ข. ไม่จริง	ค. ไม่แน่ใจ
---------	------------	-------------

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายปรวาไนท์	ชื่อสกุล ชูเดช
เกิดวันที่ 18 ธันวาคม	พุทธศักราช 2505
สถานที่เกิด	อำเภอพระโขนง จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 114 หมู่บ้านสรรพาวุช ต.บางนา เขตพระโขนง จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10260
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2526	ปริญญาตรี (กศ.บ) วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทบรรณารักษศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พ.ศ.2535	ปริญญาโท (กศ.ม) วิชาเอกการมัธยมศึกษากลุ่มการสอน ภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

**การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยและความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้
ชุดการสอนอิเล็กทรอนิกส์ กับการสอนตามคู่มือครู**

บทคัดย่อ

ของ

ปราโมทย์ ชูเดช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

กันยายน 2535

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทย และ ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส กับการสอนตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 ของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 คน ใช้เวลาในการทดลอง 16 คาบ (คาบละ 45 นาที) โดยใช้แผนในการทดลองแบบ Randomized Control - Groups Pretest - Posttest Design.

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ ภาษาไทยและแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การทดสอบความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ยโดยใช้ $t - test$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลัง การทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความรับผิดชอบในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน
4. ความรับผิดชอบในกลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

A COMPARISON OF MATHAYOM SUKSA I STUDENTS'
THAI EXPRESSION PROFICIENCY AND RESPONSIBILITY
THROUGH THE MINICOURSE INSTRUCTION
AND THE TEACHER'S MANUAL

AN ABSTRACT

BY

PRAMOTE CHOODECH

Presented in partial fulfillment of the requirements of the Master
of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

September 1992

The purpose of this study was to compare the Thai expression proficiency and responsibility of Mathayom Suksa I students through the minicourse instruction and the teacher's manual.

The sample was 80 Mathayom Suksa I students at Srinakarinwirot university Demonstration School, Bangkok, during the first semester of the Academic Year 1992. The sample was divided into two groups, the experimental and the control groups, each group contained 40 students. The experimental group was taught through the minicourse and the control group was taught through the method in the teacher's manual. It took 16 periods (1 periods = 45 minutes) in teaching. The design of the study was the randomized control group pretest - posttest design.

The instruments for collecting data were the proficiency test and responsibility test. The t - test was used to analyze the data.

The results indicated that :-

1. The Thai expression proficiency of the experimental group and the control group was significantly different at the .05 level.

2. The Thai expression proficiency of the experimental group significantly increased at .01 level after the treatment.

3. The responsibility between the two groups were not significantly different.

4. The responsibility within the experimental group was not significantly different, before and after the treatment.